

Α.Τ.Ε.Ι ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ (Σ.Ε.Υ.Π)
ΤΜΗΜΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ

ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ
<<Η ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ
ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ>>

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ
ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ ΑΙΜΙΛΙΑ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΙΟΛΑΝΤΑ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΦΩΤΕΙΝΗ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ

ΠΑΤΡΑ 2006

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελ:

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
Α. ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	7
Β. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ	8
Γ. ΟΡΙΣΜΟΙ ΕΝΝΟΙΩΝ	9

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	11
1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ	16

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

2.1 Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	20
2.2 Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	23
2.3 ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	27
2.4 ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	30
2.5 Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	38
2.6 ΤΟΜΕΙΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ	41

2.7	Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	48
2.8	ΔΙΑΜΕΘΟΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ. ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ	58

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

3.1	ΚΩΔΙΚΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ	64
3.2	ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	65
3.3	ΑΡΧΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ	68
3.4	Η ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ	82
3.5	ΟΙ ΠΗΓΕΣ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ	86
3.6	Ο ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΣ	89
3.7	ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ	97
3.8	ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΜΕ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	102
3.9	ΠΟΣΟ ΧΡΗΣΙΜΗ ΕΙΝΑΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ. ΤΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ ΟΤΑΝ ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ	107

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΡΕΥΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

1. ΤΟ ΕΙΔΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	112
2. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	116
3. ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	116
4. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ	117
4. α ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ	117
5. ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	119
6. ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	120
6. α ΔΕΙΓΜΑ	120

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΕΡΕΥΝΑ

1. ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	122
2. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	143
3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	144
4. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	148

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	150
---------------------	------------

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	154
-----------------------	------------

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β.

ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

- ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ	161
- ΨΥΧΟΛΟΓΩΝ	175
- ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΩΝ	184

Κι αν είναι πλήθος τ' άσχημα
Κι αν είναι τ' άδεια αφέντες
Φτάνει μια σκέψη, μία ψυχή
Φτάνεις εσύ, εγώ φτάνω
Να δώσουμε νόημα στον πολλών
Την ύπαρξη.
Κι ένας μόνο φτάνει
(Κωστής Παλαμάς)

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η συγγραφή και η ολοκλήρωση της παρούσας πτυχιακής στηρίχθηκε πέρα από την προσπάθεια των σπουδαστριών και στην πολύτιμη προσφορά βοήθειας και υποστήριξης ορισμένων προσώπων.

Ευχαριστούμε ιδιαίτερα:

Την επόπτρια μας κα Αναγνωστοπούλου Κατερίνα, κοινωνική λειτουργό, εργαστηριακή συνεργάτιδα του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του Α.Τ.Ε.Ι Πάτρας, για την επιστημονική καθοδήγηση, τη ενημέρωση, τον προσανατολισμό και την ηθική στήριξη για την ολοκλήρωση της πτυχιακής εργασίας.

Τους επαγγελματίες κοινωνικούς λειτουργούς που αφιέρωσαν λίγο από το χρόνο τους για τη συμμετοχή τους στην έρευνα της πτυχιακής εργασίας καθώς και τη φίλη μας Θάλεια για τις χρήσιμες παρατηρήσεις στη δομή και το περιεχόμενο της εργασίας όπως και για την επιμέλεια αυτής.

Τέλος ευχαριστούμε ιδιαίτερα τις οικογένειες μας για την ουσιαστική υποστήριξη.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α. ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η πτυχιακή εργασία στην οποία αναφερόμαστε έχει συνταχθεί στα πλαίσια παροχής πτυχίου κοινωνικής εργασίας και έχει ως θέμα: Την δεοντολογία και την εφαρμογή της στην κοινωνική εργασία.

Σκοπός της μελέτης είναι να αναφερθεί αναλυτικά στις αρχές και αξίες της κοινωνικής εργασίας καθώς και στους δεοντολογικούς κανόνες που διέπουν το επάγγελμα αλλά και να μελετηθεί κατά πόσο οι επαγγελματίες κοινωνικοί λειτουργοί εφαρμόζουν τους κανόνες αυτούς στις κοινωνικές υπηρεσίες που εργάζονται.

Επιμέρους στόχοι είναι οι εξής:

- **Μελέτη της εξέλιξης της κοινωνικής εργασίας έτσι ώστε να αποδειχθεί η σημασία προσφοράς βοήθειας στον συνάνθρωπο.**
- **Ανάλυση των μεθόδων της κοινωνικής εργασίας καθώς και των δεξιοτήτων που πρέπει να κατέχει ένας σωστός επαγγελματίας κοινωνικός λειτουργός προκειμένου να ανταποκριθεί σε ένα επικοινωνιακό έργο.**
- **Η ανασκόπηση των αρχών και των νομοθετικών ρυθμίσεων που ισχύουν στο επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού έτσι ώστε να αποτελούν τη σημαντικότερη βάση στην επίλυση των παρεμβάσεων.**
- **Μέσα από την έρευνα που διεξάγεται σε αυτή τη μελέτη έχουμε σαν στόχο να μελετήσουμε το ποσοστό των επαγγελματιών κοινωνικών λειτουργών που εφαρμόζουν το δεοντολογικό σύστημα της κοινωνικής εργασίας.**

B. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η κοινωνική εργασία είναι η επιστήμη που έχει ως αντικείμενο τον άνθρωπο, τη σχέση του με το περιβάλλον καθώς και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει τον ιδιαίτερο αυτό ρόλο αναλαμβάνουν οι επαγγελματίες κοινωνικοί λειτουργοί που εργάζονται στις διάφορες υπηρεσίες και οργανώσεις.

Στην προκείμενη μελέτη γίνεται αρχικά αναφορά στην διαχρονική εξέλιξη της κοινωνικής εργασίας και στο στάδιο που βρίσκεται σήμερα. Έπειτα αναλύονται οι αρχές, οι αξίες και οι σκοποί της κοινωνικής εργασίας καθώς και οι μέθοδοι που χρησιμοποιεί στους τομείς άσκησης της προκειμένου ο επαγγελματίας κοινωνικός λειτουργός να οδηγηθεί στην επίλυση των περιπτώσεων.

Παράλληλα αναφέρονται οι νομοθετικές ρυθμίσεις που ισχύουν στην κοινωνική εργασία όπως και το δεοντολογικό σύστημα αυτής καθώς και άλλων παρεμφερών επαγγελμάτων όπως η ψυχολογία η κοινωνιολογία κ.α έτσι ώστε το έργο του κοινωνικού λειτουργού να είναι αποτελεσματικό.

Συνακόλουθα αναλύεται η διεπιστημονική συνεργασία του κοινωνικού λειτουργού με άλλα επαγγέλματα όπως γιατρούς νοσηλευτές κ.α και η σημασία της συνεργασίας αυτής προκειμένου να βοηθηθεί ο εξυπηρετούμενος. Τέλος μέσα από την έρευνα που διεξάγεται στη μελέτη αυτή αποδεικνύεται το ποσοστό εφαρμογής του κώδικα δεοντολογίας από τους επαγγελματίες κοινωνικούς λειτουργούς αλλά και η σχέση συνεργασίας με την υπηρεσία όπου εργάζεται και την ηθική συμπαράσταση καθ' όλη τη διάρκεια του έργου μας.

Γ. ΟΡΙΣΜΟΙ ΕΝΝΟΙΩΝ

ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ: Το σύνολο των κανόνων που αναφέρονται στον τρόπο συμπεριφοράς στην άσκηση επιστημονικού ή άλλου λειτουργήματος. Η διδασκαλία ή η θεωρία που διδάσκει τι πρέπει να γίνει στην κάθε περίπτωση (Κριαράς, 1995:389).

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ: Η εργασία των κοινωνικών λειτουργών, η άσκηση κοινωνικής πρόνοιας από πρόσωπα με ειδική επιστημονική κατάρτιση και εκπαίδευση (Κριαράς, 1995:728).

ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ: Το σύνολο των αρχών, των κανόνων και των αξιών που ρυθμίζουν τις δραστηριότητες του κάθε επαγγέλματος (Κριαράς, 1995:780).

ΜΕΘΟΔΟΣ: Ο συστηματικός και προγραμματισμένος τρόπος προσέγγισης, εξέτασης, ανάλυσης και ερμηνείας προβλημάτων και φαινομένων βάση συγκεκριμένων κανόνων ο οποίος χρησιμοποιείται στην έρευνα και στις επιστημονικές ή φιλοσοφικές σχολές. Το σύστημα των τεχνικών και πρακτικών που εφαρμόζονται για την επίτευξη στόχων προκειμένου να πραγματοποιηθεί κάτι (Μπαμπινιώτης, 2002:1065).

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ: Επάγγελμα είναι εργασία που εκτελείται ενσυνείδητα και με πλήρη γνώση των σχετιζομένων με αυτή λεπτομερειών από μέρους του ατόμου και αποβλέπει σε συγκεκριμένο σκοπό. Το άτομο με την εργασία που εκτελεί, γίνεται ικανό να συμμετέχει ενεργά και θετικά στη δημιουργική δραστηριότητα της χώρας του, προσθέτοντας το δικό του λιθάρι "είτε μικρό ή μεγάλο" δεν έχει

σημασία, στο όλο οικοδόμημα της οικονομικό-κοινωνικής ζωής της (Λιάντας, 1996:89).

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: Η συστηματική διαδικασία μετάδοσης γνώσεων και ανάπτυξης δεξιοτήτων σχετικά με ένα συγκεκριμένο αντικείμενο. Ο θεσμός που αποσκοπεί στη συστηματική διδασκαλία μαθητών και σπουδαστών, στην ανάπτυξη των πνευματικών, σωματικών και ηθικών ικανοτήτων του ανθρώπου μέσα από ειδικά ιδρύματα και συγκεκριμένους μεθόδους (Λιάντας, 1996:109).

ΕΠΟΠΤΕΙΑ: Κάθε επίβλεψη που ασκείται από ανώτερο ιεραρχικά όργανο ή θεσμό σε διαδικασία, αποστολή, απόδοση έργου, οργάνου που υπάγεται στις αρμοδιότητες αυτού (Λέκκου - Λειβαδιώτη, 1996:67).

ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ: Η ομάδα που αποτελείται από επιστήμονες διαφόρων κλάδων (Παπαϊωάννου, 1994:90).

ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ: Η συνεργασία που πραγματοποιείται ανάμεσα σε μία διεπιστημονική ομάδα όπως π.χ. στους γιατρούς και τους κοινωνικούς λειτουργούς προκειμένου να βρεθούν οι επιθυμητές λύσεις στα προβλήματα των εξυπηρετούμενων (Παπαϊωάννου, 1994:67).

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η κοινωνική εργασία έχει τις ρίζες της στην αγαθοεργία αλλά και την φιλανθρωπία την οποία την χαρακτηρίζει σαν μια μορφή εξισσορόπησης. Από τους αρχαίους πολιτισμούς όπου διαμορφώνονταν οι πρώτες δομές εξουσίας βλέπουμε ότι συχνά η βοήθεια αποτελούσε μία μορφή ελέους των «δυνατών» προς τον «αδύναμο» που ήταν αντικείμενο της βοήθειας αυτής. Επίσης αν λάβει κανείς υπόψιν την κυριαρχία των διαφόρων θρησκειών θα δει ότι προσπαθούσαν να επιβάλουν την φιλανθρωπία σαν μία μορφή υλικής εξίσωσης (Ζωγράφου, 1992).

Την εποχή της εξέλιξης της η κοινωνική εργασία λαμβάνει μία τάση επαγγελματοποίησης και πολιτικοποίησης και έχοντας ως βασικό εργαλείο την **Case Work** οι φιλανθρωπικές οργανώσεις σε ρόλο πρόνοιας εξέταζαν κάθε περίπτωση με αυστηρό τρόπο πριν δοθεί το βοήθημα μέσω του εκπαιδευτικού προσωπικού (Ζωγράφου, 1992).

Η κοινωνική εργασία στην Ελλάδα αναδύθηκε επηρεασμένη από τα διεθνή οικονομικά και πολιτικά γεγονότα της εποχής και γνώρισε ταχεία ανάπτυξη μετά τον Β παγκόσμιο πόλεμο. Ελληνικές φιλανθρωπικές οργανώσεις και κάποια τμήματα του κράτους αγωνίστηκαν για να καλύψουν τις άπειρες κοινωνικές ανάγκες μεγάλων τμημάτων του πληθυσμού σε συνεργασία με την κοινωνική πρόνοια (Ζωγράφου, 1992).

Η εκκλησία επίσης έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της κοινωνικής εργασίας καθώς μέσα από την προσφορά της στον άνθρωπο είτε με υλικά αγαθά είτε με πνευματικά βοήθησε να αναπτυχθεί ακόμα περισσότερο η φιλανθρωπία και να μετατραπεί σε προσφορά βοήθειας μέσω της κοινωνικής πρόνοιας (Ζωγράφου, 1992).

<<Αναφέρεται ότι ο θεσμός των κοινωνικών λειτουργών επωάζεται και γεννιέται με τη συμβολή του προσωπικού των Ηνωμένων Εθνών, ξένων ειδικών και κοινωνικών λειτουργών που δούλεψαν στην Ελλάδα, Ελλήνων διοικητικών υπαλλήλων με ευρύ πνεύμα και κοινωνικό οραματισμό εθελοντών κοινωνικών λειτουργών που είχαν εκπαιδευτεί στο εξωτερικό>> (ΨΑΡΑΣ,1965:51).

Η χρονιά που θεωρήθηκε ορόσημο για την ανάπτυξη της κοινωνικής εργασίας θεωρείται το 1950, όπου εκπαιδευόμενοι κοινωνικοί λειτουργοί, λειτουργούσαν ως στελέχη της πρόνοιας σε αντικατάσταση των κοινωνικών στελεχών .Το υπουργείο κοινωνικής πρόνοιας σε συνεργασία με την τότε βασιλική πρόνοια προσέλαβε κοινωνικούς λειτουργούς για να εφαρμόσουν το πρόγραμμα "παιδική προστασία παρ' οικογένειας" (Καλλινικάκη, 1998).

Το 1953 με το σεισμό στα Ιόνια νησιά και το 1954,1955 και το 1957 στη Θεσσαλία αυξήθηκε η ανάγκη για περίλθαψη με αποτέλεσμα την ενσωμάτωση και άλλων κοινωνικών λειτουργών με ενεργό ρόλο σε χωριά και πόλεις και επιπλέον συστήθηκαν οι κοινωνικές υπηρεσίες στις φυλακές, το ΙΚΑ, το ΠΠΚΑ, και την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών (Καλλινικάκη, 1998).

Συνακόλουθα η ανάπτυξη της κοινωνικής εργασίας στην Ελλάδα εξελίχθηκε σε δυναμική αλληλεξάρτηση με την κοινωνική πρόνοια και στηρίχθηκε σε τρεις τομείς:

α) Τον τομέα της εκπαίδευσης

β) Τον επαγγελματικό τομέα

γ) Τον τομέα της επίσημης-θεσμοθέτησης της κοινωνικής εργασίας (Καλλινικάκη, 1998)

α) Στον τομέα της εκπαίδευσης πρωτοδημιουργήθηκαν κάποιες σχολές

1948: Ανωτέρα Σχολή Κοινωνικής Εργασίας ΙΑΚΕ (ΧΕΝ).

1945: Η σχολή κοινωνικής εργασίας του Αμερικάνικου Κολεγίου Θηλέων.

1953: Στην Πάντειο το Ανώτατο Φροντιστήριο Κοινωνικής Πρόνοιας.

1954: Η σχολή κοινωνικής πρόνοιας του Βασιλικού Εθνικού Ιδρύματος.

1954: Ο Σύλλογος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος.

1960: Το τμήμα Κοινωνικής Διακόνοιας για αποφοίτους Θεολογίας του πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

1961: Η σχολή Κοινωνικής Πρόνοιας η οποία μετονομάστηκε έτσι από την Ανωτέρα Σχολή Κοινωνικής Εργασίας της Εταιρίας Προστασίας Ανηλίκων Αθηνών.

1974: Η Ανωτέρα Σχολή Στελεχών Υγείας και Πρόνοιας ΚΑΤΕ Ηρακλείου (πρώην Ανωτέρα Παραϊατρικών Επαγγελμάτων.

1984: Αρχίζει η διδασκαλία μαθημάτων κοινωνικής εργασίας και κοινωνικής πολιτικής στα Τεχνικά Επαγγελματικά Λύκεια και στα Πολυκλαδικά Λύκεια της χώρας.

1985: Η εκπαίδευση ανήκει πλέον στα τμήματα κοινωνικής εργασίας των ΤΕΙ Αθήνας, Πάτρας Ηρακλείου.

1996-1997: Η έναρξη του τμήματος Κοινωνικής Διοίκησης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης όπου είναι η μοναδικότερη αναβάθμιση των σπουδών κοινωνικής εργασίας στη χώρα μας. (Καλλινικάκη, 1998).

β) **Στον επαγγελματικό τομέα** η ανάπτυξη της κοινωνικής εργασίας και οι επαγγελματίες κοινωνικοί λειτουργοί ξεκίνησαν το:

1946 με την ίδρυση του Φιλανθρωπικού Σωματίου Φάρος
Τυφλών Καλλιθέας

1954 με την ίδρυση ειδικού σχολείου

1957:με τη σύσταση της ελληνικής Εταιρείας Ψυχικής Υγιεινής

1960:με την ίδρυση του Ασύλου του ΠΙΚΠΑ

1963:ην ίδρυση φιλανθρωπικών ιδρυμάτων για νοητική στέρηση η
(Θεοτόκος) και το (Σικαρίδειο) στην Αθήνα και το
(ψυχαγωγικό κέντρο Βορείου Ελλάδος) στην Θεσσαλονίκη

1966:με το Ανοικτό Σωφρονιστικό κατάστημα Ανηλίκων (14-17
ετών)

1983:με την ίδρυση της σχολής Ειδικής Επαγγελματικής
Εκπαίδευσης

1983:με την ίδρυση της πρώτης θεραπευτικής κοινότητας για
ενήλικες χρήστες ουσιών (Ιθάκη)

1987:με την ίδρυση του ΚΕΘΕΑ (κέντρο θεραπείας εξαρτημένων
ατόμων)

1988:με την ίδρυση της (Στροφής) για εφήβους χρήστες
ναρκωτικών ουσιών(Καλλινικάκη, 1998)

γ) **Τέλος στον τομέα θεσμοθέτησης** έχουμε τα εξής:

1956:την Σύσταση Κοινωνικής Υπηρεσίας στα νοσοκομεία

1959:Αναγνωρίζεται ο θεσμός των κοινωνικών λειτουργών με την
έκδοση του ΝΔ 4018 (περί του θεσμού των κοινωνικών
λειτουργών)ΦΕΚ 247/12/11/1959

1961:το 1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Κοινωνικών Λειτουργών

1961 Το 2^ο Διάταγμα (περί της ασκήσεως του επαγγέλματος των
κοινωνικών λειτουργών)(ΒΔ690/1961)(ΦΕΚ 163/1961)

1962:Θεσμοθέτηση της εκπαίδευσης (ΒΔ 319/1962)

- 1965:Αναβαθμίζεται το επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού
(ΦΕΚ 72/1965)
- 1978:Έκδοση (περί προσδιορισμού του αντικειμένου εργασίας του
κοινωνικού λειτουργού)(ΠΔ 891 7/12/1978)(ΦΕΚ 213
ΤΕΥΧΟΣ Α)
- 1981:Θεσμοθέτηση της Ειδικής Αγωγής στην ελληνική
εκπαίδευση (νόμος 1143 /1981)
- 1981:Έγκριση οικονομικής ενίσχυσης σε άτομα με κινητικά
προβλήματα(νόμος 1440)
- 1984:Καθιέρωση μηνιαίας οικονομικής ενίσχυσης οικογενειών
ατόμων με ειδικές ανάγκες (Καλλινικάκη, 1998).

1.3 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Οι κινήσεις της φιλανθρωπίας και της κοινωνικής αποκατάστασης αποτέλεσαν τις ρίζες της κοινωνικής εργασίας, η οποία αναπτύχθηκε τα τελευταία 100 χρόνια με σκοπό την κοινωνική ένταξη ενός μέρους του πληθυσμού. Η ιστορική αναδρομή δείχνει ότι η κοινωνική εργασία αρχίζει με την δημιουργία φιλανθρωπικών συλλόγων από μεγαλοκτηματίες, εμπόρους, επιχειρηματίες και φεουδάρχες με σκοπό την παροχή βοήθειας στους φτωχούς.

Στην Αγγλία την περίοδο μεταξύ 1601 και 1834 ανιχνεύονται οι αποκαλούμενοι <<Νόμοι της φτώχειας>>, σύμφωνα με τους οποίους οι φτωχοί ήταν υποχρεωμένοι να εργάζονται, ενώ όσοι επαιτούσαν οδηγούνταν σε αναμορφωτήριο. (Παπαϊωάννου, 1998)(Καλλινικάκη, 1998).

Με την εκβιομηχάνιση και την αναγκαστική μετακίνηση του αγροτικού πληθυσμού στα αστικά κέντρα, δημιουργείται ένα μεγάλο ποσοστό ανέργων, το οποίο από την μια οδηγεί στην δημιουργία ενός μεγάλου εφεδρικού στρατού, δηλαδή φθηνά εργατικά χέρια, από την άλλη όμως υπήρχε κίνδυνος οργάνωσης των εξαθλιωμένων μαζών λόγω άνισης κατανομής των αγαθών. Οι εκπρόσωποι της φιλανθρωπίας προσπαθούσαν να πείσουν τους φτωχούς ότι οι πλούσιοι ενδιαφέρονταν για όλα τα κοινωνικά στρώματα και δεν έχουν σχέση με την εξαθλίωσή τους. Στην προσπάθεια αυτοί οι φιλάνθρωποι είχαν την αμέριστη συμπαράσταση της εκκλησίας, η οποία όχι μόνο δεν βοηθούσε στην εξάλειψη της φτώχειας αλλά έδινε την εντύπωση στους φτωχούς ότι τα αίτια της φτώχειας τους πρέπει να αναζητηθούν σ' αυτούς τους ίδιους σκοπούς των ορφανοτροφείων του 18ου αιώνα ήταν με παιδαγωγικά

μέσα όπως χειραφέτηση, καταπίεση, τιμωρία, να προετοιμάσουν τους ακτήμονες για μισθωτή εργασία και να τους προσαρμόσουν στις ανάγκες της κοινωνικό-οικονομικής ανάπτυξης (Ζωγράφου, 1998).

Η ατμόσφαιρα των ορφανοτροφείων χαρακτηριζόταν από ένα “μείγμα εργασίας, ξυλοδαρμών και ψευδελάβεια, από αυστηρή πειθαρχία, έλλειψη αγάπης και άγουστες ψαλμωδίες” (Autoren-Kollektiv 1971,σελ.68). Αυτές οι απάνθρωπες συνθήκες και η αύξηση της παιδικής θνησιμότητας είχαν σαν αποτέλεσμα έντονες διαμαρτυρίες εκ μέρους φιλόδοξων, οι οποίοι καταδίκάζαν την εκμετάλλευση των παιδιών σαν φθηνά εργατικά χέρια. με την εμφάνιση του παιδαγωγού Pestalozzi η κατάσταση άρχισε να βελτιώνεται. Παρατηρείται μια υποχώρηση τους κράτους στην φροντίδα των φτωχών ενώ κάνουν την εμφάνιση τους μια πληθώρα ιδιωτικών φορέων που ιδρύουν τα λεγόμενα “σπίτια σωτηρίας”. Οι τρόφιμοι δεν στρατολογούνται πλέον με την βία και παράλληλα με την θρησκευτική τους διαπαιδαγώγηση μαθαίνουν να εξασκούν ένα επάγγελμα (Ζωγράφου, 1998).

Γενικά όλες οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες που παρατηρούνται τα πρώτα 50 χρόνια του 19ου αιώνα και επηρεάζονται από τον Pestalozzi τον Wichern έχουν σαν βασικό κίνητρο τον φόβο της αστικής τάξης από την ενδυνάμωση του εργατικού κινήματος σύμφωνα με το πνεύμα αυτό γίνεται κατανοητό και το “έργο κοινωνικής ασφάλισης” του Bismark, με το οποίο καθιερώθηκε μια σειρά μέτρων κοινωνικής ασφάλισης που είχαν σαν στόχο να συντρίψουν το εργατικό κίνημα (Ζωγράφου, 1998).

Στην Αγγλία το 1800 κάνουν την εμφάνιση τους οι “φιλικόι επισκέπτες”. Επρόκειτο για γυναίκες της μεσαίας τάξης, οι όποιες προσέφεραν την βοήθειά τους σ’ αυτούς που ήταν άξιοι να βρουν εργασία να ζήσουν αξιοπρεπώς. Όσοι δεν ήταν ικανοί να εργαστούν οδηγούνταν στα πτωχοκομεία ή στα σπίτια εργασίας για να διορθώσουν την συμπεριφορά τους. Με σκοπό την αποσαφήνιση και περιγραφή του

ρόλου των φιλικών επισκεπτών το 1897 η Mary Richmond, μέλος της φιλανθρωπικής οργάνωσης της Βαλτιμόρης, πρότεινε την δημιουργία του πρώτου προγράμματος εκπαίδευσης στις εφαρμογές της φιλανθρωπίας. Το 1898 ιδρύθηκε η Σχολή Φιλανθρωπίας της Νέας Υόρκης με ένα καλοκαιρινό πρόγραμμα διάρκειας έξι εβδομάδων που το 1910 έγινε διετές (Καλλινικάκη, 1998).

Το 1900 οι “φιλικοί επισκέπτες” αντικαταστάθηκαν από αμειβόμενο προσωπικό. Την ίδια περίοδο άτομα τα οποία εστίαζαν στην κοινωνική εξαθλίωση των εργατών ανέλαβαν ορισμένες πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων τόσο των ίδιων όσο και των οικογενειών τους. Η σημαντικότερη κίνηση ήταν η κίνηση Κοινωνικής Αποκατάστασης στην οποία αποδίδεται των στεγών και των οίκων γειτονιάς. Στόχος των εργαζομένων στα καταλύματα ήταν η δημιουργία ευκαιριών για μόρφωση και η βοήθεια στους ανθρώπους να βρουν και να διατηρήσουν μια εργασία. Οι πρώτες στέγες που δημιουργήθηκαν ήταν το Toynbee Hall στο Λονδίνο και το Hall-House στο Σικάγο.

Το 1902 η Εταιρία Οργάνωσης Φιλανθρωπίας του Λονδίνου πέτυχε την δημιουργία του πρώτων αμιγών προγραμμάτων σπουδών στην Κοινωνική Εργασία σε πανεπιστήμια της πόλης, αναγνωρίζοντας την ανάγκη εκπαίδευσης των μελών της στα μέσα άσκησης της φιλανθρωπίας (Καλλινικάκη, 1998).

Όπως προαναφέρθηκε η φιλανθρωπία και η κοινωνική αποκατάσταση αποτέλεσαν τις ρίζες της Κοινωνικής Εργασίας. Από τις ρίζες αυτές αναπτύχθηκαν τα δύο βασικά ρεύματά της. Το πρώτο που έχει τις ρίζες του στις φιλανθρωπικές οργανώσεις εξελίχθηκε “στην κατά περίπτωση κοινωνική εργασία”, ενώ το δεύτερο που έχει τις ρίζες του στην κοινωνική αποκατάσταση εξελίχθηκε στην “κοινωνική εργασία με ομάδες” και στην “κοινωνική εργασία με κοινότητα”. Ο A.P Goldstein

αναφέρει ότι η Κοινωνική Εργασία ως εργασία αναπτύχθηκε μέσα από την πίστη στη φιλοσοφική θεώρηση του ανθρώπου. Μέχρι το πρώτο τέταρτο του αιώνα αυτού η Κοινωνική Εργασία δεν βασιζόταν σε θεωρία και τότε με την εμφάνιση θεωριών με ψυχαναλυτικό υπόβαθρο, άρχισε να διαμορφώνει την δική της θεωρία και επεκτείνεται πέρα από την Κοινωνική Εργασία με Άτομα στην Κοινωνική Εργασία με Ομάδες, στην Κοινοτική Οργάνωση, στην Κοινωνική Διοίκηση, στον Κοινωνικό Σχεδιασμό και την Κοινωνική Έρευνα (Καλλινικάκη, 1998).

Το 1905 εφαρμόστηκε για πρώτη φορά η κοινωνική εργασία σε υπηρεσίες υγείας στο Γενικό Νοσοκομείο της Μασαχουσέτης στην Βοστώνη από τον ιατρό Cabot.

Στον τομέα της ψυχικής υγείας η κοινωνική εργασία εισήχθη από τον ψυχίατρο Adolf Meyer, το 1904, ενώ περίπου την ίδια περίοδο γνωρίζει ανάπτυξη και ο τομέας της προστασίας του παιδιού και της οικογένειας (Καλλινικάκη 1998) (Παπαϊωάννου, 1998).

Ακολούθησε η ανάπτυξη του τομέα της σχολικής κοινωνικής εργασίας. Το 1906 τα δημόσια σχολεία των Η.Π.Α προσέλαβαν κοινωνικούς λειτουργούς, οι οποίοι ήταν ο συνδετικός κρίκος των σχολείων με το κοινωνικό περιβάλλον των μαθητών.

Η Κοινωνική Εργασία γνώρισε ιδιαίτερη ανάπτυξη μετά τον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο καθώς η επέκταση του κράτους πρόνοιας και η κατοχύρωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων βοήθησαν καθοριστικά στην ανάπτυξή της. Η προσφορά εθελοντικής βοήθειας σ' αυτούς που είχαν ανάγκη κατέληξε σε μία επιστημονικά τεκμηριωμένη διαδικασία παροχής βοήθειας (Καλλινικάκη, 1998).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

2.1 Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η Κοινωνική Εργασία είναι μία εφαρμοσμένη κοινωνική επιστήμη με μεγάλη απήχηση. Είναι η επιστήμη της επικοινωνίας, επίδρασης και συνεργασίας με άτομα, ομάδες και κοινότητες. Ο A.P Goldstein αναφέρει ότι η επιστήμη της Κοινωνικής Εργασίας αναπτύχθηκε από την πίστη στη φιλοσοφική θεώρηση του ατόμου. Η κοινωνική εργασία μέχρι το πρώτο τέταρτο αυτού του αιώνα δεν βασιζόταν σε συγκεκριμένη θεωρία και μόνο τότε με την χρησιμοποίηση θεωριών με ψυχαναλυτικό κυρίως υπόβαθρο άρχισε να διαμορφώνει το δικό της σώμα γνώσεων και να διευρύνεται πέρα από την Κοινωνική Εργασία με Άτομα στη Κοινωνική Εργασία με Ομάδες, στην Κοινοτική Οργάνωση, τον Κοινωνικό Σχεδιασμό την Κοινωνική Έρευνα, την Κοινωνική Διοίκηση.

Το θεωρητικό της υπόβαθρο μπορεί να αναζητηθεί στην κοινωνιολογία, τις επιστήμες του ανθρώπου, την κοινωνική ανθρωπολογία, το δίκαιο και την οικονομία.

Ο στόχος της κοινωνικής εργασίας είναι διπλός α) να πετύχει την άμβλυνση των προβλημάτων που επηρεάζουν την κοινωνική ζωή του ατόμου και β) να βοηθήσει στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου ενώ αυτό ζει μέσα σ' ένα περιβάλλον το οποίο επηρεάζει αλλά και επηρεάζεται απ' αυτό (Παπαϊωάννου, 1998) (Καλλινικάκη, 1998).

Η παροχή τέτοιων υπηρεσιών είναι προνόμιο των μελών μιας οργανωμένης κοινωνίας, στοιχείο το οποίο αποτελεί την ουσιαστική διαφορά κοινωνικής εργασίας-φιλανθρωπίας (Καλλινικάκη, 1998).

Ο άνθρωπος αναπτύσσεται μέσα σε βιολογικά, ψυχολογικά, κοινωνικά όρια, δέχεται την επίδρασή τους και τα επηρεάζει με τις εσωτερικές του δυνάμεις και την ελεύθερη βούληση του. Έτσι κάθε άτομο, σε όποια ηλικία και αν βρίσκεται είναι πιθανό να αντιμετωπίσει κάποιο πρόβλημα και να χρειαστεί βοήθεια. Η Κοινωνική Εργασία λοιπόν ξεπήδησε από την ανάγκη αντιμετώπισης τέτοιων προβλημάτων και βασικοί της στόχοι είναι 1)η μέριμνα, η αποτροπή δηλαδή μίας κοινωνικής δυσλειτουργίας 2)η αντιμετώπιση και επίλυση προβλημάτων που παρεμποδίζουν ή διαστρεβλώνουν την κοινωνική λειτουργικότητα του ατόμου (Καλλινικάκη, 1998).

Στους στόχους της κοινωνικής εργασίας είναι μεταξύ άλλων και α)η ανάπτυξη όλων των πλευρών της προσωπικότητας του ατόμου β)η αξιοποίηση των προσωπικών του εφοδίων γ)η καλλιέργεια της ικανότητας του, για προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες κοινωνικές συνθήκες δ)η αξιοποίηση εκ μέρους του ατόμου των ευκαιριών για εκπαίδευση, ψυχαγωγία, αξιοπρεπή διαβίωση και απασχόληση. ε)η καλλιέργεια ικανοτήτων για επίλυση των προβλημάτων, διαφορών, συγκρούσεων που πιθανόν να προκύψουν στις σχέσεις τους με τους άλλους (Καλλινικάκη, 1998).

Η κοινωνική εργασία από την αρχή υιοθέτησε ένα ευρύ φάσμα αξιών όπως οι αρχές της κοινωνικής δικαιοσύνης, της δημοκρατίας, της ισότητας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Υπηρέτησε και προώθησε τις αξίες της ανθρώπινης ύπαρξης και τη μοναδικότητά της, το σεβασμό της προσωπικότητας και των ατομικών διαφορών, την αρχή της ατομικής και κοινωνικής ευθύνης για αυτοδιάθεση και αυτοπραγμάτωση.

Σύμφωνα με τους H.Specht και A.Vickery η θεωρητική προσέγγιση της κοινωνικής εργασίας έχει ως επίκεντρο: 1. τη διευκόλυνση της

επικοινωνίας του μεγάλου φάσματος ειδικών πλαισίων και των ειδικοτήτων των κοινωνικών λειτουργών 2. την κοινή γλώσσα ώστε οι διάφορες πληροφορίες για την άσκησή της να γίνονται κατανοητές 3. την διαμόρφωση των επιλογών των επαγγελματιών ώστε να είναι πιο σαφείς για να διακρίνονται 4. την οργάνωση των γνώσεων σε αλληλοσυνδεόμενες προτάσεις που μπορεί να δοκιμαστούν στην άσκηση, παρέχοντας την δυνατότητα στον κοινωνικό λειτουργό να διαβλέψει πιθανές επιπτώσεις στις προσπάθειες του 5. την μορφοποίηση των προτάσεων αυτών σε θεωρία κλινικής εφαρμογής, αφού μια θεωρία αποκτά αξία μόνο όταν αποτελεί οδηγό στην άσκηση και βοηθά τον επαγγελματία να οργανώνει τη σκέψη του, να ενημερώνεται διαρκώς για τις εξελίξεις της επιστήμης του και να ελέγχει τη δική του άσκηση (Παπαϊωάννου, 1998).

Η κοινωνική εργασία βρίσκεται σε πλήρη συμφωνία με τους φυσιολογικούς μηχανισμούς λύσεις προβλημάτων και με δεδομένο αυτό έχει αναπτύξει μεθόδους οι οποίοι υποδεικνύουν συγκεκριμένους συστηματικούς τρόπους σκέψης και ανάληψης δραστηριοτήτων, συγκεκριμένες διαδικασίες αξιολόγησης και αντιμετώπισης κοινωνικών προβλημάτων.

2.2 Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Εφόσον ο κοινωνικός λειτουργός εκπροσωπεί την οργάνωσή του, εκφράζει την επιθυμία της οργανωμένης κοινωνίας για εξασφάλιση ποιότητας ζωής για τα μέλη της. Η προσφορά υπηρεσιών, η ταύτιση του κοινωνικού λειτουργού με την οργάνωση (το σκοπό και τη λειτουργία της), εξασφαλίζει την κοινωνική Βάση της Κοινωνικής Εργασίας. Αυτός είναι ο ειδικός επιστημονικός εκπρόσωπος της οργάνωσης που διαθέτει τις γνώσεις και τις τεχνικές του, στην αποδοτικότερη προσφορά των υπηρεσιών. Είναι ακόμη υπεύθυνος ο κοινωνικός λειτουργός να θέτει τον εαυτό του για τη διαρκή ανανέωση της οργάνωσης, ώστε να εξασφαλίζεται η ύπαρξη και η αποδοτικότητά της από την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων της, τη δομή και την εν γένει πολιτική της. (Η ταύτιση με τη λειτουργία της οργάνωσης, αποτελεί για τον κοινωνικό λειτουργό μια πρόκληση, μια διαρκή ευκαιρία για αυξανόμενη συστηματικά επαγγελματική αποτελεσματικότητα (Παπαϊωάννου, 1998).

Η κοινωνική βάση της Κοινωνικής Εργασίας αναφέρεται στο γεγονός ότι η κοινωνία αναθέτει στην επιστήμη αυτή, μια εφαρμοσμένη κοινωνική επιστήμη, ν' αναπτύξει και να παρέχει προγράμματα υπηρεσιών, επειδή ακριβώς αναγνωρίζει ότι οι ανάγκες των ατόμων-μελών της, είναι κοινωνική ευθύνη που, αν δεν αναληφθεί έγκαιρα ή ακόμη προτιμότερο αν δεν προληφθεί, θ' αποτελέσει σοβαρή απειλή για την ευημερία των ατόμων-μελών και της ίδιας της κοινότητας(Παπαϊωάννου, 1998).

«Η κάθε οργάνωση αποτελεί την έκφραση της κοινωνικής πολιτικής, κρατικής, περιφερειακής ή τοπικής, συχνά ένα κράμα και των τριών. Ο τρόπος που ο κοινωνικός σκοπός της οργάνωσης ερμηνεύεται

και πραγματώνεται, αποτελεί ευθύνη όλων των τμημάτων της δομής της, από το διοικητικό της συμβούλιο μέχρι το βοηθητικό προσωπικό. Κάθε μέλος της δομής αυτής εκφράζει ένα συγκεκριμένο τομέα που εκπροσωπεί λόγω ειδικότητας, γνώσεων και τεχνικών δεξιοτήτων. Οι κοινωνικοί λειτουργοί εκπροσωπούν στην οργάνωση την κοινωνική έρευνα, το σχεδιασμό, την κοινωνική διοίκηση και την άμεση αντιμετώπιση προβλημάτων ατόμων, ομάδων κοινοτήτων που απειλούν, εμποδίζουν ή / και επηρεάζουν αρνητικά την επιτέλεση του κοινωνικού τους ρόλου» (Παπαϊωάννου, 1998:38).

<<Η ταύτιση του κοινωνικού λειτουργού με τους σκοπούς της οργάνωσης δίνει επίκεντρο, περιεχόμενο και κατεύθυνση σε μια πορεία παροχής υπηρεσιών και εξασφαλίζει στην άσκηση της Κοινωνικής Εργασίας την κοινωνική της ευθύνη. Υπάρχουν μερικοί, ανάμεσά τους και κοινωνικοί λειτουργοί, που υποστηρίζουν ότι η Κοινωνική Εργασία μπορεί ν' ασκηθεί και ανεξάρτητα, από ιδιώτες κοινωνικούς λειτουργούς ή ακόμη ότι η ταύτιση με την οργάνωση εμποδίζει την αυθόρμητη διάθεση για προσφορά βοήθειας. Η άποψη όμως της άσκησης της Κοινωνικής Εργασίας από "ιδιώτες" κοινωνικούς λειτουργούς δεν ευσταθεί κατά τη γνώμη πολλών επιστημόνων, γιατί>>

α) παραβλέπει την κοινωνική βάση της Κοινωνικής Εργασίας, το ενδιαφέρον της οργανωμένης κοινωνίας και την ευθύνη της στην παροχή υπηρεσιών,

β) υποβιβάζει την ευθύνη της κοινότητας στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας ή των ελλείψεων των προγραμμάτων κοινωνικής πρόνοιας,

γ) αγνοεί την ευθύνη του κοινωνικού λειτουργού προς την κοινότητα και τα άτομα-μέλη της σχετικά με τη μεθόδευση της βοήθειας και του προγραμματισμού των υπηρεσιών σε μικροκλίμακα και μακροκλίμακα,

δ) μπορεί ν' απομονώσει το άτομο-πελάτη σ' αυτή τη δυαδική κυρίως σχέση, με αποτέλεσμα την εξάρτηση και ακόμη να δημιουργήσει ευκολότερα φαινόμενα μεταβίβασης και αντιμεταβίβασης». (Παπαϊωάννου, 1998: 39).

«Ο απώτερος σκοπός και η βασική ευθύνη των κοινωνικών λειτουργών είναι η συνεχής βελτίωση και ανανέωση των οργανώσεων κοινωνικής πρόνοιας ως εκφραστών της κοινωνικής πολιτικής στον τομέα της Κοινωνικής Πρόνοιας, αλλά και ως πλαισίου άσκησης στην εκπαίδευση των σπουδαστών κοινωνικών λειτουργών. Η βασική αυτή ευθύνη είναι τόσο θεμελιώδης, όσο είναι η συνεχής ανάπτυξη-διεύρυνση γνώσεων και τελειοποίηση των τεχνικών της Κοινωνικής Εργασίας». (Παπαϊωάννου, 1998: 39).

<<Ο σκοπός και η λειτουργία της οργάνωσης εκφράζουν την κοινωνική θέληση και ευθύνη για προσφορά υπηρεσιών σε άτομα, ομάδες και κοινότητες, ώστε να εξασφαλίσουν τη δική τους ευημερία, προϋπόθεση της κοινής ευημερίας. Είναι, λοιπόν, αυτονόητο ότι ο σκοπός της οργάνωσης είναι ταυτόσημος με το σκοπό, τις αξίες και τη φιλοσοφία της επιστήμης της Κοινωνικής Εργασίας. Ο επαγγελματίας κοινωνικός λειτουργός κατευθύνει τις ενέργειές του στην πραγμάτωση του σκοπού της οργάνωσής του. Παράλληλα πρέπει να τονιστεί ότι η υλοποίηση αυτή πραγματώνεται μ' ένα συγκεκριμένο τρόπο, μέσω μιας ορισμένης μεθόδου και τεχνικών και ακόμη, σημαντικότερο αυτό, μέσω της δικής του εμπλοκής σε μια συγκεκριμένη πορεία δράσης, την Κοινωνική Εργασία, που εμπεριέχει γνώσεις, αξίες, τεχνικές, δεξιότητες που παραδέχεται και κατέχει.>>

Η οργάνωση αποτελεί ένα μέσο της οργανωμένης κοινωνίας για την προσφορά των υπηρεσιών της. Οι κοινωνικοί λειτουργοί μπορεί ν' αλλάζουν, αλλά η υπηρεσία που προσφέρεται για την υλοποίηση του σκοπού και της λειτουργίας της οργάνωσης, παραμένει σταθερή και

παρούσα, σημαντικό στήριγμα στα άτομα που εξυπηρετεί, ενώ η μέθοδος προσφοράς υπηρεσιών υπόκειται σε διαρκή βελτίωση και ανανέωση, ανάλογα με τα νέα δεδομένα, τη ζωή που αλλάζει δημιουργώντας νέους προβληματισμούς, τις ανάγκες και τις διαρκείς προόδους – εξελίξεις της επιστήμης (Παπαϊωάννου, 1998: 40).

2.3 ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η Κοινωνική Εργασία είναι επάγγελμα ανθρωποκεντρικό. Το επίκεντρο της προσοχής της είναι ο άνθρωπος, όπως αυτός ζει και συμπεριφέρεται μέσα στο φυσικό και το κοινωνικό του περιβάλλον. Πρωταρχικός της σκοπός, όπου και αποβλέπει κάθε της δραστηριότητα, είναι το «ευ ζην», η υψηλότερη προσωπική και κοινωνική ικανοποίηση του ανθρώπου ως ατόμου, ως μέλους οργανωμένης ομάδας ή κοινότητας (Κατσορίδου-Παπαδοπούλου, 2002).

Η Κοινωνική Εργασία θεωρείται σήμερα μια κοινωνική διαδικασία παροχής υπηρεσιών σε άτομα, ομάδες ή κοινότητες. Είναι μια κοινωνική λειτουργία, που υπηρετεί τις ιδέες της κοινωνικής αλληλεγγύης, δικαιοσύνης και ανθρωπισμού. Είναι μια «ωραία» και «δύσκολη» αποστολή, που κυριαρχείται από το ηθικό χρέος και τη θυσία για την επίλυση κοινωνικών προβλημάτων, που ζωντανεύει την ελπίδα του ανθρώπου για ένα καλύτερο αύριο. Με βάση την αξία της ανθρώπινης προσωπικότητας, επιδιώκει να απαλύνει τον πόνο της, με την καλύτερη προσαρμογή της στην κοινωνική ζωή. Βοηθάει τους ανθρώπους κοινωνικά και ψυχολογικά σε όλους τους τομείς και τα προγράμματα της κοινωνικής προστασίας (υγεία, εργασία, εκπαίδευση κ.ά.), για να βοηθούν τον εαυτό τους και να γίνουν αυτοδύναμοι για την ικανοποίηση των αναγκών τους. Έτσι μόνο μπορούν να εκπληρώσουν τον κοινωνικό προορισμό τους και να νιώσουν τη χαρά της ζωής (Πανουτσοπούλου, 1984).

Βασική επιδίωξη της Κοινωνικής Εργασίας αποτελεί και η ενίσχυση και η αποκατάσταση της λειτουργικής ικανότητας του ατόμου, όπως αυτή εκφράζεται μέσα από τις σχέσεις αλληλεπίδρασης του ίδιου

με το σημαντικό, γι' αυτό, περιβάλλον. Ο W. Bohem γράφει ότι, "η κοινωνική εργασία επιδιώκει να ενισχύσει τη λειτουργική ικανότητα των ατόμων, όπως αυτή διαμορφώνεται από την αλληλεπίδραση μεταξύ του ατόμου και του περιβάλλοντος". (Bohem, 1959: 54). Αλληλεπιδράσεις συμβαίνουν, ενώ αναπτύσσονται διάφορες δραστηριότητες και ενέργειες και τα μέρη επικοινωνούν μεταξύ τους (Κατσορίδου-Παπαδοπούλου, 2002).

Κάθε ενέργεια και δραστηριότητα περιέχει μέσα της, τις τοποθετήσεις και τα "πιστεύω" των μερών, όπως και τις προσδοκίες, που αναμένεται ότι θα ικανοποιηθούν. Όσο περισσότερο αυτές οι ενέργειες και δραστηριότητες καλύπτουν τις ανάγκες και τις απαιτήσεις των δύο μερών, με τη βοήθεια των αλληλεπιδράσεων που έχουν μεταξύ τους, τόσο οι σχέσεις που προκύπτουν, διατηρούν οι ίδιες μια ισορροπία, ικανοποιητική και για τα δύο μέρη. Μ' αυτόν τον τρόπο ενισχύεται η λειτουργική τους ικανότητα και αυξάνει η συμμετοχή στη συλλογική προσπάθεια που γίνεται, για την παραγωγή έργου (Κατσορίδου-Παπαδοπούλου, 2003).

Η Κοινωνική Εργασία είναι ένα σύστημα παροχής υπηρεσιών, που παρεμβάλλεται στη σημαντική σχέση ατόμου – περιβάλλοντος, με σκοπό να βοηθήσει στην ενίσχυση ή αποκατάσταση της ισορροπίας της, εφόσον αυτή έχει διαταραχθεί. Με την παρέμβαση θ' αξιοποιηθούν τα κοινά σημεία επαφής ατόμου – περιβάλλοντος και θα γίνει προσπάθεια να ελεγχθούν τα εμπόδια, είτε αυτά οφείλονται στο άτομο είτε στο περιβάλλον του και να ενισχυθούν οι ικανότητες των μερών, ώστε να γίνει δυνατή η αμοιβαία προσαρμογή, που είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη λειτουργική τους ικανότητα. Τα 1960 τα Ηνωμένα Έθνη έδωσαν έναν ορισμό για την Κοινωνική Εργασία, στον οποίο αναφέρεται ότι, "... η Κοινωνική Εργασία ως δράση κατατείνει να βοηθήσει στην καλύτερη

και αμοιβαία προσαρμογή του ανθρώπου και του περιβάλλοντος''.
(Κατσορίδου-Παπαδοπούλου, 2002: 20).

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, ο στόχος, το επίκεντρο δηλαδή της προσοχής της Κοινωνικής Εργασίας, είναι τριπλός: το άτομο, το περιβάλλον και η μεταξύ τους σχέση αλληλεπίδρασης. Η Κοινωνική Εργασία αναζητά και στους τρεις αυτούς "χώρους" τα αίτια που παρεμποδίζουν τη λειτουργική ικανότητα των μερών και θέτουν σε κίνδυνο τη σχέση τους, πριν αναπτύξει οποιαδήποτε παρεμβατική δραστηριότητα. Η ταυτόχρονη αυτή δράση της Κοινωνικής Εργασίας αποτελεί και το χαρακτηριστικό της γνώρισμα (Boem, 1959).

2.4 ΜΕΘΟΔΟΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Ο όρος “μέθοδος” αναφέρεται στην υπεύθυνη, συνειδητή, πειθαρχημένη και με συγκεκριμένο σκοπό χρήση των γνώσεων, της τεχνικής, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων του επαγγελματία στο πλαίσιο της άσκησης του επαγγέλματός του. Είναι ένας συστηματικός τρόπος προσέγγισης όλων των διαθέσιμων μέσων, ο οποίος ρυθμίζει τη δράση για την εκτέλεση μίας λειτουργίας» (Καλλινικάκη, 1998 :123).

Η μεθοδολογία της Κοινωνικής Εργασίας αφορά ειδικότερα τη συστηματοποίηση των ειδικών γνώσεων του κοινωνικού λειτουργού για την οργάνωση μιας ιδέας / άποψης σχετικά με τα μέσα που έχει στη διάθεσή του, προκειμένου να υλοποιήσει ή να συμβάλει σ’ αυτό που είναι απαραίτητο (ζητούμενο) να γίνει στο πλαίσιο άσκησης του επαγγέλματος (Καλλινικάκη, 1998).

Οι Μέθοδοι Κοινωνικής Εργασίας έχουν τη βάση τους σε γνώσεις που αναφέρονται στην ψυχολογία του ατόμου και σε γνώσεις που αφορούν τις σύνθετες δυνάμεις που διαμορφώνουν κι επηρεάζουν το περιβάλλον του. Για την Κοινωνική Εργασία, η συνεργασία και η συμμετοχή στο σχέδιο βοήθειας των ενδιαφερομένων μερών (ατόμου, ομάδας, κοινότητας) αποτελούν προϋπόθεση για να είναι η εργασία του κοινωνικού λειτουργού αποτελεσματική, βραχυχρόνια και μακροχρόνια. Ασφαλιστική, εξάλλου, δικλείδα για την επαγγελματική σχέση αποτελούν τα επαγγελματικά του «πιστεύω» στην αξία του ατόμου, στη μοναδικότητά του, στην αξία της ίσης και δίκαιης μεταχείρισης ατόμων και ομάδων, στην αξία της δημοκρατικής ζωής, στην αρχή της σχέσης αλληλεξάρτησης και αλληλεπίδρασης μεταξύ ατόμου και περιβάλλοντος, στην αρχή της προσωπικής και κοινωνικής ευθύνης ατόμων και ομάδων.

Κατσορίδου-Παπαδοπούλου, 2002). Οι τρεις ευρύτατα αναγνωρισμένες μέθοδοι της Κοινωνικής Εργασίας είναι οι εξής:

Η Κοινωνική Εργασία με Άτομα (**ΚΕΑ**)

Η Κοινωνική Εργασία με Ομάδες (**ΚΕΟ**)

Η Κοινωνική Εργασία με Κοινότητες (**ΚΕΚ**)

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΤΟΜΑ

Ο όρος “Κοινωνική Εργασία με Άτομα” είναι η επικρατέστερη απόδοση του αγγλικού όρου “casework”, δηλαδή της εργασίας του κοινωνικού λειτουργού, πρόσωπο με πρόσωπο με το άτομο το οποίο απευθύνεται στην υπηρεσία όπου εκείνος εργάζεται, ή με το άτομο προς το οποίο απευθύνεται το πρόγραμμα που εκείνος εφαρμόζει.

Ο πρώτος ορισμός της ΚΕΑ, όπου χαρακτηριζόταν ως “τέχνη”, διατυπώθηκε το 1917 από τη Mary Richmond. Η ίδια, το 1922, παρουσιάζει ένα πληρέστερο ορισμό, σύμφωνα με τον οποίο «ως Κοινωνική Εργασία με άτομα ορίζονται οι διεργασίες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη της προσωπικότητας μέσα από συνειδητές προσπάθειες» (Καλλινικάκη, 1998:126).

«Η Helen Harris, μία σημαντική εκπρόσωπος της μεθόδου, σημειώνει ότι ο πυρήνας της Κοινωνικής Εργασίας με Άτομα είναι: το Άτομο, το Πρόβλημα (ή η δυσκολία που αντιμετωπίζει), η Οργάνωση παροχής κοινωνικών υπηρεσιών και τη Μέθοδο – Διεργασία, η προοδευτική εξομάλυνση της δυσκολίας με τη χρησιμοποίηση των εσωτερικών παραγόντων, όπως συναισθήματα, αντιδράσεις, μέσα που διαθέτει για την αντιμετώπισή της ή και εξωτερικών παραγόντων, στοιχείων έξω από τον ίδιο, όπως φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον, συγγενείς, εργασία, σχολείο, γειτονιά, αλλά ακόμη και τα μέσα που διαθέτει αυτό το περιβάλλον και που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε.

Το «πρόβλημα» έχει ήδη προσβάλει ή απειλεί την ομαλή και αποδοτική προσαρμογή του ατόμου στο χώρο του» (Perlman, 1957: 20).

Η μέθοδος της ΚΕΑ αναπτύχθηκε πρώτη μεταξύ των τριών βασικών μεθόδων. Για πολλά χρόνια, μέχρι και σήμερα, το άτομο που αντιμετώπιζε δυσκολίες ήταν στο επίκεντρο της προσοχής της Κοινωνικής Εργασίας. Η πείρα και οι γνώσεις που αποκτήθηκαν έκτοτε, μεθοδεύτηκαν και οργανώθηκαν σ' ένα σύνολο γνώσεων και δεξιοτήτων που αποτέλεσαν τη Μέθοδο της Κοινωνικής Εργασίας με Άτομα. Αργότερα, με τον ίδιο περίπου τρόπο, πήρε επίσημη μορφή, η Μέθοδος της Κοινωνικής Εργασίας με Ομάδες και της Κοινωνικής Εργασίας με Κοινότητες. Η ΚΕΑ είναι η πιο γνωστή και η πιο διαδεδομένη μεταξύ των τριών μεθόδων της Κοινωνικής Εργασίας, τόσο διεθνώς όσο και στην Ελλάδα.

Η ΚΕΑ στρέφει την προσοχή της στις ανάγκες του ατόμου και χρησιμοποιεί ως κύριο μέσο βοήθειας την ίδια την επαγγελματική σχέση, που αναπτύσσεται μεταξύ του ατόμου και του κοινωνικού λειτουργού. Η ΚΕΑ, στην εφαρμογή της, αναγνωρίζει τη συμβολή του περιβάλλοντος, τόσο στη δημιουργία ατομικού προβλήματος, όσο και στην πιο αποτελεσματική λύση του.

Μέσω της ΚΕΑ, το άτομο και η οικογένειά του βοηθούνται να επανακτήσουν τον ενεργό τους ρόλο ως μέλη του οικογενειακού και κοινωνικού συνόλου, με την κινητοποίηση πάντοτε των ίδιων τους των δυνάμεων, αλλά και τη σύμπραξη των μελών της οικογένειας, του ευρύτερου περιβάλλοντός τους και μίας ή περισσοτέρων κοινωνικών υπηρεσιών και προνοιακών προγραμμάτων. Συνεπώς, γίνεται αντιληπτό ότι η επιτυχία του σκοπού της Κοινωνικής Εργασίας με Άτομα βασίζεται στην ενθάρρυνση και υποστήριξη του ατόμου να συμμετέχει στη διεργασία λύσης της δυσκολίας του, με την κατανόηση των προβλημάτων του. Σκοπός του κοινωνικού λειτουργού είναι η προσαρμογή,

αναδιάρθρωση, αναστήλωση του λειτουργικού δυναμικού του ατόμου, του παραγωγικού αυτού όντος για τον εαυτό του, την οικογένειά του, την κοινότητα που ζει.(Καλλινικάκη, 1998).

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΟΜΑΔΕΣ

«Ο όρος “ομάδα” αναφέρεται σ’ ένα σύνολο ατόμων που είναι περισσότερα από δύο, τα οποία διατηρούν επαφή μεταξύ τους, διαθέτουν κι αναγνωρίζουν ένα τουλάχιστον κοινό χαρακτηριστικό γνώρισμα, ή μία κοινή ιδιότητα και επιδιώκουν έναν τουλάχιστον κοινό στόχο». (Καλλινικάκη, 1998: 138).

Η ΚΕΟ, ως ένα σύστημα παροχής βοήθειας, τόσο σε άτομα που είναι οργανωμένα σε ομάδες, όσο και στις ίδιες τις ομάδες, ήταν το αποτέλεσμα μιας σειράς από εξελίξεις που συνδέθηκαν με τις προσπάθειες εμπνευσμένων ανθρώπων, καθώς επίσης και Οργανώσεων, που εμφανίστηκαν σε περιόδους μεγάλων τεχνολογικών, οικονομικών και κοινωνικών μεταβολών. (Κατσορίδου-Παπαδοπούλου, 2002). «Αυτές οι οργανώσεις ανθρώπων, που σκοπό τους είχαν την αυτοβοήθεια και την άτυπη ψυχαγωγία, υπήρξαν “οι βάσεις για την εργασία με ομάδες”. (Κοπορκα, 1963:3). Στην Ελλάδα, την περίοδο 1955-1966, ένας, συνεχώς αυξανόμενος αριθμός επαγγελματιών ενδιαφέρθηκε για την εργασία με ομάδες, ανάμεσά τους και κοινωνικοί λειτουργοί που ήδη εργάζονταν με άτομα.

Η ΚΕΟ βασίζεται και αξιοποιεί την κύρια ιδιότητα του ατόμου ως κοινωνικού όντος, το οποίο, από την αφετηρία της ύπαρξής του, μετέχει ως μέλος σε ομάδες (οικογένεια, γειτονιά) και μέσω της συναλλαγής του με αυτές, αναπτύσσεται βιολογικά και πνευματικά και διαμορφώνει την προσωπικότητα και τους τρόπους κοινωνικής συμπεριφοράς του.

Η μέθοδος της ΚΕΟ δεν παραγνωρίζει τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες του ατόμου-μέλους της ομάδας και ενδιαφέρεται σημαντικά για τις ανάγκες, τις ικανότητες και τους περιορισμούς που έχει ή θέτει η ίδια η ομάδα. Σκοπός της ομάδας είναι η επίλυση των προβλημάτων που αφορούν τη διαπροσωπική επικοινωνία και σχέση των ατόμων-μελών και η βελτίωση της συνολικής κοινωνικής λειτουργικότητάς τους με απώτερο στόχο την επίτευξη της προσωπικής και κοινωνικής ευημερίας τους. Η ΚΕΟ χρησιμοποιείται για ποικίλους σκοπούς: στη θεραπεία, την κοινωνική ή περιβαλλοντική αλλαγή, την ψυχαγωγία και την εκπαίδευση (Παπαδοπούλου, 1993).

Η επαγγελματική σχέση του κοινωνικού λειτουργού με την ομάδα αποτελεί το μέσον, το δε πλαίσιο της εργασίας του είναι η ίδια η ομάδα. κοινός σκοπός και τα κοινά ενδιαφέροντα των μελών κατευθύνουν τις διεργασίες για αυτοβοήθεια προς την ομάδα. Ο κοινωνικός λειτουργός, μέσα από τις αλληλεπιδράσεις των μελών μεταξύ τους, τις αλληλεπιδράσεις του κάθε μέλους με την ομάδα συνολικά και με τον ίδιο ειδικά, επιδιώκει να επιφέρει αλλαγές στη συμπεριφορά και στις σχέσεις των μελών, οι οποίες αλλαγές θα διατηρηθούν και θα εκδηλωθούν και εκτός της ομάδας (Παπαδοπούλου, 1993).

Η ΚΕΟ εφαρμόζεται αυτόνομα αλλά και σε συνδυασμό με τις άλλες μεθόδους κοινωνικής εργασίας. Το κάθε άτομο-μέλος της ομάδας έχει ατομικές συνεντεύξεις με τον κοινωνικό λειτουργό, ο οποίος διευθύνει την ομάδα, τόσο στη φάση της συγκρότησης της ομάδας, όσο και κατά τη διάρκεια της λειτουργίας της, αν κι εφόσον κριθεί απαραίτητο. (Καλλινικάκη, 1998).

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

«Η μέθοδος της “Κοινωνικής Εργασίας με Κοινότητα” είναι μια διαδικασία κινητοποίησης και βοήθειας της κοινότητας, έτσι ώστε ν’ αντιληφθεί την πραγματική διάσταση των ζητημάτων που την απασχολούν, να τ’ αξιολογήσει, να τα ιεραρχήσει και να σχεδιάσει με συστηματικό και κατάλληλο τρόπο την αντιμετώπισή τους» (Καλλινικάκη, 1998: 144).

Η έναρξη της εφαρμογής της ΚΕΚ συμπίπτει με τη δημιουργία κοινοτικών κέντρων σε γειτονιές με ιδιαίτερες οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες, κυρίως στις Η.Π.Α. Η Αγγλία επίσης κατέχει ιδιαίτερη θέση στην ιστορία της κοινωνικής εργασίας με κοινότητα, διότι εκεί δημιουργήθηκε το «κίνημα κοινοτικών εστιών», που είναι ένας από τους σπουδαιότερους προδρόμους της κοινωνικής εργασίας με κοινότητα, με αρχή το Λονδίνο. Βασικός στόχος των κοινοτικών αυτών κέντρων ήταν η αυτοβοήθεια και η αλληλοϋποστήριξη των ευάλωτων ομάδων (παιδιά χωρίς οικογένεια, ηλικιωμένοι, ανάπηροι), (Ζωγράφου, 2002).

Ο όρος “κοινότητα” χαρακτηρίζει μια συγκεκριμένη πληθυσμιακή μονάδα με στοιχειώδη κοινωνική οργάνωση, η οποία σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία συγκροτείται από 500 έως 10.000 κατοίκους. Εκτός αυτού, όμως, ο όρος περιγράφει επίσης ένα πλήθος ατόμων τα οποία αισθάνονται ότι ανήκουν σ’ ένα σύνολο, συνδέονται μεταξύ τους με κοινά ενδιαφέροντα, κοινά συμφέροντα και κοινούς στόχους και συνήθως αντιμετωπίζουν ένα ή περισσότερα κοινωνικά προβλήματα, των οποίων υφίστανται τις επιπτώσεις. Κοινότητες αποτελούν όμως και τα άτομα που έχουν κοινή προέλευση, γλώσσα, θρησκεία, κοινό ιστορικό παρελθόν και κοινά ήθη-έθιμα, παρότι δεν ζουν μαζί (Καλλινικάκη, 1998). Οι κοινωνικοί λειτουργοί συχνά εργάζονται με τις αποκαλούμενες

“λειτουργικές κοινότητες” ή “κοινότητες ενδιαφερόντων”. Αυτές συγκροτούνται από άτομα που ζουν κάτω απ’ τις ίδιες συνθήκες για χρονικό διάστημα που ευνοεί την ανάπτυξη δεσμών μεταξύ των μελών και κάποιας οργάνωσης (τρόφιμοι ενός ιδρύματος, τα υπερήλικα μέλη ενός ΚΑΠΗ, τα μέλη μιας θεραπευτικής κοινότητας απεξάρτησης).

Η ΚΕΚ στρέφει τη προσοχή της αντίθετα με τις άλλες δύο μεθόδους, στην αλλαγή των συνθηκών εκείνων που επικρατούν μέσα στην Κοινότητα και που γίνονται ή που μπορεί να γίνουν εμπόδιο στη λειτουργική ικανότητα των κατοίκων (ως ατόμων και συνόλων), αλλά και της ίδιας της κοινότητας. Για την επιτυχή εκτέλεση των προγραμμάτων που σχεδιάζουν ασύγχρονες, εφαρμογές της ΚΕΚ, ο κοινωνικός λειτουργός χρησιμοποιεί ως μέσα εργασίας του την Επαγγελματική Σχέση που αναπτύσσει με άτομα και σύνολα, αλλά, κύρια, χρησιμοποιεί τις ίδιες τις Μικρές και Μεγάλες Ομάδες επιρροής, που λειτουργούν σε κάθε κοινότητα, όπως είναι οι Αρχές του τόπου, τα Συμβούλια και οι Επιτροπές, πρόσωπα ισχύος κ.ά. Τα προγράμματα απευθύνονται στο σύνολο των μελών της κοινότητας και επιδιώκουν την παροχή επαρκών και συνεχών υπηρεσιών σε όσους την έχουν ανάγκη (Καλλινικάκη, 1998).

Οι στόχοι της ΚΕΚ μπορεί να είναι γενικοί ή ειδικοί. Συνήθως αφορούν την πληροφόρηση όλων των μελών της κοινότητας για τις υπάρχουσες κοινωνικές υπηρεσίες, για τα δικαιώματα χρήσης τους, για τη διαδικασία πρόσβασης σ’ αυτές και για τις πιθανές εναλλακτικές λύσεις στα υφιστάμενα ή τα πρωτοεμφανιζόμενα κοινωνικά προβλήματα.

Ένα δείγμα πιθανών γενικών στόχων κοινοτικής παρέμβασης στο πλαίσιο της πρωτογενούς πρόληψης είναι η ανάπτυξη προγραμμάτων για την ενημέρωση των μελών μιας κοινότητας, σχετικά με τον προγεννητικό έλεγχο, τον οικογενειακό προγραμματισμό και την έγκαιρη αντιμετώπιση των πρώιμων συναισθηματικών προβλημάτων στα παιδιά. Ένας ειδικός

στόχος είναι η ευαισθητοποίηση των κατοίκων, ώστε ν' αποδεχθούν την εγκατάσταση στην κοινότητα ενός οικισμού προσφύγων, ενός κέντρου ψυχικής υγιεινής, ενός ξενώνα ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Ο σχεδιασμός της παρέμβασης σε μια κοινότητα, συνήθως ξεκινά με τη μελέτη της κοινότητας. Η μελέτη αυτή στοχεύει στην εκτίμηση των αναγκών της και στην αξιολόγηση των παρεχόμενων σ' αυτήν υπηρεσιών, έτσι ώστε η προτεινόμενη παρέμβαση να γίνει αποδεκτή και ν' αποφέρει τα προσδοκώμενα αποτελέσματα στην κοινότητα (Καλλινικάκη, 1998).

2.5 Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η εμφάνιση της κοινωνικής εργασίας στη χώρα μας συμπίπτει χρονικά με τις οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες και τις ιστορικές συγκυρίες που διαμορφώθηκαν μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και τον εμφύλιο που ακολούθησε. Ξένες κι ελληνικές φιλανθρωπικές οργανώσεις και κάποια τμήματα του κράτους αγωνίστηκαν για να καλύψουν τις άπειρες υλικές και κοινωνικές ανάγκες μεγάλων τμημάτων του πληθυσμού (Καλούτση, 1996).

Στην Ελλάδα η εφαρμογή της κοινωνικής εργασίας ως επιστημονικής μεθόδου και ως ειδικής τεχνικής εφαρμογής της κοινωνικής πρόνοιας, άρχισε το 1950. Από τότε ασκείται από εκπαιδευμένους κοινωνικούς λειτουργούς, οι οποίοι συνιστούν τα βασικά στελέχη της κοινωνικής πρόνοιας. Μέχρι εκείνη την εποχή, οι αποσπασματικές δραστηριότητες της κοινωνικής πρόνοιας υλοποιούνταν από κοινωνικά στελέχη. (Μαστρογιάννης, 1968). Το 1950 θεωρείται χρονιά ορόσημο για την ανάπτυξη του θεσμού των κοινωνικών λειτουργών στην Ελλάδα.

Ο θεσμός του κοινωνικού λειτουργού αναγνωρίστηκε επίσημα στην Ελλάδα το 1959, με την έκδοση του νόμου «Περί του θεσμού των Κοινωνικών Λειτουργών» (ΦΕΚ 247/12-11-1959), όπου και κατοχυρώνεται το επάγγελμα στη χώρα μας. Η εξέλιξη του επαγγέλματος ήταν παράλληλη με την ανάπτυξη των προνοιακών υπηρεσιών.

Ο Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος (ΣΚΛΕ) ιδρύθηκε το 1954 και αρχικά αριθμούσε 96 μέλη. Από το 1956 ο (ΣΚΛΕ) είναι μέλος της Διεθνούς Συνομοσπονδίας Κοινωνικών Λειτουργών.

Το 1956, με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας, άρχισε η σύσταση κοινωνικών υπηρεσιών στα γενικά νοσοκομεία της χώρας. Οι πρώτοι απόφοιτοι των σχολών κοινωνικής πρόνοιας στελέχωσαν τις υπηρεσίες της Βασιλικής Πρόνοιας (σήμερα Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας), του Βασιλικού Εθνικού Ιδρύματος (σήμερα Εθνικός Οργανισμός Νεότητας) και των παραρτημάτων της ΧΕΝ στην Ελλάδα.

Η πρώτη προσπάθεια για την οργάνωση υπηρεσιών ψυχικής υγείας στο πνεύμα της κοινοτικής ψυχικής υγείας, έγινε την ίδια χρονιά, με την ίδρυση του Κέντρου Ψυχικής Υγιεινής (ΚΨΥ) στην Αθήνα και των παραρτημάτων στην Πάτρα και τη Θεσσαλονίκη. Τα κέντρα αυτά συνέβαλαν στην επέκταση του θεσμού των κοινωνικών λειτουργών και στην ανάπτυξη της διεπιστημονικής συνεργασίας μεταξύ των επαγγελματιών που στελεχώνουν τον τομέα ψυχικής υγείας.

Το 1961 εκδόθηκε το δεύτερο κατά σειρά σπουδαιότητας διάταγμα «Περί της ασκήσεως του επαγγέλματος των κοινωνικών λειτουργών» (ΦΕΚ 163/1961). Αυτό καθόρισε τη διαδικασία χορήγησης της άδειας ασκήσεως επαγγέλματος, τις προϋποθέσεις χορήγησης, ανάκλησης, τα καθήκοντα, τις υποχρεώσεις και τις απαγορεύσεις, τα καθήκοντα προς τους εξυπηρετούμενους και προς τους συναδέλφους, τα ασυμβίβαστα προς το επάγγελμα, καθώς και θέματα οργάνωσης των κοινωνικών υπηρεσιών.

Το 1965 το επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού αναβαθμίστηκε στην υπαλληλική ιεραρχία. Σύμφωνα με το άρθρο 9 του νόμου 4464/1965 (ΦΕΚ 72/1965, τεύχος Α), οι κοινωνικοί λειτουργοί κατατάσσονται στην πρώτη κατηγορία υπαλλήλων του δημοσίου και των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου.

Το 1977 με προεδρικό διάταγμα το Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών αναδιοργανώθηκε και συστήθηκε μια χωριστή διεύθυνση με

την επωνυμία «Διεύθυνση Κοινωνικής Εργασίας», για το σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση των προνοιακών προγραμμάτων.

Το 1978 καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα οι τομείς δράσης των κοινωνικών λειτουργών και είναι οι εξής: Κοινωνική Πρόνοια, Υγεία, Κοινωνική Ασφάλιση, Επαγγελματικός Προσανατολισμός και Εργασία, Εκπαίδευση, Εγκληματικότητα, Κοινοτική Οργάνωση και Ανάπτυξη.

Με το πέρασμα των χρόνων, η κοινωνική εργασία ορίζεται ως μία ευρεία πρακτική εφαρμογή για την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων και ζητημάτων, είναι δε εστιασμένη στην κοινωνική αλλαγή.

Ο κοινωνικός λειτουργός αναπτύσσει ρόλο προληπτικό και αναπτυξιακό και συμμετέχει στη χάραξη της κοινωνικής πολιτικής και στην ανάπτυξη των σύγχρονων κοινωνικών υπηρεσιών και προγραμμάτων.

Στη χώρα μας οι προοπτικές της κοινωνικής εργασίας έχουν μακροπρόθεσμο και φιλόδοξο χαρακτήρα. Η ανάπτυξη της κοινωνικής εργασίας αναμένεται να συμβάλει στην περαιτέρω διεύρυνση και εξέλιξη του επαγγέλματος του κοινωνικού λειτουργού. (Καλούτση, 1996).

2.6 ΤΟΜΕΙΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

Σύμφωνα με την Καλλινικάκη 1998 οι τομείς άσκησης του επαγγέλματος του κοινωνικού λειτουργού είναι πολλοί και η διάκριση τους γίνεται με βάση:

Το φυσικό χώρο στον οποίο ασκείται η κοινωνική εργασία

Το νομικό καθεστώς σύστασης και λειτουργίας των κοινωνικών υπηρεσιών.

Το είδος του προβλήματος που καλείται η κοινωνική υπηρεσία να αντιμετωπίσει.

Την ηλικία της ομάδας που εξυπηρετείται από την άσκηση της κοινωνικής εργασίας

Την κατάσταση κρίσεις που διαχειρίζεται.

Στην χώρα μας οι διακρίσεις γίνονται με βάση το νομικό καθεστώς και το είδος των προβλημάτων που η κοινωνική εργασία καλείται να αντιμετωπίσει.

A. Οι τομείς άσκησης της κοινωνικής εργασίας με βάση το νομικό καθεστώς διακρίνονται σε:

Οργανώσεις του Δημόσιου τομέα.

Είναι θεσμοθετημένα όργανα με συγκεκριμένο νομικό καθεστώς, χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το κράτος και παρέχουν τις υπηρεσίες τους δωρεάν στους πολίτες. Τέτοιες υπηρεσίες είναι οι υπηρεσίες των Υπουργείων και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης που λειτουργούν σε κεντρικό, νομαρχιακό, περιφερειακό επίπεδο με την μορφή Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου.

Ιδιωτικές κερδοσκοπικές οργανώσεις

Κίνητρο των ιδιωτικών κερδοσκοπικών οργανώσεων είναι το κέρδος. Λειτουργούν με την άδεια του Υπουργείου Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και οι δαπάνες τους καλύπτονται από τους εξυπηρετούμενους.

Εθελοντικές οργανώσεις

Οι εθελοντικές οργανώσεις λειτουργούν με την άδεια του Υπουργείου Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων με την μορφή Νομικού Προσώπου Ιδιωτικού Δικαίου.

Οργανώσεις κοινοτικής φροντίδας

Πρόκειται για τις κοινωνικές υπηρεσίες που λειτουργούν ως μονάδες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και παρέχουν υπηρεσίες στους κατοίκους της κοινότητας.

B. Οι τομείς άσκησης της κοινωνικής εργασίας με βάση το είδος του κοινωνικού προβλήματος που αντιμετωπίζει διαφοροποιούνται ως εξής:

1. Κοινωνική πρόνοια και ανάπτυξη κοινωνικής πολιτικής.

Απευθύνεται σε άτομα ευάλωτα, οικονομικά αδύναμα, και άτομα που έχουν πληγεί από απρόβλεπτα γεγονότα ή κρίσεις. Οι σημαντικότεροι φορείς είναι οι Διευθύνσεις Κοινωνικής Πρόνοιας που λειτουργούν σε κάθε Νομαρχία.(Εισαγωγή στην Εργαστηριακή Πρακτική Άσκηση I,1999).

Στον τομέα αυτό παρέχονται οι ακόλουθες υπηρεσίες

- α) Υπηρεσίες οικογένειας και παιδικής προστασίας
- β) Υποκατάσταση της φυσικής οικογένειας
- γ) Προγράμματα κοινωνικής προστασίας για ηλικιωμένους
- δ) Προγράμματα αντιμετώπισης έκτακτων κοινωνικών αναγκών
- ε) Προγράμματα οικονομικής ενίσχυσης οικονομικά αδύναμα οικογενειών
- στ) Υποστήριξη μετακινούμενων πληθυσμών

ζ) Προστασία ατόμων με ειδικές ανάγκες

2. Κοινωνική Ασφάλιση

Σκοπός της κοινωνικής εργασίας στο τομέα αυτό αποτελεί η ενθάρρυνση των ασφαλισμένων να αξιοποιούν τις παροχές των ασφαλιστικών τους φορέων για την αντιμετώπιση οικονομικών, συναισθηματικών και κοινωνικών προβλημάτων.

3. Εργασία

Στόχος της κοινωνικής εργασίας σ' αυτό τον τομέα είναι η παροχή βοήθειας σ' άτομα τα οποία δυσκολεύονται στην επιλογή επαγγέλματος ή δεν μπορούν να προσαρμοστούν στο εργασιακό τους περιβάλλον.

4. Τομέας της Υγείας και της Ψυχικής Υγείας

Σε όλες τις βαθμίδες υγείας(πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, τριτοβάθμια)έχει θεσμοθετηθεί η λειτουργία κοινωνικών υπηρεσιών.

5. Τομέας της Εκπαίδευσης

Η παροχή υπηρεσιών εκπαίδευσης είναι ένας από τους στόχους της κοινωνικής πολιτικής. Η λειτουργία κοινωνικών υπηρεσιών σ' όλες εκπαίδευσης και στην ειδική αγωγή έχει συστηματοποιηθεί σ' όλες τις χώρες της Ευρώπης.

6. Τομέας της Παραβατικότητας

Η κοινωνική εργασία σ' αυτό το τομέα εξυπηρετεί άτομα όλων των ηλικιών που έχουν υποπέσει σε εγκληματική συμπεριφορά ή ζουν κάτω από τέτοιες συνθήκες που είναι πιθανό να οδηγήσουν σε παραβατική συμπεριφορά.

7. Κοινοτική Οργάνωση και Ανάπτυξη

Σκοπός της κοινωνικής εργασίας στο τομέα αυτό είναι η προώθηση της συλλογικής δράσης για την αντιμετώπιση προβλημάτων ατόμων που ζουν κάτω από τις ίδιες συνθήκες.

8. Προστασία κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων

Οι κοινωνικές υπηρεσίες του τομέα αυτού έχουν την μορφή ΝΠΙΔ και λειτουργούν με την επιχορήγηση και την εποπτεία του Υπουργείου Υγείας.

9. Κοινωνικές Υπηρεσίες σε Ένοπλες Δυνάμεις και στις Υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης

Στον τομέα αυτό εφαρμόζονται πειραματικά προγράμματα παροχής προσωπικών κοινωνικών υπηρεσιών υπό την εποπτεία φορέων εκπαίδευσης κοινωνικής εργασίας.

10. Προστασία μετακινούμενων πληθυσμών

Οι κοινωνικές υπηρεσίες του τομέα αυτού απευθύνονται σε παλιννοστούντες πρόσφυγες, λαθρομετανάστες και Τσιγγάνους.

Εφαρμόζουν τις αρχές του Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου αναφορικά με κοινωνικά προβλήματα όπως η φτώχεια και τις Διεθνείς Συμβάσεις για μετακινούμενους πληθυσμούς.

11. Διασύνδεση-Συντονισμός των τομέων άσκησης της κοινωνικής εργασίας.

Οι υπηρεσίες σ' αυτό το τομέα έχουν ως στόχο την συνεργασία και τον συντονισμό των διαφόρων κοινωνικών υπηρεσιών για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση σοβαρών κοινωνικών προβλημάτων (Εργαστηριακή Πρακτική Άσκηση Ι, 1999).

Ο επαγγελματικός ρόλος των κοινωνικών λειτουργών της διάφορους τομείς άσκησης της κοινωνικής εργασίας ποικίλει. Ακολουθεί μία συνοπτική περιγραφή του ρόλου του κοινωνικού λειτουργού σε κάθε τομέα άσκησης κοινωνικής εργασίας.

Ο κοινωνικός λειτουργός σε Γενικευμένες Υπηρεσίες

Παρέχει υπηρεσίες σε άτομα, οικογένειες και ομάδες για να αντιμετωπίσουν τα προσωπικά και κοινωνικά της προβλήματα. Μελετά τη φύση, την έκταση και τα αίτια των προβλημάτων της λαμβάνοντας υπόψη όλους της σχετικούς παράγοντες. Προσδιορίζει το είδος του

προβλήματος και της πηγές που χρειάζονται και εξασφαλίζει την συνεργασία των πελατών για την επίλυση των προβλημάτων. Συντονίζει της πηγές και της ανάγκες της κοινότητας. Τέλος βοήθα στη δημιουργία κοινωνικών οργανώσεων και ενθαρρύνει την συμμετοχή του ατόμου, της ομάδας και της κοινότητας σ' αυτές.

Ο κοινωνικός λειτουργός σε Ειδικευμένες Υπηρεσίες:

Παρέχει ειδικευμένες κοινωνικές υπηρεσίες έτσι όπως καθορίζονται από το τμήμα του πληθυσμού που εξυπηρετείται (παιδιά, νέοι, ηλικιωμένοι, γυναίκες κτλ.) από τους περιθωριακούς (μετανάστες, ανάπηροι), από το οργανωτικό πλαίσιο (σχολείο, ψυχιατρικό κέντρο), από τη μεθοδολογία που χρησιμοποιείται (ΚΕΑ, ΚΕΟ, ΚΕΚ) και τέλος από τον τομέα εργασίας(κοινωνική ασφάλιση, ειδική πρόνοια, στέγαση) (Εργαστηριακή Πρακτική ΆσκησηI,1999).

Ο κοινωνικός λειτουργός στις Υπηρεσίες Υγείας και Ψυχικής Υγείας:

Ενδιαφέρεται για την ιατρική περίθαλψη στο σπίτι του ασθενούς, για την εκπαίδευση κοινωνικής υγιεινής, για την ψυχική υγεία, για την κοινοτική και σχολική ιατρική περίθαλψη. Υποστηρίζει τους ασθενείς, τις οικογένειες τους και όσους βρίσκονται στο περιβάλλον των ασθενών, προσφέροντας ενδό- και εξωνοσοκομειακές υπηρεσίες. Οφείλει να γνωρίζει τις ιατρικές και θεραπευτικές διαδικασίες που ακολουθούνται καθώς και τα ψυχοκοινωνικά προβλήματα που συνεπάγονται.

Ο κοινωνικός λειτουργός σε Διεθνείς Υπηρεσίες:

Συμβουλεύει και βοηθά άτομα που μετακινούνται από την πατρίδα τους σε νέες καταστάσεις, χρησιμοποιώντας Διεθνείς Συμφωνίες.

Ο κοινωνικός λειτουργός στην Εργασία:

Ερευνά και παρέχει βοήθεια για την βελτίωση των συνθηκών εργασίας και της ποιότητας ζωής των εργαζομένων και των οικογενειών τους.

Παρεμβαίνει στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι στο χώρο εργασίας με ειδική νομοθεσία, ασφάλεια, ελεύθερο χρόνο, υγιεινή, επαγγελματική αποκατάσταση.

Ο κοινωνικός λειτουργός στην Παραβατικότητα και στα Δικαστήρια

Στόχος του είναι να προλάβει την επέκταση της παραπτωματικής συμπεριφοράς των ανηλίκων ή ενηλίκων και να επιφέρει την κοινωνική αποκατάσταση στους ανήλικους ή ενήλικους παραβάτες.

Συμβουλεύει εκείνους που μπορεί να κάνουν παραπτώματα και βοηθά στην αποκατάσταση ατόμων που είναι σε επιμέλεια ή που πρόσφατα αποφυλακίσθηκαν.

Ο κοινωνικός λειτουργός στην Εκπαίδευση:

Διδάσκει τον εξυπηρετούμενο τις δεξιότητες που απαιτούνται για την κοινωνική προσαρμογή και την προσωπική επιτυχία του. Συμβάλλει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας και θετικής συναλλαγής. Παράλληλα καθώς οριοθετεί την επαγγελματική σχέση (όρια, στόχοι, εχεμύθεια) επισημαίνει τους περιορισμούς που υπάρχουν ή έχουν ορίσει από κοινού με τον εξυπηρετούμενο(συμβόλαιο συνεργασίας)και επιπλέον λειτουργεί ως πρότυπο μίμησης και ως φορέας των διανθρωπίνων σχέσεων βοηθά στην ανάπτυξη της κοινωνικής εργασίας και ερευνητικών προγραμμάτων.

Ο κοινωνικός λειτουργός στη Διοίκηση:

Τα καθήκοντα του κοινωνικού λειτουργού στον τομέα αυτό περιλαμβάνουν έρευνα, ανάπτυξη προγραμμάτων, σχεδιασμό, νομοθεσία και διοίκηση.

Ο κοινωνικός λειτουργός στην Κοινοτική Ανάπτυξη:

Προσφέρει εκπαίδευση και βοήθεια σ' άτομα και ομάδες ώστε να οργανώνουν και να χρησιμοποιούν τις πηγές της κοινότητας και να αναλαμβάνουν ενεργό ρόλο στο προγραμματισμό και εφαρμογή

κοινοτικής ανάπτυξης. Οργανώνει διάφορες ψυχαγωγικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες στις κοινότητες και υποκινεί σε συμμετοχή τους κατοίκους τους (Εργαστηριακή Πρακτική Άσκηση Ι, 1999) (Καλλινικάκη, 1998).

2.7 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η συστηματική εκπαίδευση στην κοινωνική εργασία ξεκίνησε στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Το 1900 ιδρύθηκαν στις ΗΠΑ και το Λονδίνο οι πρώτες σχολές κοινωνικής εργασίας οι οποίες επιχείρησαν να συστηματοποιήσουν την πείρα που είχαν αποκτήσει όσοι είχαν εργαστεί για την ανακούφιση της φτώχειας και της εξαθλίωσης, στοχεύοντας στην προετοιμασία επαγγελματιών κοινωνικών λειτουργών που θα στελεχώνουν τότε τις πρώτες ιδρυθείσες σχολές προσφοράς κοινωνικής υπηρεσίας (Καλλινικάκη, 1998).

Αντίστοιχα στην Ευρώπη οι σχολές που δημιουργήθηκαν τότε αυξάνονταν με ταχύ ρυθμό. Το 1928 ιδρύθηκε στο Παρίσι ο Διεθνής Σύνδεσμος Σχολών Κοινωνικής εργασίας (Internasional Association of Schools of Social Work) όπου από το 1978 εδρεύει στη Βιέννη. Σήμερα ο Σύνδεσμος εκπροσωπεί 1660 σχολές σε όλες τις ηπείρους. Το 1966 σε όλο τον κόσμο λειτουργούσαν 450 σχολές κοινωνικής εργασίας και σήμερα έχουν αναβαθμιστεί και λειτουργούν 233 πανεπιστημιακού επιπέδου οι περισσότερες από τις οποίες προσφέρουν μεταπτυχιακό και διδακτορικό τίτλο σπουδών(Καλλινικάκη, 1998).

Η εκπαίδευση στην κοινωνική εργασία αποσκοπεί στην απόκτηση γενικών και ειδικών θεωρητικών γνώσεων και δεξιοτήτων εφαρμογής. Επιδιώκει να καταστήσει τους φοιτητές ικανούς να κατανοούν και να ερμηνεύουν την επίδραση των οικονομικών γεγονότων και των πολιτιστικών χαρακτηριστικών στα άτομα και την συμπεριφορά τους (Καλλινικάκη, 1998).

Σκοπός της είναι να ενθαρρύνει τους σπουδαστές έτσι ώστε να στοχεύουν στην ανακάλυψη της ουσίας της επιστήμης ταυτιόμενοι με

αυτή. Τους προετοιμάζει να χειρίζονται το απρόβλεπτο το απρόσμενο της ανθρώπινης συμπεριφοράς τον τρόπο επικοινωνίας των ατόμων το πώς εκφράζουν τα συναισθήματα τους και πώς συμπεριφέρονται στην οικογένεια, το σχολείο, την εργασία και την κοινότητα γενικά (Καλλινικάκη, 1998).

“ Η εκπαίδευση πρέπει να επικεντρώνεται στην ανάλυση της γραφειοκρατικής δομής των κοινωνικών υπηρεσιών και των μηχανισμών οικονομικής και ιδεολογικής εξάρτησης τους από την κοινωνική πολιτική του κράτους καθώς επίσης στις συνθήκες εργασίας στο μελλοντικό τομέας δράσης του σπουδαστή” (Dippoldsmann, 1982:184).

Πρέπει λοιπόν να γίνει κατανοητό στους σπουδαστές της κοινωνικής εργασίας η σχέση σύγκρουσης που καλείται να λειτουργήσει ανάμεσα στις απαιτήσεις του πελάτη και τους διορθωτικούς, οικονομικούς και ιδεολογικούς περιορισμούς των γραφειοκρατικά οργανωμένων κοινωνικών υπηρεσιών. Ο σπουδαστής για αν μην είναι δέσμιος των παραπάνω συνθηκών πρέπει να αποκτήσει τη “γενική ικανότητα εργασίας” για να μπορέσει αργότερα να ενσωματωθεί στη δυναμική της υπηρεσίας. Αυτό σημαίνει ότι μετά το πέρας των σπουδών του θα πρέπει να αποκτήσει και θεωρητική εμβάθυνση των όρων εργασίας στον τομέα απασχόλησης του (Καλλινικάκη, 1998).

Βέβαια η εκπαίδευση δεν μπορεί να υποκαταστήσει γνώσεις που αποκτά ο κοινωνικός λειτουργός στο χώρο εργασίας του εν τούτοις η εκπαίδευση που είναι προσανατολισμένη στην πράξη μπορεί να δώσει στους σπουδαστές την ικανότητα να αντιμετωπίσουν κριτικά το πλαίσιο εργασίας τους και να αναπτύξουν συγκεκριμένες μορφές δράσης εντός και εκτός της υπηρεσίας (Ζωγράφου, 2002.)

Επειδή η διαμεθοδική κοινωνική εργασία δεν είναι δυνατόν να μαθευτεί μόνο με τη θεωρητική διδασκαλία αλλά με τη πράξη και μάλιστα σε μια συνεχή εναλλαγή θεωρίας και πράξης κάτω από

πραγματικές συνθήκες εργασίας ,γι' αυτό και επιβάλλεται η ταυτόχρονη πρακτική άσκηση των σπουδαστών σε ειδικά προγράμματα πιλότος στα οποία θα συμμετέχουν σπουδαστές, καθηγητές, επαγγελματίες και άμεσα ενδιαφερόμενοι (Ζωγράφου, 2002).

Η εκπαίδευση στην κοινωνική εργασία έχει ως στόχο να δημιουργήσει ικανά στελέχη στην κοινωνική έρευνα, στην εκπαίδευση στην κοινωνική εργασία, στην εποπτεία και την διοίκηση κοινωνικών υπηρεσιών. Γι' αυτό το λόγο προσφέρονται ειδικά μαθήματα για την ιεράρχηση των αναγκών του πελάτη όπως για παράδειγμα ένας φοιτητής που θα ασχοληθεί με έναν ηλικιωμένο παίρνει γνώσεις για την κατάσταση του όλη τη διάρκεια της ζωής του, τις συνθήκες στις οποίες έζησε αλλά και εξακολουθεί να ζει, τις ανάγκες του για περίθαλψη και ψυχοκοινωνική στήριξη .Μαθαίνει για το κοινωνικό του περιβάλλον καθώς και πώς να αξιολογεί τριτογενείς παράγοντες, όπως τις αντιδράσεις της κοινωνίας έτσι ώστε να μπορέσει να κατανοήσει την κατάθλιψη για παράδειγμα που μπορεί να καταβάλει τον ηλικιωμένο (Καλλινικάκη, 1998).

Επιπλέον οι φοιτητές της κοινωνικής εργασίας μαθαίνουν πώς να εξασφαλίζουν διαρκή και έγκυρη πληροφόρηση για τα προγράμματα και τις λειτουργίες των υπηρεσιών της κοινωνικής προστασίας καθώς και για την αποκωδικοποίηση των σχετικών νόμων και διοικητικών αποφάσεων. Σαν προϋπόθεση λοιπόν της μεθοδικής κοινωνικής εργασίας θεωρείται η ταύτιση του σπουδαστή με την οργάνωση και αυτό επιδιώκεται με την πρακτική άσκηση του σπουδαστή και την εποπτεία που αποτελεί σημαντικό παράγοντα στην καθοδήγηση του (Καλλινικάκη, 1998).

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ

Πρακτική άσκηση λοιπόν αποκαλείται η διδασκαλία των εφαρμογών της κοινωνικής εργασίας στον τόπο άσκησης της (στις κοινωνικές υπηρεσίες) με την καθοδήγηση και την υποστήριξη των επαγγελματιών κοινωνικών λειτουργών οι οποίοι αναλαμβάνουν ρόλο εκπαιδευτή και υπό την εποπτεία καθηγητών κοινωνικής εργασίας (Καλλινικάκη, 1998).

Οι στόχοι της πρακτικής άσκησης και οι προσδοκίες από τον ασκούμενο είναι ανάλογα με το εξάμηνο σπουδών του και έχει να κάνει με την άμεση σχέση της θεωρίας και της πράξης μεταφέροντας τους σπουδαστές σε πραγματικές συνθήκες εργασίας με την εμπέδωση των αρχών και των γνώσεων της κοινωνικής εργασίας. Ακόμα οι σπουδαστές διδάσκονται πώς να αντιλαμβάνονται την πολυπλοκότητα των προβλημάτων και πώς να τα αντιμετωπίζουν μέσα από την καλλιέργεια των απαραίτητων δεξιοτήτων (Καλλινικάκη, 1998).

Η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική και αποτελεί βασικό τμήμα όλων των σχολών. Διεξάγεται κάθε δύο φορές την εβδομάδα σε μία επιλεγμένη υπηρεσία όπου παρευρίσκεται και ο υπεύθυνος της υπηρεσίας ο οποίος σε ρόλο επόπτη βαθμολογεί τον σπουδαστή στο τέλος του εξαμήνου. Η υλοποίηση ενός προγράμματος πρακτικής άσκησης προϋποθέτει την αμοιβαία συνεργασία μεταξύ του τμήματος κοινωνικής εργασίας με την υπηρεσία καθώς συμβάλει στη βελτίωση της τελευταίας, δημιουργεί κίνητρα για την δοκιμή καινούργιων προσεγγίσεων και για έρευνα με την υποστήριξη των τμημάτων κοινωνικής εργασίας σε τεχνολογικό αλλά και πανεπιστημιακό επίπεδο (Καλλινικάκη, 1998).

Τέλος η πρακτική άσκηση στοχεύει στην ανάπτυξη της πρωτοβουλίας, της αυτογνωσίας και της επαγγελματικής ευθύνης του ασκούμενου σε συνδυασμό με την ισχύ και την εφαρμογή των κανόνων

δεοντολογίας τόσο του επαγγέλματος όσο και με τη συνεργασία με άλλες ειδικότητες (Καλλινικάκη, 1998).

ΕΠΟΠΤΕΙΑ

Η εποπτεία στην κοινωνική εργασία είναι το αντικείμενο που εκπαιδεύει τον σπουδαστή και τον κατευθύνει έτσι να μπορεί να βοηθήσει άτομα ομάδες ή κοινότητες μέσω της εφαρμογής και αξιολόγησης των θεωρητικών του γνώσεων σε σχέση με την προσωπικότητα του πελάτη, το πρόβλημα, τη σχέση του εκπαιδευόμενου προς τον πελάτη και τη σχέση του εκπαιδευόμενου με τον επόπτη. η εποπτεία δίνει στον σπουδαστή την ευκαιρία να αναζητήσει πρόσθετες και ειδικές γνώσεις να αποκτήσει τις απαραίτητες τεχνικές και δεξιότητες να ερμηνεύσει τις πολύσημες αντιδράσεις του πελάτη του εξυπηρετούμενου και να ευαισθητοποιηθεί αναφορικά με το εύρος των αντιλήψεων του και της συμπεριφοράς του απέναντι σε μία παρέμβαση (Λέκκου-Λειβαδιώτη, 1996).

Από το 4^ο εξάμηνο και έπειτα ο εκπαιδευόμενος κοινωνικός λειτουργός τοποθετείται σε πλαίσια όπως νοσοκομείο, ιδρύματα σχολεία ή κάποια οργάνωση που συνεργάζεται με το τμήμα του ΤΕΙ προκειμένου να εκπαιδευτεί ώστε να γίνει ικανός επαγγελματίας υπό την επιτήρηση ενός επόπτη. Επόπτες ορίζονται κοινωνικοί λειτουργοί- μέλη ΔΕΠ και επαγγελματίες με μακρόχρονη εμπειρία στην άσκηση της κοινωνικής εργασίας όπου είτε εργάζονται στην υπηρεσία που τοποθετείται ο σπουδαστής είτε όχι. Ο ρόλος του επόπτη είναι ιδιαίτερα σημαντικός. Παρέχει στον εκπαιδευόμενο τις γνώσεις για την επίτευξη του στόχου του, ενισχύει την ικανότητα του να συνθέτει αυτά που γνωρίζει και φροντίζει στη διατήρηση του ενδιαφέροντος του ασκούμενου πάνω στο αντικείμενο με το οποίο ασχολείται (Λέκκου-Λειβαδιώτη, 1996).

Αφού λοιπόν ο σπουδαστής προσαρμοστεί στο χώρο και εξοικειωθεί με το σκοπό της οργάνωσης θα του ζητηθεί να βοηθήσει μεμονωμένα άτομα, ομάδες ή την κοινότητα ως σύνολο. Αυτό θα γίνει με τον εξής τρόπο: Ο σπουδαστής θα συναντήσει τον πελάτη και αφού συζητήσει το σκοπό της επίσκεψης θα συντάξει μία έκθεση για το πρόβλημα του, τη στάση του κ.τ.λ και θα την υποβάλει στον επόπτη. Αφού τη μελετήσει θα συζητήσουν τρόπους αντιμετώπισης της κατάστασης. Συνακόλουθα η εποπτεία είναι μία διαδικασία που εξελίσσεται σύμφωνα με τις επιδιώξεις του σπουδαστή του επόπτη του πελάτη και της οργάνωσης (Λέκκου, Λειβαδιώτη, 1996).

Όταν ο κοινωνικός λειτουργός αποφοιτήσει από τη σχολή και αναλάβει επαγγελματική εργασία είναι σκόπιμο να εξακολουθήσει να βρίσκεται δίπλα σε έναν κοινωνικό λειτουργό με μεγαλύτερη πείρα έτσι ώστε να συζητά τα προβλήματα γιατί έτσι μόνο θα εξασφαλιστεί η αντικειμενική αντιμετώπιση αυτών η οποία κινδυνεύει από την προσωπική, συναισθηματική εμπλοκή και αντίδραση του νέου κοινωνικού λειτουργού (Λέκκου-Λειβαδιώτη, 1996).

Παρόλα αυτά το συμπέρασμα που προκύπτει είναι πως κανείς ποτέ δεν θα καταφέρει να γίνει καλός κοινωνικός λειτουργός και να εργαστεί με επιτυχία αν δεν έχει τη κατάλληλη "προσωπικότητα" δηλαδή να είναι συναισθηματικά ώριμος, να έχει ένα βασικό ενδιαφέρον για τον συνάνθρωπο και να είναι σε θέση να δώσει κάτι από τον εαυτό του όχι μόνο υλικό αλλά και συναισθηματικό (Ζωγράφου, 2002).

Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω η εκπαίδευση παίζει σημαντικό ρόλο στην κοινωνική εργασία. Παρόλα αυτά μπορεί να παρουσιαστεί ένας κίνδυνος για ένα επάγγελμα που ασχολείται με τον άνθρωπο όπως η κοινωνική εργασία καθώς η εκπαίδευση μπορεί να παρασύρεται από ιδεολογίες που είναι εφήμερες και να τις συγχέει με τη θεωρία και την

τεχνική. Έτσι είναι απαραίτητο να μετατραπούν οι ιδεολογίες σε θεωρίες της δράσης γιατί κάποιες φορές προκαλούν σύγχυση (Εκλογή, 1985).

Αυτή η παρατήρηση οδηγεί στη διαπίστωση ότι υπάρχει απόσταση ανάμεσα στους διατυπωμένους στόχους του εκπαιδευτικού προγράμματος και στο περιεχόμενο του. Χρειάζεται μία πιο ρεαλιστική διάθρωση του προγράμματος π.χ πολλά προγράμματα διατυπώνουν σαν στόχο τον συνδυασμό εκπαίδευσης σε μεθόδους αναπτυξιακής κοινωνικής εργασία προληπτικής και θεραπευτικής (Εκλογή, 1985).

Όλα αυτά όμως μένουν στο επίπεδο των αρχών και δεν γίνονται πράξη. Έτσι ο σπουδαστής μπορεί να γίνει ανικανοποίητος επαγγελματίας καθώς δεν μπορεί να γευτεί το ιδανικό που του πρόσφερε η σχολή με αποτέλεσμα η υπηρεσία που θα εργαστεί να τον κρίνει αρνητικά αφού δεν θα μπορεί να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της (Εκλογή, 1985).

Σήμερα η εκπαίδευση στη χώρα μας ρυθμίζεται από ένα σύνολο αρχών που έχουν ενσωματωθεί στο σύνταγμα και είναι οι εξής:

Το ΒΔ/319/1969 "περί της εκπαιδύσεως των κοινωνικών λειτουργών που"

Καθιέρωσε την τριετή ανώτερη εκπαίδευση στην κοινωνική εργασία,

Προέβλεψε διετή μεταπτυχιακό κύκλο σπουδών για πτυχιούχους πανεπιστημιακής σχολής και για επαγγελματίες κοινωνικούς λειτουργούς με προϋποθέσεις,

Το ΝΔ 652/1970 "περί κέντρων Ανωτέρας Τεχνικής Εκπαίδευσης,

Το ΝΔ 576/1977 "περί οργανώσεως και διοικήσεως της Μέσης και Ανωτέρας Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης που αφορά στη λειτουργία όλων των σχολών κοινωνικής εργασίας (Καλλινικάκη, 1998)

Σχολές της κοινωνικής εργασίας που λειτουργούν σήμερα είναι:

α) Σχολή κοινωνικής εργασίας του **ΤΕΙ Αθήνας**

β) Σχολή κοινωνικής εργασίας του **ΤΕΙ Πάτρας**

γ) Σχολή κοινωνικής εργασίας του **ΤΕΙ Ηρακλείου Κρήτης**

δ) Σχολή κοινωνικής διοίκησης του **Δημοκρίτειου πανεπιστημίου**

Θράκης.

Η θεωρητική κατάρτιση των σχολών αυτών περιλαμβάνει:

Τα γενικά μαθήματα που το αντικείμενο τους είναι ανθρωπιστικό, κοινωνικό, οικονομικό, νομικό και πολιτικών επιστημών όπως κοινωνιολογία, δίκαιο, οικονομικά, ψυχολογία, δεοντολογία κ.α

Ειδικά μαθήματα κοινωνικής πολιτικής, προγράμματα κοινωνικής προστασίας, πληροφορικής, κοινωνικής έρευνας, στατιστικής κ.α

Μαθήματα ειδικότητας όπως κλινική κοινωνική εργασία, διαπολιτιστική κοινωνική εργασία κ.α

Οι τελειόφοιτοι όταν αποφοιτήσουν από τη σχολή δίνουν τον εξής όρκο: (ΤΕΙ, Πάτρας, 1999).

“Τελειώνοντας τις σπουδές μου σε αυτό το ίδρυμα οφείλω και ταυτόχρονα επιθυμώ να διαβεβαιώσω ενσυνείδητα όλους τους φορείς του ΤΕΙ ότι θα υπηρετώ και θα θεραπεύω τις αξίες τις τέχνες και την επιστήμη των οποίων έγινα γνώστης. Με ανοιχτό πνεύμα θα μελετώ και θα αποδέχομαι κριτικά όλες τις εξελίξεις στην επιστήμη την τεχνολογία και τον πολιτισμό και με αταλάντευτη βούληση θα εντάσσω το ειδικό στο γενικό συμφέρον ως υπεύθυνος πολίτης για το καλό της πατρίδας μας. Υπόσχομαι στην ελληνική κοινωνία ότι θα υπηρετήσω ανιδιοτελώς και με όλες μου τις δυνάμεις την εθνική ανεξαρτησία, την ειρήνη, την δημοκρατία και την κοινωνική δικαιοσύνη σεβόμενος πάντα το Σύνταγμα και τους νόμους του κράτους και ότι θα αγωνιστώ με αφοσίωση για την διαφύλαξη και συνέχιση των ιδανικών, των παραδόσεων, και των εθίμων του Έθνους μας.” (ΤΕΙ, Πάτρας, 2000).

Επίσης τα σύγχρονα προγράμματα σπουδών εκπαιδεύουν κοινωνικούς λειτουργούς με μεταπτυχιακό δίπλωμα και διδακτορικό. Η διδακτέα ύλη των μεταπτυχιακών εξειδικεύεται σε δύο κατευθύνσεις, στην κλινική κοινωνική εργασία στο κοινωνικό σχεδιασμό και στη διοίκηση κοινωνικών υπηρεσιών (Πανουτσοπούλου, 1983).

Σχολές του παρελθόντος ήταν οι εξής:

- Ανωτέρα Σχολή Κοινωνικής Εργασίας I.A.K.E. (XEN)
- Ανωτέρα Σχολή Κοινωνικής Εργασίας- Διακονισσών, της Αποστολικής Διακονίας της εκκλησίας της Ελλάδος
- Ανωτέρα Σχολή Κοινωνικής εργασίας της Εταιρείας Προστασίας Ανηλίκων Αθηνών
- Σχολή Κοινωνικής Εργασίας του Αμερικανικού Κολεγίου Θηλέων
- Σχολή Κοινωνικής Πρόνοιας Β.Ε.Ι
- Ανωτέρα Σχολή Στελεχών Υγείας και Πρόνοιας ΚΑΤΕ Ηρακλείου (πρώην ανωτέρα παραϊατρικών επαγγελμάτων)

Μαθήματα που διδάσκονταν ήταν τα εξής:

- Ψυχολογία (γενική, εξελικτική,)
- Κοινωνιολογία
- Στοιχεία δημόσιας υγιεινής και προληπτικής ιατρικής
- Ιστορία του πολιτισμού
- Κοινωνική εργασία με άτομα
- Κοινωνική εργασία με ομάδα
- Κοινωνική εργασία με κοινότητα
- Κοινωνική έρευνα
- Επαγγελματική δεοντολογία
- Ξένες γλώσσες κ.α

Τελειόφοιτοι των σχολών όταν αποφοιτούσαν έδιναν έναν από τους εξής όρκους:

“Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ζώντος ορκίζομαι”

“Νὰ τάξω τὸν εαυτὸν μου εἰς τὴν υπηρεσίᾳ τῶν συνανθρώπων μου καὶ τῆς κοινωνίας. Νὰ σέβομαι καὶ νὰ παραδέχομαι τὸν ἄλλον ἄνθρωπο ὅπως εἶναι. Νὰ βοηθῶ τὸν ἄνθρωπο νὰ ἀξιοποιεῖ τὶς δυνάμεις τοῦ δια νὰ καταστῆ ἄτομο κοινωνικῶς υπεύθυνον, χρήσιμον δια τὸν εαυτὸν τοῦ καὶ δια τὸ σύνολον.

Ὁ Θεὸς βοηθός μου

(Πανουτσοπούλου, 1983).

2.8 ΔΙΑΜΕΘΟΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ: ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

Η κοινωνική εργασία είναι η κατεξοχήν επιστήμη που ασχολείται με τον άνθρωπο και εστιάζει στη σχέση της με αυτόν και το περιβάλλον του καθώς χειρίζεται ζητήματα που έχουν να κάνουν με προσωπικές του ανάγκες και προβλήματα (Παπαϊωάννου, 1998).

Η κοινωνική εργασία μέσα από τις γνώσεις που προσφέρει και τις μεθόδους που χρησιμοποιεί ετοιμάζει τους κοινωνικούς λειτουργούς προκειμένου να εφαρμόσουν σχεδιασμό και προνομιακά συστήματα σε υπηρεσίες, άτομα, ομάδες και οικογένειες. Παράλληλα οι κοινωνικοί λειτουργοί όταν καλούνται να προσφέρουν τις υπηρεσίες αυτές είναι υποχρεωμένοι να κατέχουν γνώσεις και τεχνικές πάνω σε προσωπικές και διαπροσωπικές παρεμβάσεις δυναμική της ομάδας αλλά και επαγγελματική συμπεριφορά στη συνεργασία του με άλλα άτομα στον ίδιο χώρο (Παπαϊωάννου, 1998).

Έτσι από το 1950 περίπου εντοπίζεται ένα μοντέλο κοινωνικής εργασίας το οποίο ύστερα από επεξεργασία μετονομάζεται το 1980 στο γενικό μοντέλο κοινωνικής εργασίας. Βασισμένο σε μία επιλεγμένη κοινωνική βάση και στην ασχολία του επαγγέλματος με προσωπικά θέματα και απόψεις κοινωνικής δικαιοσύνης αποτελεί μια πολυεπίπεδη παρέμβαση όπου οι κοινωνικοί λειτουργοί το χρησιμοποιούν ώστε να βοηθήσουν τους ανθρώπους σε όποιο τομέα και αν εργάζονται (Παπαϊωάννου, 1998).

Σύμφωνα με την Kirst Ashman στο βιβλίο της Παπαϊωάννου 1998 το γενικό μοντέλο κοινωνικής εργασίας έχει τέσσερα βασικά χαρακτηριστικά:

A) Ο σκοπός του προσανατολίζεται στην επίλυση προσωπικών ζητημάτων που αφορούν ένα άτομο, μία ομάδα ή μία κοινότητα.

B) Στηρίζεται στις αρχές και δεξιότητες που εφαρμόζουν οι κοινωνικοί λειτουργοί στην επίλυση προβλημάτων των εξυπηρετούμενων.

Γ) Επικρατεί η αντίληψη ότι όλα τα προβλήματα μπορούν να αντιμετωπιστούν κάτω από ένα ευρύ θεωρητικό φάσμα.

Δ) χρησιμοποιεί μία συγκεκριμένη λύση προβλημάτων η οποία είναι δοκιμασμένη και επιτυχώς αναγνωρισμένη.

Συνεπώς ο κοινωνικός λειτουργός χρησιμοποιεί το γενικό μοντέλο κοινωνικής εργασίας ως μία θεωρητική και ενιαία βάση και πάνω σε αυτή συνθέτει τις ειδικές του γνώσεις και δεξιότητες προκειμένου να βοηθήσει τον εξυπηρετούμενο σε όλους τους τομείς εργασίας του αλλά και με όλους τους μεθόδους δηλαδή **ΚΕΑ ΚΕΟ ΚΕΚ**.(Παπαϊωάννου, 1998)

Η εφαρμογή λοιπόν αυτής της διαμεθοδικής κοινωνικής εργασίας η οποία είναι κοινή σε όλους τους τομείς εργασίας και ασχολείται με όλα τα αντικείμενα διαδέχονται κοινές φάσεις όπως:

1) Υποδοχή του εξυπηρετούμενου (άτομο, ομάδα, κοινότητα) και συζήτηση εξωτερικά του προβλήματος καθώς και ποιο είναι το αίτημα του πελάτη.

2) Η δημιουργία προσυδοφόρας επικοινωνίας (λεκτική ή μη) και προσεκτική ακρόαση του προβλήματος.

3) Ανάλυση της προβληματικής κατάστασης και προσδιορισμό των στόχων καθώς και την διαδικασία επίλυσης αυτών.

4) Διερεύνηση άλλων πιθανών εξωτερικών παραγόντων και το ρυθμό επιρροής αυτών.

5) Τον έλεγχο και τον συντονισμό της επαγγελματικής σχέσης του κοινωνικού λειτουργού με τον εξυπηρετούμενο και χρησιμοποίηση των

διαθέσιμων κοινωνικών πόρων(προγράμματα οικονομικής ενίσχυσης ή απασχόλησης κ.α)

6) Αξιολόγηση της έκβασης της περίπτωσης, αν έχει επιτύχει ως τώρα και την αναθεώρηση των στόχων αν χρειαστεί.

7) Λήξη της παρέμβασης αφού επιτευχθεί ο στόχος.

8) Παρακολούθηση για λίγο διάστημα της έκβασης της περίπτωσης, αν έχει επιτύχει ως τώρα και την αναθεώρηση των στόχων αν χρειαστεί. (Καλλινικάκη, 1998).

Επομένως ο κοινωνικός λειτουργός προκειμένου να σχεδιάσει το μέλλον των ανθρώπων μέσα από το έργο του ρέπει να ακολουθήσει πέντε αλληλοσυνδεόμενα βήματα:

α) Ρεαλιστική θεώρηση του μέλλοντος σε τόπο και χρόνο και όχι επιστροφή στο παρελθόν ασχολούμενοι αποκλειστικά μόνο με παρούσες καταστάσεις.

β) Το παρόν και το παρελθόν είναι απαραίτητο να ξεπεραστούν έτσι ώστε μέσα από σωστές επιλογές να αντιμετωπιστεί ρεαλιστικά το παρόν εν όψει του αύριο.

γ) Συνειδητή και ελεύθερη επιλογή ώστε η προσπάθεια να γίνει σύμφωνα με τον σχεδιασμό για την επιτυχία του στόχου.

δ) Συνεργασία με άλλους κλάδους ειδικών προκειμένου να βγει ένα ικανοποιητικό αποτέλεσμα.

ε) Αξιολόγηση κανόνων και αξιών συνδεδεμένων με τις ανθρώπινες ανάγκες (Παπαϊωάννου, κοινωνική εργασία ,1998).

Τα πέντε αυτά βήματα ενισχύουν τη δυνατότητα ύπαρξης ανθρώπινου τρόπου ζωής και αποτελούν διορατικά στοιχεία ερμηνείας της ανθρωπιάς, καθώς και ευκαιρίες αυτοεξέλιξης μέσω των δημιουργικών σχέσεων (Παπαϊωάννου, Κοινωνική εργασία, 1998).

Για αν πράξει λοιπόν ο κοινωνικός λειτουργός όλα τα παραπάνω πρέπει να αναλάβει κάποιες ευθύνες ως προς το εαυτό του αλλά και ως προς τον εξυπηρετούμενο.

Ως προς το εαυτό του:

Πρωταρχικά ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να μάθει πώς να αντιμετωπίζει τον ίδιο του τον εαυτό και πώς να τον εκτιμά. Πρέπει δηλαδή να διακατέχεται από αυτεπίγνωση και αυτοεκτίμηση. Αυτά τα δύο αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την ηθική σχέση του κοινωνικού λειτουργού με τον πελάτη και την παραδοχή του τελευταίου. Επομένως όταν ο κοινωνικός λειτουργός παραδεχτεί τα συναισθήματα του κατανοεί τα συναισθήματα του εξυπηρετούμενου και για να φτάσει την παραδοχή αυτή χρειάζεται γνώσεις και εμπειρία.

Δεν θα πρέπει ο κοινωνικός λειτουργός να μεταβιβάζει καταστάσεις και παιδικά βιώματα στην παρούσα κατάσταση που αντιμετωπίζει αλλά ούτε επίσης να κάνει χρήση της αντιμεταβίβασης, δηλαδή να αποδίδει τα δικά του συναισθήματα στον πελάτη γιατί έτσι θα οδηγηθεί σε λανθασμένες εκτιμήσεις.

Ο κοινωνικός λειτουργός δεν θα πρέπει να αισθάνεται ανασφάλεια για το έργο του αλλά θα πρέπει να επιδεικνύει ψυχραιμία και αποφασιστικότητα αλλά και υπομονή για ένα προσυδοφόρο αποτέλεσμα.

Επίγνωση των επαγγελματικών του ορίων χωρίς να αφήνει τη δυνατότητα ανάπτυξης προσωπικών σχέσεων που ξεπερνά τους δεοντολογικούς κανόνες.

Χρησιμοποίηση των κατάλληλων θεωρητικών γνώσεων και τεχνικών όπως (ερμηνεία, διευκρίνιση, διαβεβαίωση, ερωτήσεις) που αποτελούν την κατάλληλη βάση συλλογής στοιχείων (Παπαϊωάννου,1998) (Jonshon, 1998-99).

Ως προς τον εξυπηρετούμενο

Ο κοινωνικός λειτουργός και ο πελάτης λειτουργούν σαν μία οντότητα κατά τη διεργασία λύσης του προβλήματος και οφείλει να κινητοποιήσει το δυναμικό του πελάτη γι' αυτό πρέπει να δείχνει σεβασμό στη προσωπικότητα του και εξατομίκευση προς αυτόν δηλαδή να τον εκτιμά και να κατανοεί τα μοναδικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του χωρίς να δείχνει όμως οίκτο ή λύπη.

Θα πρέπει ο κοινωνικός λειτουργός να δείχνει αντικειμενικότητα προς τον πελάτη δηλαδή να τον αποδέχεται ανεξαρτήτως συναισθήματος ,συμπεριφοράς και ιδεολογίας.

Οφείλει να διατηρεί υποστηρικτική σχέση με τον πελάτη να τον ενθαρρύνει αλλά και να τον καθοδηγεί έτσι ώστε ο πελάτης να εμπλακεί στη διεργασία βοήθειας και υποστήριξης του εαυτού με την ανάληψη πρωτοβουλιών.

Η τήρηση του απόρρητου είναι υποχρέωση του κοινωνικού λειτουργού καις το πλαίσιο της οργάνωσης αλλά και στη συνεργασία του με άλλες υπηρεσίες να διατηρεί δηλαδή εχεμύθεια.

Η προσεκτική ακρόαση και παρακολούθηση των λεγόμενων του πελάτη αποτελεί βασική δεξιότητα που πρέπει να κατέχει οι κοινωνικός λειτουργός καθώς έτσι τον ενθαρρύνει ώστε να εξωτερικεύσει ασφαλή τα συναισθήματα του.

Τέλος ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να διατηρεί θετική διάθεση για επικοινωνία και κάποιες φορές θα πρέπει να υποστηρίζει την σκόπιμη έκφραση συναισθημάτων που είναι αναγκαία για την άμβλυνση της έντασης και του άγχους του πελάτη(Παπαϊωάννου, 1998) (Jonshon, 1998-99).

Συνακόλουθα κύριο εργαλείο στην επικοινωνία του κοινωνικού λειτουργού με τον εξυπηρετούμενο αποτελεί η συνέντευξη η οποία

λειτουργεί σαν “έρευνα” και συλλογή στοιχείων προκειμένου να αντιμετωπίσει μία παρέμβαση. Είναι περιεκτική σκόπιμη και περιορισμένη. Μέσα από αυτή η οποία είναι ένα είδος κατευθυνόμενης συνομιλίας ο κοινωνικός λειτουργός και τα άτομα επικοινωνούν προφορικά με σκοπό να επιτευχθούν οι προκαθορισμένοι στόχοι εφαρμόζοντας τις δεξιότητες που αναφέρθηκαν παραπάνω (Παπαϊωάννου, 1998).

Τέλος αξίζει να επιδείξουμε τη σημασία της διαμεθοδικής εργασίας και να τονίσουμε τι επιτυγχάνεται μέσα από αυτή:

Επιλύονται προβλήματα και τα σχέδια παρέμβασης του κοινωνικού λειτουργού χαρακτηρίζονται από επιτυχία.

Επιτυγχάνεται η συνεργασία διαφόρων ειδικοτήτων μέσω της διεπιστημονικής ομάδας.

Αποδεικνύεται θετικά η ευκαιρία παρέμβασης στα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο άνθρωπος και η συνεχιζόμενη ενημέρωση για αποτελεσματικότητα της.

Επιτυγχάνεται η ενεργός συμβολή και συμμετοχή στην μορφοποίηση της κοινωνικής πολιτικής (Παπαϊωάννου, 1998).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

3.1 ΚΩΔΙΚΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Η παρούσα εργασία διαπραγματεύεται την δεοντολογία στο επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας. Ο λόγος αυτός καθιστά απαραίτητη, για την καλύτερη κατανόησή της, την παράθεση ορισμών που ισχύουν σήμερα αναφορικά με την δεοντολογία και την επαγγελματική ηθική.

“Ο Κώδικας επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας είναι ένα σύνολο αρχών και αξιών που ενθαρρύνουν ή αποτρέπουν επαγγελματικές συμπεριφορές και χειρισμούς. Η δεοντολογία περιλαμβάνει σειρά κανονιστικών αναφορών που αιτιολογούν και δικαιολογούν ορισμένους σκοπούς και πρότυπα συμπεριφοράς.” (www.ison.gr,8/12/05).

1. Σύνολο κανόνων που ρυθμίζουν τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να φέρεται κανείς , τη συμπεριφορά και τις επιτρεπόμενες μεθόδους κατά την άσκηση των επαγγελματικών καθηκόντων (δηλαδή επαγγελματική-επιστημονική δεοντολογία)

2. Δεοντολογία ή υπόδειξη των δεόντων, δηλαδή το τι πρέπει να γίνεται ή να λέγεται.

Προέρχεται από το δέον+λογία.

Τον όρο τον δημιούργησε ο Άγγλος δικαστής Bentgam στο τίτλο του μεταθανάτιου έργου του “Deontology or science of morality” (Γεώργιος Μπαμπινιώτης, 2002).

Αφού έγινε κατανοητή η σημασία του όρου “Δεοντολογία” γενικά, μπορούμε να προχωρήσουμε στην αναφορά της ισχύουσας στη Κοινωνική Εργασία δεοντολογίας.

3.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Η πρώτη γνωστή προσπάθεια διατύπωσης ενός κώδικα δεοντολογίας της κοινωνικής εργασίας ήταν ένα πειραματικό σχέδιο κώδικα, το οποίο δημοσιεύθηκε στις ΗΠΑ το 1920. Η σύνταξή του αποδίδεται στη Mary Richmond, την παγκοσμίως αναγνωρισμένη πρωτοπόρο εκπαιδευτικό της κοινωνικής εργασίας. Διάφοροι οργανισμοί κοινωνικής εργασίας στα πρώτα χρόνια του επαγγέλματος επιχείρησαν να διατυπώσουν έναν κώδικα δεοντολογίας, αλλά μόλις το 1947 η μεγαλύτερη τότε οργάνωση, η Αμερικανική Ένωση Κοινωνικών Λειτουργών, υιοθέτησε έναν επίσημο κώδικα». (Reamer, 1995:856).

«Η Εθνική Ένωση Κοινωνικών Λειτουργών των ΗΠΑ υιοθέτησε τον πρώτο κώδικα δεοντολογίας το 1960, μόλις πέντε χρόνια μετά τη σύστασή της. Ο κώδικας αυτός ισοδυναμούσε με διακήρυξη αρχών, διατυπωμένος στο πρώτο πρόσωπο, όπως «Θέτω την επαγγελματική ευθύνη πάνω από τα προσωπικά μου συμφέροντα», ή «Διαφυλάττω τα όσα μου εμπιστεύτηκαν τα άτομα που υπηρετώ» κ.ά. (Καλλινικάκη, 1998:76).

Το παράδειγμα της Εθνικής Ένωσης Κοινωνικών Λειτουργών ακολούθησαν οι επαγγελματικοί σύλλογοι όλων των χωρών στις οποίες ασκούνταν το επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας. Κάθε σύλλογος προχώρησε στη διατύπωση ενός κώδικα δεοντολογίας του επαγγέλματος της κοινωνικής εργασίας στο επίπεδο της εθνικής του επικράτειας, κάτι που ισχύει μέχρι και σήμερα». (Καλλινικάκη, 1998: 76).

Ο πρώτος ελληνικός κώδικας δεοντολογίας της κοινωνικής εργασίας ψηφίστηκε στις 10-7-1959 στην τακτική Γενική Συνέλευση του νεοσυσταθέντος τότε Συνδέσμου Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδας

(ΣΚΛΕ). Ο κώδικας αυτός σε σύντομο χρονικό διάστημα θεσμοθετήθηκε και έγινε νόμος του ελληνικού κράτους. Το Προεδρικό Διάταγμα 690/1961, Περί ασκήσεως του επαγγέλματος των Κοινωνικών Λειτουργών και ειδικά το κεφάλαιο Β με τίτλο «Καθήκοντα, υποχρεώσεις, απαγορεύσεις και ασυμβίβαστα», θεωρήθηκαν δεσμευτικά για κάθε κοινωνικό λειτουργό που στο εξής θ' αποκτούσε άδεια ασκήσεως επαγγέλματος. Ο πρώτος αυτός κώδικας αναθεωρήθηκε από ειδική επιτροπή το 1976». (Καλλινικάκη, 1998, σελ 76). Σήμερα στη χώρα μας ισχύει ο κώδικας που ορίζει το Προεδρικό Διάταγμα 23/1992, Άσκηση του επαγγέλματος Κοινωνικού Λειτουργού (ΦΕΚ 6/30-1-92, τεύχος Α'), που ορίζει και το πλαίσιο άσκησης του επαγγέλματος του κοινωνικού λειτουργού σε ιδιωτική βάση (τη λειτουργία ιδιωτικού γραφείου κοινωνικού λειτουργού, άρθρο 3).

Ορισμένα ζητήματα δεοντολογίας κατά τομέα και κατά φορέα άσκησης της κοινωνικής εργασίας στη χώρα μας ορίζονται και από άλλες πηγές, όπως είναι οι οργανισμοί λειτουργίας των κοινωνικών υπηρεσιών, οι νόμοι και οι διεθνείς χάρτες που διέπουν τα δικαιώματα των εξυπηρετούμενων στους οποίους απευθύνονται κάποιες κοινωνικές υπηρεσίες. (Καλλινικάκη, 1998,σελ 76). «Η διεθνής άσκηση της κοινωνικής εργασίας είχε ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη διεθνούς συνεργασίας τόσο στον τομέα της εκπαίδευσης στην κοινωνική εργασία όσο και στον τομέα των εφαρμογών και της άσκησής της. Ο πρώτος διεθνής κώδικας δεοντολογίας ψηφίστηκε στη Γενική Συνέλευση της Διεθνούς Συνομοσπονδίας Κοινωνικών Λειτουργών που έγινε στο Πόρτο Ρίκο το 1975. Η τελευταία αναθεώρησή του, με τίτλο «Η Δεοντολογία της Κοινωνικής Εργασίας – Αρχές και Κανόνες της Διεθνούς Ομοσπονδίας Κοινωνικών Λειτουργών», έγινε το 1994. (Καλλινικάκη, 1998: 78).

Κάθε κώδικας δεοντολογίας των κοινωνικών λειτουργών περιλαμβάνει τις αξίες, τις αρχές και τους κανόνες που ρυθμίζουν τις ιδιαίτερες μορφές των δραστηριοτήτων των επαγγελματιών κοινωνικών λειτουργών, καθώς και την αλληλενέργεια, την ειδικευμένη μορφή αλληλεπίδρασης που αναπτύσσεται στο πλαίσιο της επαγγελματικής σχέσης κοινωνικού λειτουργού – εξυπηρετούμενου.

Ο κώδικας δεοντολογίας των κοινωνικών λειτουργών, αλλά και όλων των επαγγελματιών, αντανακλά την εικόνα και τη θέση του επαγγέλματος σε μια συγκεκριμένη ιστορική στιγμή και σε μια συγκεκριμένη κοινωνική πραγματικότητα, όπως αυτές ορίζονται από την ισχύουσα κοινωνική πολιτική και την υφιστάμενη πολιτειακή κατάσταση στη χώρα έκδοσής του. (Καλλινικάκη, 1998).

3.3 ΑΡΧΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ

Στο κείμενο που ακολουθεί γίνεται εκτενής αναφορά στις αρχές δεοντολογίας που πρέπει να διέπουν την συμπεριφορά των κοινωνικών λειτουργών σχετικά α) με την εργασία τους β) τους εξυπηρετούμενους γ)τους εργοδότες και τις οργανώσεις δ) το ίδιο το επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας και ε) την κοινωνία (www.ΣΚΛΕ.gr).

I. Συμπεριφορά των κοινωνικών λειτουργών σχετικά με την εργασία τους.

A. ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός υποχρεούται να συμπεριφέρεται με τρόπο που αρμόζει στη ιδιότητα και την εργασία του.
2. Δικαιούται προστασίας της ιδιωτικής ζωής του, όπως ακριβώς και για τα υπόλοιπα επαγγέλματα, εκτός αν η συμπεριφορά του αντιβαίνει στην εκπλήρωση των επαγγελματικών του υποχρεώσεων.
3. Οφείλει να διακρίνει σαφώς τις ενέργειες που υπάγονται στη σφαίρα της εργασίας του ως κοινωνικού λειτουργού, ή ως αντιπρόσωπου οργάνωσης, ή ομάδα.
4. Ο κοινωνικός λειτουργός δεν ενεργεί ανειλικρινώς, μετερχόμενος απάτη, πλάνη ή παραπληροφόρηση (www.ΣΚΛΕ.gr,6 ΔΕΚ 2005).

B. ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να καταβάλει κάθε προσπάθεια για την άρτια επιστημονική εξειδίκευση του στις

επαγγελματικές του δραστηριότητες και στην εκπλήρωση των επαγγελματικών του υποχρεώσεων.

2. Υποχρεούται να αποδέχεται την ευθύνη χειρισμού περιπτώσεων που υπάγονται στη δικαιοδοσία του ή την απασχόληση μόνο βάσει της επιστημονικής του εξειδίκευσης ή της πρόθεσης του να την αποκτήσει.
3. Υποχρεούται να μην παραπληροφορεί για τα επαγγελματικά προσόντα του, την εκπαίδευση, την εμπειρία του ή τις επαγγελματικές του σχέσεις(www.ΣΚΛΕ.gr,6 ΔΕΚ 2005).

Γ. ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να αντιμετωπίζει ως πρωταρχική την υποχρέωση παροχής υπηρεσιών στα πλαίσια άσκησης του επαγγέλματος του.
2. Είναι αποκλειστικά υπεύθυνος για την ποιότητα και το εύρος των υπηρεσιών που αναλαμβάνει, ορίζει και εκπληρώνει.
3. Ενεργεί με τρόπο που προλαμβάνει την απάνθρωπη πρακτική διακρίσεων ή πρακτική σε βάρος οιαδήποτε ατόμου ή ομάδας (www.ΣΚΛΕgr,6 ΔΕΚ 2005).

Δ. ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός υποχρεούται να ενεργεί σύμφωνα με τα υψηλότερα κριτήρια επαγγελματικής ακεραιότητας και αμεροληψίας.
2. Υποχρεούται να δραστηριοποιείται και να αντιστέκεται σε επιρροές και πιέσεις που παρεμβάλλονται στην άσκηση της επαγγελματικής του δραστηριότητας και αμερόληπτης κρίσης, ώστε να εκπληρώνει τις επαγγελματικές του υποχρεώσεις με συνέπεια, εντιμότητα και αντικειμενικότητα.

3. Υποχρεούται να μην εκμεταλλεύεται τις επαγγελματικές του σχέσεις για προσωπικό όφελος(www.ΣΚΛΕ.gr,6 ΔΕΚ 2005).

Ε. ΣΠΟΥΔΕΣ, ΈΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός που απασχολείται σε σπουδές και έρευνα με υποτροφία υποχρεούται να εφαρμόζει τους όρους της υποτροφίας.
2. Όταν απασχολείται στην έρευνα υποχρεούται να εξετάζει προσεκτικά τις πιθανές συνέπειές της για την ανθρώπινη φύση.
3. Οφείλει να επιβεβαιώνει την εθελοντική συμμετοχή των συμμετεχόντων στην έρευνα και να διασφαλίζει την ενημέρωσή τους για την έρευνα που πραγματοποιεί, χωρίς να επιβάλλει στερήσεις ή κυρώσεις στους αρνούμενους να συμμετάσχουν σ' αυτήν, αποδίδοντας την πρέπουσα προσοχή στο σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και αξιοπρέπειας των συμμετεχόντων.
4. Ο κοινωνικός λειτουργός που απασχολείται στην έρευνα οφείλει να προστατεύει τους συμμετέχοντες από τις απρόβλεπτες σωματικές ή ψυχικές διαταραχές, την αγωνία, την κακοποίηση, τον κίνδυνο ή τη στέρηση.
5. Οι πληροφορίες που παρέχουν οι συμμετέχοντες στην έρευνα είναι εμπιστευτικές και δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για άλλους σκοπούς πλην της των σκοπών της έρευνας.
6. Ο κοινωνικός λειτουργός που απασχολείται στην αξιολόγηση των υπηρεσιών ή των περιπτώσεων υποχρεούται να συζητά γι' αυτές αποκλειστικά για επαγγελματικούς λόγους και μόνο με πρόσωπα που έχουν άμεσο επαγγελματικό ενδιαφέρον γι' αυτές.
7. Ο κοινωνικός λειτουργός αξιολογείται μόνο για το έργο που πραγματικά εκπλήρωσε στις σπουδές του και τις ερευνητικές

προσπάθειες και από την αξιολόγηση των άλλων για το ερευνητικό και επιστημονικό του έργο (www.ΣΚΛΕ.gr,6 ΔΕΚ 2005).

Π. Δεοντολογική ευθύνη των κοινωνικών λειτουργών έναντι των εξυπηρετούμενων.

ΣΤ. ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΣΤΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΩΝ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός ευθύνεται πρωταρχικά έναντι των εξυπηρετούμενων του.
2. Οφείλει να παρέχει τις υπηρεσίες του στους εξυπηρετούμενους του με αφοσίωση, πίστη, αποφασιστικότητα, αξιοποιώντας στο έπακρο τις επαγγελματικές του ικανότητες και προσόντα.
3. Υποχρεούται να μην εκμεταλλεύεται τις επαγγελματικές του σχέσεις με τους εξυπηρετούμενους προς ίδιον όφελος ή να ιδιοποιείται εξυπηρετούμενους κάποιας οργάνωσης για ιδιωτική άσκηση του επαγγέλματός του.
4. Οφείλει να μην ασκεί, επιτρέπει, διευκολύνει ή συνεργάζεται με κριτήριο την οιασδήποτε μορφής διάκριση λόγω φυλής, χρώματος, φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, ηλικίας, θρησκείας, εθνικής καταγωγής, οικογενειακής κατάστασης, πολιτικών πεποιθήσεων, πνευματικής ή σωματικής αναπηρίας ή οιασδήποτε άλλης προτίμησης ή ατομικού χαρακτηριστικού, ιδιότητας ή καθεστώτος.
5. Υποχρεούται να αποφεύγει σχέσεις ή δεσμεύσεις που δεν συμβιβάζονται με τα συμφέροντα των εξυπηρετούμενων του.
6. Υποχρεούται να μην εμπλέκεται σε σεξουαλικές σχέσεις με τους εξυπηρετούμενους του.

7. Οφείλει να ενημερώνει τους εξυπηρετούμενους του έγκυρα και πλήρως για την έκταση και τη φύση των παρεχόμενων σ' αυτούς υπηρεσιών
8. Υποχρεούται να ενημερώνει και προειδοποιεί τους εξυπηρετούμενους του για τους κινδύνους, τα δικαιώματα, τις ευκαιρίες και τις υποχρεώσεις που αφορούν τις κοινωνικές υπηρεσίες που τους παρέχει.
9. Ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να αναζητεί την συμβουλή και την άποψη των συναδέλφων του και των προϊσταμένων του για την προστασία των συμφερόντων των εξυπηρετούμενων και να ενεργεί στα πλαίσια συλλογικών αποφάσεων, διεπαγγελματικής συμβουλευτικής και συνεργασίας ή εποπτείας εάν και όπως αυτά εφαρμόζονται στον φορέα εργασίας του.
10. Διακόπτει τις παρεχόμενες στους εξυπηρετούμενους του υπηρεσίες και την επαγγελματική σχέση του μαζί τους όταν πλέον δεν είναι αναγκαίες οι υπηρεσίες και η επαγγελματική σχέση του μαζί τους ή όταν η άσκηση του λειτουργήματός του δεν εξυπηρετεί τις ανάγκες ή τα συμφέροντα των εξυπηρετούμενων του.
11. Ο κοινωνικός λειτουργός που παύει ή διακόπτει να παρέχει τις υπηρεσίες του οφείλει να ενημερώνει τους εξυπηρετούμενούς του έγκαιρα και να εξασφαλίζει την παραπομπή τους ή την συνέχεια των παρεχόμενων σ' αυτούς κοινωνικών υπηρεσιών σεβόμενος τις ανάγκες και τις προτιμήσεις τους.
12. Δικαιούται να διακόψει απροειδοποίητα τις παρεχόμενες απ' αυτόν υπηρεσίες μόνον υπό μη φυσιολογικές συνθήκες, αποδίδοντας ιδιαίτερη προσοχή σ' όλα τα στοιχεία της υπόθεσης και φροντίζοντας να ελαχιστοποιεί τα ενδεχόμενα αρνητικά αποτελέσματα (www.ΣΚΛΕ.gr,6 ΔΕΚ 2005).

Η. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΜΙΑ ΤΩΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΩΝ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός υποχρεούται να εγγυάται και να διασφαλίζει τα συμφέροντα και τα δικαιώματα του εξυπηρετούμενου του που έχει κριθεί ανίκανος για δικαιοπραξία, όταν ενεργεί για λογαριασμό του.
2. Όταν τρίτος έχει νόμιμα εξουσιοδοτηθεί για λογαριασμό πελάτη του, ο κοινωνικός λειτουργός υποχρεούται να συνεργάζεται με τον τρίτο έχοντας πάντα υπόψη το συμφέρον του εξυπηρετούμενου του.
3. Ο κοινωνικός λειτουργός υποχρεούται να μην εμπλέκεται σε δραστηριότητες που παραβιάζουν ή μειώνουν τα κοινωνικά ή νομικά δικαιώματα των εξυπηρετούμενων (www.ΣΚΛΕ.gr, 6 ΔΕΚ 2005).

Θ. ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΩΝ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός υποχρεούται να σέβεται την ιδιωτική ζωή των εξυπηρετούμενων του και τον εμπιστευτικό χαρακτήρα όλων των πληροφοριών που περιέχονται σε γνώση του στα πλαίσια άσκησης του επαγγέλματος του.
2. Ο κοινωνικός λειτουργός συζητά με άλλους εμπιστευτικά ζητήματα που του αποκαλύπτουν οι εξυπηρετούμενοί του, χωρίς την συγκατάθεσή τους, μόνον όταν αυτό επιβάλλεται από επιτακτικούς επαγγελματικούς λόγους.
3. Οφείλει να ενημερώνει εμπειριστατωμένα τους εξυπηρετούμενους του για τα όρια της επαγγελματικής εχεμύθειας σε

δεδομένη κατάσταση, τους σκοπούς γνώσεις των συγκεκριμένων πληροφοριών και τον τρόπο αξιοποίησής τους (www.ΣΚΛΕ.gr,6 ΔΕΚ 2005).

I. ΑΜΟΙΒΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

1. Κατά τον καθορισμό της αμοιβής του ο κοινωνικός λειτουργός που ασκεί επάγγελμα ιδιωτικά, οφείλει σύμφωνα με το νόμο να διασφαλίζει ότι η αμοιβή είναι δίκαιη, εύλογη και αξιοπρεπείς, ανάλογη των παρεχόμενων υπηρεσιών καθώς και της οικονομικής δυνατότητας του εξυπηρετούμενού του.
2. Οφείλει να μην μοιράζεται την αμοιβή του, να μην δέχεται ούτε να δίνει αντικείμενα αξίας προκειμένου να αναλάβει ή να παραπέμψει εξυπηρετούμενό του (www.ΣΚΛΕ.gr,6 ΔΕΚ 2005).

III. Δεοντολογική συμπεριφορά του κοινωνικού λειτουργού προς τους Συναδέλφους του.

K. ΣΕΒΑΣΜΟΣ, ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΕΥΓΕΝΙΑ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να συμπεριφέρεται στους συναδέλφους του με σεβασμό, ευγένεια, δικαιοσύνη και καλή πίστη.
2. Υποχρεούται να συνεργάζεται με τους συναδέλφους του για την προαγωγή των επαγγελματικών ενδιαφερόντων και ανησυχιών του.
3. Υποχρεούται να σέβεται τον εμπιστευτικό χαρακτήρα των πληροφοριών που ανταλλάσσει με τους συναδέλφους του στα πλαίσια των επαγγελματικών του σχέσεων.

4. Οφείλει να δημιουργεί και να λειτουργεί σε συνθήκες εργασίας που διευκολύνουν την δεοντολογική και επαγγελματική συμπεριφορά των συναδέλφων του.
5. Υποχρεούται να αντιμετωπίζει με σεβασμό και να παρουσιάζει με τρόπο εμπειριστατωμένο και δίκαιο τα προσόντα, τις απόψεις και τα συμπεράσματα των συναδέλφων του και να χρησιμοποιεί τις κατάλληλες μεθόδους έκφρασης της κρίσης του γι' αυτά τα θέματα.
6. Ο κοινωνικός λειτουργός που αντικαθιστά ή αντικαθίσταται από συνάδελφο του κατά την άσκηση του επαγγέλματός του υποχρεούται να ενεργεί σεβόμενος το επαγγελματικό κύρος, το χαρακτήρα και τη φήμη του συναδέλφου του, καθώς και την πολιτική της Υπηρεσίας για το χρονικό διάστημα της αντικατάστασης.
7. Υποχρεούται να μην εκμεταλλεύεται τη διαφωνία συναδέλφου του με τον εργοδότη για να καταλάβει τη θέση του ή να προάγει με οποιοδήποτε τρόπο το συμφέρον του σε βάρος συναδέλφου του.
8. Ο κοινωνικός λειτουργός αναζητά την αρμόδια διαιτησία ή τη διαμεσολάβηση για επιτακτικούς επαγγελματικούς λόγους.
9. Υποχρεούται να σέβεται τους συνεργάτες των άλλων ειδικοτήτων και να συνεργάζεται μαζί τους, όπως ακριβώς και με τους συναδέλφους του.
10. Ο κοινωνικός λειτουργός που εργάζεται ως εργοδότης, προϊστάμενος ή εκπαιδευτής συναδέλφων που υποχρεούται σε ρητές ρυθμίσεις για τις συνθήκες της διαρκούς επαγγελματικής τους σχέσης.
11. Ο κοινωνικός λειτουργός που είναι υπεύθυνος για την απασχόληση και την αξιολόγηση της απόδοσης άλλων μελών

του προσωπικού υποχρεούται να εκπληρώνει το έργο του με δίκαιο, αξιοπρεπή και αμερόληπτο τρόπο, εφαρμόζοντας σαφή κριτήρια αξιολόγησης.

12. Ο κοινωνικός λειτουργός που είναι υπεύθυνος για την αξιολόγηση του έργου των εργαζομένων, προϊσταμένων ή των φοιτητών υποχρεούται να ανταλλάσσει μαζί τους απόψεις για τις κρίσεις που διατυπώνει γι' αυτούς στην αξιολόγησή τους (www.ΣΚΛΕ.gr,6 ΔΕΚ 2005).

Λ. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΟΥΣ ΤΩΝ ΣΥΝΑΔΕΛΦΩΝ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός ευθύνεται για τις σχέσεις του με τους εξυπηρετούμενους συναδέλφων του κατά τους όρους του επαγγελματισμού.
2. Υποχρεούται να μην ιδιοποιείται τους εξυπηρετούμενους των συναδέλφων του.
3. Υποχρεούται να μην αναλαμβάνει επαγγελματική ευθύνη για εξυπηρετούμενους άλλης οργάνωσης ή άλλου συναδέλφου χωρίς προηγούμενη επικοινωνία με την οργάνωση ή τον συνάδελφο.
4. Ο κοινωνικός λειτουργός που εξυπηρετεί τους εξυπηρετούμενους άλλου συναδέλφου του ,σε περίοδο προσωρινής απουσίας του ή σε επείγουσα περίπτωση, υποχρεούται να τους εξυπηρετεί όπως αντιμετωπίζει κάθε εξυπηρετούμενό του (www.ΣΚΛΕ.gr,6 ΔΕΚ 2005).

IV. Η δεοντολογική συμπεριφορά του Κοινωνικού Λειτουργού προς τους Εργοδότες και τις Οργανώσεις.

M. ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΡΓΟΔΟΤΗ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός υποχρεούται να τηρεί τις δεσμεύσεις που έχει συμφωνήσει με την οργάνωση όπου απασχολείται.
2. Εργάζεται για τη βελτίωση της πολιτικής και των μεθόδων τις οργανώσεις που απασχολείται ,την αποτελεσματικότητα και την ουσιαστική παροχή κοινωνικών υπηρεσιών.
3. Υποχρεούται να μην αποδέχεται να εργαστεί ή να μην ρυθμίζει την τοποθέτηση σπουδαστών σε οργάνωση που έχει υποστεί κυρώσεις από αρμόδια όργανα λόγω παραβίασης των κριτηρίων που αφορούν τους εξυπηρετούμενους ή λόγω παραβίασης των αρχών δεοντολογίας.
4. Υποχρεούται να προλαμβάνει και να εξαλείφει κάθε διάκριση που διαπιστώνει στην πολιτική προσλήψεων της οργάνωσης όπου απασχολείται και στην πολιτική και πρακτική απασχόλησης που ακολουθεί.
5. Οφείλει να αξιοποιεί με ευσυνειδησία μόνο για τον σκοπό που προορίζονται τους πόρους της οργάνωσης, όπου εργάζεται

V. Η Δεοντολογική Ευθύνη του Κοινωνικού Λειτουργού έναντι του Επαγγέλματος της Κοινωνικής Εργασίας.

N. ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός υποχρεούται σε διατήρηση και προαγωγή των αξιών, της ηθικής, της δεοντολογίας, της γνώσης και της αποστολής του επαγγέλματος.

2. Οφείλει να προστατεύει και να ενισχύει την αξιοπρεπή άσκηση και την αξιοπιστία του επαγγέλματος και υποχρεούται να συμπεριφέρεται με υπευθυνότητα και αυστηρότητα στις σχετικές συζητήσεις και στην κριτική του επαγγέλματος.
3. Οφείλει να δραστηριοποιείται στα πλαίσια των καθορισμένων διαδικασιών για την αντιμετώπιση της αντιδεοντολογικής συμπεριφοράς άλλων συναδέλφων του.
4. Ο κοινωνικός λειτουργός υποχρεούται να αποτρέπει τη μη εξουσιοδοτημένη και ανειδίκευτη πρακτική της κοινωνικής εργασίας.
5. Οφείλει να μην παραπληροφορεί κατά την διαφήμιση των προσόντων, των δεξιοτήτων, των υπηρεσιών ή των στόχων που μπορούν να επιτευχθούν (www.ΣΚΛΕ.gr,6 ΔΕΚ 2005).

Ε. ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός υποχρεούται να συμβάλλει θετικά στην άσκηση του επαγγέλματός του παρέχοντας ευρέως στο κοινό τις κοινωνικές υπηρεσίες του.
2. Οφείλει να συνεισφέρει χρόνο και επαγγελματική εξειδίκευση σε δραστηριότητες που προάγουν το σεβασμό της χρησιμότητας, της αξιοπιστίας και της εξειδίκευσης του επαγγέλματος της Κοινωνικής Εργασίας.
3. Οφείλει να στηρίζει την υιοθέτηση, ανάπτυξη, ενεργοποίηση και εφαρμογή της κοινωνικής πολιτικής που αφορά το επάγγελμα του (www.ΣΚΛΕ.gr, 6 ΔΕΚ 2005).

O. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός έχει την ευθύνη εντοπισμού, ανάπτυξης και πλήρης αξιοποίησης της γνώσης του κατά την άσκηση της επαγγελματικής του δραστηριότητας.
2. Υποχρεούται να βασίζεται σε αναγνωρισμένη γνώση για την σχετική κοινωνική εργασία.
3. Οφείλει να εξετάζει με κριτικό πνεύμα και να ενημερώνεται για την εξέλιξη της επιστήμης στην Κοινωνική Εργασία.
4. Συνεισφέρει στη βασική γνώση της Κοινωνικής Εργασίας και ανταλλάσσει με τους συναδέλφους του τις ερμηνευτικές του γνώσεις και την εμπειρία που αποκτά με την εργασία του (www.ΣΚΛΕ.gr,6 ΔΕΚ 2005).

VI. Η Δεοντολογική Συμπεριφορά του Κοινωνικού Λειτουργού προς την Κοινωνία

Π. ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός υποχρεούται να προάγει την ευημερία της κοινωνίας γενικότερα.
2. Ενεργεί με σκοπό τον εντοπισμό και την εξάλειψη της διάκρισης σε βάρος κάθε ανθρώπου ή ομάδας λόγο φυλής, χρώματος, φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, ηλικίας, θρησκείας, εθνικής καταγωγής, οικογενειακής κατάστασης, πολιτικών πεποιθήσεων, πνευματικής ή σωματικής αναπηρίας ή άλλης προτίμησης ή προσωπικού χαρακτηριστικού, ιδιότητας ή καθεστώτος.

3. Οφείλει να δραστηριοποιείται για την διασφάλιση της πρόσβασης όλων των ανθρώπων στους πόρους, υπηρεσίες, δραστηριότητες και ευκαιρίες που αποζητούν.
4. Ο κοινωνικός λειτουργός δραστηριοποιείται στη διερεύνηση της επιλογής και ευκαιριών όλων των ανθρώπων αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία στους μειονεκτούντες, κοινωνικά αποκλεισμένους ή καταπιεσμένους ανθρώπους και ομάδες.
5. Προάγει τις συνθήκες που ενθαρρύνουν το σεβασμό της πολυπολιτισμικής κοινωνίας.
6. Παρέχει τις κατάλληλες επαγγελματικές υπηρεσίες σε περιπτώσεις δημόσιας ανάγκης.
7. Συμμετέχει με γνωμοδοτήσεις στις αλλαγές της πολιτικής και την τροποποίηση της νομοθεσίας για την βελτίωση των κοινωνικών συνθηκών και την προαγωγή της κοινωνικής δικαιοσύνης.
8. Συμβάλλει στην ενημέρωση του κοινού για θέματα κοινωνικής πολιτικής και θεσμών(www.ΣΚΛΕ.gr,6 ΔΕΚ 2005).

Στα πλαίσια του συγκεκριμένου κεφαλαίου, αφού αναφέρθηκαν οι αρχές δεοντολογίας των κοινωνικών λειτουργών, σκόπιμο είναι να αναφερθούμε και στη νομοθεσία που ισχύει σήμερα, σχετικά με το επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας.

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ'ΑΡΙΘ.23 (2) ΑΣΚΗΣΗ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

Περιλαμβάνει άρθρα σχετικά με

1. την άδεια άσκησης του επαγγέλματος Κοινωνικού Λειτουργού
2. την ανάκληση άδειας

3. τα πλαίσια άσκησης του επαγγέλματος του Κοινωνικού Λειτουργού
4. την άσκηση του επαγγέλματος ως ελεύθερου επαγγελματία
5. αρχές, καθήκοντα, υποχρεώσεις, ασυμβίβαστα κατά την άσκηση του επαγγέλματος (www.ΣΚΛΕ.gr,6 ΔΕΚ 2005).

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 50

Καθορισμός επαγγελματικών δικαιωμάτων των πτυχιούχων του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.

Περιλαμβάνονται άρθρα σχετικά με

1. Επαγγελματικά δικαιώματα πτυχιούχων Κοινωνικών Λειτουργών
2. Πλαίσια άσκησης του επαγγέλματος (www.ΣΚΛΕ.gr,6 ΔΕΚ 2005).

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ 4018

Περί του των Κοινωνικών Λειτουργών.

Περιλαμβάνει άρθρα σχετικά με τη συγκρότηση και λειτουργία του Συμβουλίου Κοινωνικής Εργασίας (www.ΣΚΛΕ.gr,6 ΔΕΚ 2005).

3.4 Η ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

Η κοινωνική εργασία ως εφαρμοσμένη κοινωνική επιστήμη βασίζεται στις αρχές και τους κανόνες που απορρέουν από τα ανθρωπιστικά ιδεώδη και την δημοκρατική φιλοσοφία και αναγνωρίζει:

α) ότι κάθε κοινωνία οφείλει να λειτουργεί με τέτοιο τρόπο ώστε να παρέχει τα μεγαλύτερα οφέλη σε όλα τα μέλη της

β) ότι κάθε άνθρωπος έχει υποχρεώσεις και ευθύνες καθώς και το υπέρτατο δικαίωμα να εκλέγει μόνος του τον τρόπο ζωής του ,στο βαθμό που δεν προσκρούει στο ίδιο δικαίωμα που έχουν οι άλλοι δεδομένου ότι όλοι οι άνθρωποι είναι ισότιμοι και απολαμβάνουν ισάξια δικαιοσύνη (Dr.A.Johnson, 1999).

Οι επαγγελματίες κοινωνικοί λειτουργοί έχουν αφιερωθεί στην ολοκλήρωση της ανθρώπινης ύπαρξης ενισχύοντας την δυνατότητα των ατόμων ανεξαρτήτως κοινωνικής θέσης και θρησκευτικών πεποιθήσεων ώστε να αναπτύξουν τις δυνάμεις τους συμμετέχοντας συγχρόνως στον κοινωνικό προγραμματισμό. Ακόμα χρησιμοποιούν και εφαρμόζουν την επιστημονική γνώση πειθαρχώντας σε ένα δεοντολογικό σύστημα που όσο πιο επιρρεπείς είναι σ' αυτό τόσο η προσφορά εργασίας είναι καλύτερη και αποδοτικότερη (Dr.A.Johnson, 1999).

Η πρακτική της κοινωνικής εργασίας δεν αντιμετωπίζει απαραίτητα πολλά προβλήματα σε όλους τους τομείς άσκησης της. Οι κοινά αποδεκτοί ως ``σωστοί τρόποι συμπεριφοράς'', η διακριτική προσέγγιση του εξυπηρετούμενου και η συγκατάθεση του για ενεργό συμμετοχή στη διαδικασία βοήθειας, θεωρούνται ως επαρκείς για μια θετικά δομημένη επαγγελματικά σχέση μεταξύ κοινωνικού λειτουργού και πελάτη (Καλλινικάκη, 1998).

Διλήμματα δεοντολογίας παρατηρούνται όπου υπάρχει σύγκρουση μεταξύ δύο ή περισσότερων καθηκόντων των συμμετεχόντων όπως είναι το δικαίωμα που έχει ο εξυπηρετούμενος να γνωρίζει όλη την αλήθεια σχετικά με την φροντίδα και τις παροχές που του δίνονται, την συνεργασία κοινωνικού λειτουργού και υπηρεσίας προκειμένου να ενισχυθεί η συμμετοχή του εξυπηρετούμενου στην επίλυση του προβλήματος του, οι υποχρεώσεις των κοινωνικών λειτουργών ώστε να υπηρετούν πιστά την πολιτεία και τους κανόνες της οργάνωσης και τέλος οι ενδεχόμενες συγκρούσεις μεταξύ των προσωπικών και επαγγελματικών αξιών του κοινωνικού λειτουργού (Καλλινικάκη, 1999).

Οι κοινωνικοί λειτουργοί προκειμένου να ανταποκριθούν στα πολυσύνθετα προβλήματα και στην κάλυψη αναγκών των εξυπηρετούμενων εφαρμόζουν πολλά μοντέλα παρέμβασης και αναλαμβάνουν πολύπλοκους ρόλους (μεσολαβητής, διαιτητής κ.α) Επιπλέον διατηρούν το δικαίωμα παρέμβασης στην αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων και στην μελέτη της ανθρώπινης συμπεριφοράς, τηρώντας αυστηρά τους δεοντολογικούς νόμους όχι μόνο για να προστατέψουν τους εξυπηρετούμενους αλλά και για να διατηρήσουν το κύρος του επαγγέλματος (Καλλινικάκη, 1999).

Σύμφωνα με την άποψη του **Lacety, 1987** η ευθύνη των κοινωνικών λειτουργών για δικαιοσύνη και ευθύτητα αυξάνεται καθώς αναλαμβάνουν την κάλυψη των αναγκών των εξυπηρετούμενων και μάλιστα σε πολλές περιπτώσεις όπου το ορίζει ο νόμος επεμβαίνουν αυτεπάγγελτα και σε άλλες μάλιστα ορίζουν οι ίδιοι το δικαίωμα για παροχές, ιδίως όταν κατέχουν σημαντικές διοικητικές θέσεις.

Υπάρχουν κάποιοι τομείς όπου η εφαρμογή των δεοντολογικών κανόνων θεωρείται απαραίτητη όπως:

α) οι εισηγήσεις των κοινωνικών λειτουργών σε δικαστήρια ανηλίκων ή οικογενειακά δικαστήρια για αλλαγή του περιβάλλοντος

ανηλίκων που ζουν σε παθολογικές οικογένειες ή την στέρηση της γονικής επιμέλειας.

β) οι αναφορικές εκθέσεις σχετικά με την καταλληλότητα ή μη του ζευγαριού για υιοθεσία ή αναδοχή ύστερα από την αίτηση που υπέβαλαν.

γ) μεσολάβηση για την πραγματοποίηση ιατρικών πράξεων που δεν είναι αποδεκτές από τους εξυπηρετούμενους για πολιτικούς ή θρησκευτικούς λόγους .

δ) η διεξαγωγή κοινωνικής έρευνας σε περιπτώσεις αιμομιξίας και η κατάθεση στο δικαστήριο του κοινωνικού λειτουργού ως μάρτυρα σε δίκη εξυπηρετούμενου.

ε) η κλήση του κοινωνικού λειτουργού να πάρει θέση σε ζητήματα που δεν υπάρχει κοινά αποδεκτή στάση ούτε ομόφωνη απόφαση από το επαγγελματικό σωματείο ή από τη θεωρία της κοινωνικής εργασίας όπως (η θέσπιση αναδοχής ή υιοθεσίας από μονογονεϊκα σχήματα ή τη θεσμοθέτηση αδειών εξόδου σε βαρυποινίτες κ.τ.λ).

στ) η αξιολόγηση της συμπεριφοράς και η παρέμβαση του κοινωνικού λειτουργού σε καταστάσεις που αφορούν ομάδες ή άτομα από διαφορετικά πολιτιστικά περιβάλλοντα για τα οποία έχει άγνοια π.χ δεν γνωρίζει τις αντιλήψεις τους απέναντι στα κοινωνικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν (Καλλινικάκη, 1999).

Ο κώδικας δεοντολογίας καθορίζει τις σχέσεις του κοινωνικού λειτουργού με το επάγγελμα, τον εξυπηρετούμενο και με τους εργοδοτικούς οργανισμούς και συγκεκριμένα ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να διατηρεί τις αξίες και τις μεθόδους της κοινωνικής εργασίας προσαρμόζοντάτες στις νέες ανάγκες που συνεχώς διαφοροποιούνται. Επίσης βοηθά στην εξύψωση του επαγγελματικού επιπέδου της ανθρωπιστικής αυτής επιστήμης και στην αύξηση της εμπιστοσύνης της δημόσιας γνώμης (Dr.A.Johnson, 1998).

Ακόμα ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να σέβεται την επαγγελματική σχέση με τον εξυπηρετούμενο και να διατηρεί το απόρρητο αλλά και να κρατά υπεύθυνη στάση ως προς το είδος των προγραμμάτων της υπηρεσίας που εργάζεται επιδεικνύοντας σεβασμό προς τους συναδέλφους και κρατώντας μια καλόπιστη κριτική (Dr.A.Johson, 1998).

Η διεθνής αναγνώριση της σημασίας της τήρησης της δεοντολογίας στην άσκηση της κοινωνικής εργασίας επιδεικνύεται κυρίως από το γεγονός ότι πολλά άρθρα της όπως η (εχεμύθεια το απόρρητο δηλαδή που πρέπει να διατηρούν οι κοινωνικοί λειτουργοί) όπως αναφέρθηκε παραπάνω κατά τη διάρκεια της κοινωνικής έρευνας που αφορά ένα πρόβλημα είναι νομοθετικά κατοχυρωμένα στη χώρα αλλά και σε πολλές χώρες της Ευρώπης (Καλλινικάκη, 1999).

Τέλος στη χώρα μας ο ΣΚΛΕ (Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος) σε συνεργασία με τους επαγγελματίες που εργάζονται σε υπηρεσίες αναθεωρούν τακτικά άρθρα του κώδικα δεοντολογίας ούτως ώστε να ανταποκρίνονται άμεσα στις διαρκώς μεταβαλλόμενες κοινωνικές συνθήκες και στις ανάγκες που δημιουργούνται μετά την λειτουργία των κοινωνικών υπηρεσιών (Καλλινικάκη,1999).

3.5 ΟΙ ΠΗΓΕΣ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ

Ο κοινωνικός λειτουργός ως κοινωνικός επιστήμονας ασκεί το επάγγελμα του σε κοινωνικές οργανώσεις οι οποίες παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε άτομα, ομάδες και κοινότητες. Ενθαρρύνει και προτρέπει τον εξυπηρετούμενο ώστε να αναπτύξει τις ικανότητες του για την επίλυση των προβλημάτων του υπακούοντας στον κώδικα δεοντολογίας της κοινωνικής εργασίας ο οποίος πηγάζει από ένα σύνολο αρχών. Τρεις είναι οι κύριες πηγές του κώδικα δεοντολογίας και είναι οι εξής: (Καλλινικάκη, 1998)

A.Οι θεμελιώδεις αρχές:

Αναφέρονται στο σύνολο των πολιτικών και κοινωνικών αξιών οι οποίες χαρακτηρίζουν την κοινωνική ζωή καθώς και τις επιστήμες του ανθρώπου όπως έχουν ενσωματωθεί στο διεθνές αλλά και εθνικό δίκαιο των χωρών. Οι αξίες αυτές συνοψίζονται σε χάρτες και συμφωνίες και αποτυπώνουν τους αγώνες κατά της εκμετάλλευσης του ανθρώπου από άνθρωπο καθώς και τους αγώνες για την καθιέρωση της ισότητας μεταξύ των εθνοτήτων και για την ηθική ακεραιότητα του ατόμου(Καλλινικάκη, 1998).

Οι σημαντικότερες από αυτές τις συμφωνίες είναι οι εξής:

α) Η Οικουμενική Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου που ψηφίστηκε στις 10.12.1948 από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών.

β) Η σύμβαση της Ρώμης για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου που υπογράφηκε στις 4.10.1950

γ) Η Διεθνής Σύμβαση οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων που υπογράφηκε το 1966.

δ) Η Ευρωπαϊκή σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών που υπογράφηκε στις 4.11.1950.

ε) Το πρωτόκολλο των Παρισίων που υπογράφηκε στις 20.3.1952 και εφαρμόστηκε στην Ελλάδα το 1974 (ΝΔ 53/20.9.1974) (ΦΕΚ 256 ΤΕΥΧΟΣ Α)

στ) Ο χάρτης των Ηνωμένων Εθνών που υπογράφηκε στις 26.6.1945

ζ) Ο Ευρωπαϊκός κοινωνικός χάρτης.

η) Η νομοθεσία που ισχύει σε κάθε χώρα και συγκεκριμένα στην Ελλάδα οι νόμοι που περιλαμβάνονται στο σύνταγμα.(Καλλινικάκη, 1998).

Όλες λοιπόν οι παραπάνω συμφωνίες παίζουν σημαντικό ρόλο στον καθορισμό των ευθυνών του κράτους προς τους πολίτες και αποτελούν σύμπλευση με τον κοινωνικό λειτουργό καθώς αυτός υλοποιεί τις ευθύνες αυτές μέσα από τις κοινωνικές υπηρεσίες που εργάζεται. (Καλλινικάκη, 1998).

Β. Αρχές τις οποίες έχουν αναδείξει τα γενικά μοντέλα της κοινωνικής εργασίας. Τα διεθνή όργανα και η Διεθνή Συνομοσπονδία κοινωνικών λειτουργών έχει συνάξει ένα σύνολο αρχών οι οποίες προήλθαν από την ανταλλαγή απόψεων και συμπερασμάτων των εφαρμογών της κοινωνικής εργασίας και στοχεύουν στην καθοδήγηση του ατόμου. (Καλλινικάκη, 1998).

Σύμφωνα με την άποψη της **Smaller, 1967** δεν υποστηρίζεται ότι η γνώση των αρχών αυτών αποτελεί πινάκια ή αλάθητο αλλά ότι η κατανόηση, η χρήση και η τελειοποίηση τους μπορεί να αποτελέσουν ένα «ενωτικό θεωρητικό πλαίσιο» για την άσκηση της κοινωνικής εργασίας με δυνατότητες εμπλουτισμού και εξέλιξης.

Οι αρχές αυτές αποτελούν συμπεράσματα και διαπιστώσεις των μεθόδων των κοινωνικών λειτουργιών και ανανεώνονται συνεχώς καθώς έτσι αποδεικνύεται η φύση του επαγγέλματος της κοινωνικής εργασίας. Οι παράγοντες λοιπόν που μπορούν να επιβάλουν την ανανέωση αυτών των αρχών μπορούν να χαρακτηριστούν ως η ανάγκη για άμεση αντιμετώπιση των προβλημάτων, η συνεχής αλλαγή των κοινωνικών δεδομένων, οι διαπιστώσεις από τις ειδικές εφαρμογές της κοινωνικής εργασίας όπως (η παρέμβαση στο σπίτι) και η εμπειρία που προκύπτει μέσα από την εμπειρία της κοινωνικής εργασίας ανά τομέα (Καλλινικάκη, 1998).

Γ. Η ιδεολογία της κοινωνικής εργασίας

Οι αρχές και οι κανόνες που διέπουν την εφαρμογή της κοινωνικής εργασίας συνάγονται από την ιδεολογία της επιστήμης. Η ιδεολογία όπως και κάθε άλλη ιδεολογία συνιστά την καθιέρωση μιας σειράς αξιών όπως το δικαίωμα των ατόμων στη ζωή και την ελευθερία, η κοινωνική δικαιοσύνη η ισότητα και η αυτονομία. (Καλλινικάκη 1998).

Πολλές από τις αξίες αυτές ταυτίζονται με την έννοια του κράτους πρόνοια και διέπονται από την νομοθεσία της χώρας. Παρόλα αυτά κάποιες από τις κοινά αποδεκτές αξίες της κοινωνικής εργασίας δεν βρίσκονται πάντα σε συμφωνία με τις αξίες της κοινωνίας και πολλές φορές αντιτίθεται ιδίως την περίοδο πολιτικών κρίσεων (Καλλινικάκη, 1998).

3.6 ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟ.

Εφόσον θέμα της παρούσας εργασίας αποτελεί η δεοντολογία και η εφαρμογή της στο επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας, χρήσιμη θα ήταν μια μικρή έστω αναφορά στη δεοντολογία επαγγελματιών που σχετίζονται με αυτήν. Θα αναφερθούμε λοιπόν στη δεοντολογία των κοινωνιολόγων και των ψυχολόγων. Η επιλογή αυτών των δύο επαγγελματιών έγινε τυχαία και οφείλεται στο ότι και αυτά όπως και η κοινωνική εργασία έχουν ως αντικείμενό τους τον άνθρωπο, την συλλογική του δράση και συμπεριφορά (www.google.gr,9 ΔΕΚ 2005).

ΚΩΔΙΚΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΩΝ

Η τεχνολογική ανάπτυξη, η διάδοση της χρήσης των ερευνητικών εργαλείων σε συνδυασμό με την ταχύτατη ροή των κοινωνικών δεδομένων και την αύξηση των στατιστικών στοιχείων, κατέστησε αναγκαία την διατύπωση και εφαρμογή κανόνων επαγγελματικής δεοντολογίας των κοινωνιολόγων (www.sociology.gr,9 ΔΕΚ 2005).

Βασικός στόχος του Συλλόγου Ελλήνων Κοινωνιολόγων αποτελεί η προώθηση της λογικής σκέψης, της έρευνας και της επαγγελματικής δεοντολογίας.

Η επίτευξη του στόχου αυτού στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην αυτοεκτίμηση και τον αυτοέλεγχο των κοινωνιολόγων σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο (www.sociology.gr,9 ΔΕΚ 2005).

-Ανάπτυξη της κοινωνιολογικής σκέψης και θεωρίας.

1. Οι κοινωνιολόγοι επεκτείνοντας την επιστημονική γνώση είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοι σε θέματα αντικειμενικότητας, δημοκρατικότητας, ελεύθερης έκφρασης, σεβασμού των προσωπικών δεδομένων και κοινωνικών δικαιωμάτων.

2. Επιδιώκουν ελεύθερη πρόσβαση στις πηγές γνώσεις και δικαιώματα στην ευρεία κοινοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων.

3. Οι κοινωνιολόγοι παρακολουθούν την κοινωνική πραγματικότητα συγκεντρώνοντας με μεθοδολογία τα ανάλογα στοιχεία.

4. Οφείλουν να ενημερώνονται για τις κοινωνικές εξελίξεις σε τοπικό, εθνικό επίπεδο, να αξιοποιούν νέες θεωρίες και πορίσματα σύγχρονων ερευνών στο χώρο της κοινωνιολογίας.

5. Οι κοινωνιολόγοι γνωρίζουν ότι οι θεωρίες τους, όταν δημοσιοποιούνται γίνονται κοινωνικό προϊόν για ευρεία χρήση με μόνο περιορισμό την αποφυγή καταστρατήγησης των πνευματικών δικαιωμάτων.

6. Οι αναφορές σε αποτελέσματα άλλων ερευνών θα πρέπει να γίνονται με διαφάνεια και πιστότητα.

7. Απαραίτητη είναι η συνεργασία των κοινωνιολόγων με άλλους κοινωνικούς επιστήμονες, βασισμένη στο σεβασμό και την αναγνώριση των ιδιαιτεροτήτων κάθε κλάδου.

8. Η περιφρούρηση της επιστήμης αποτελεί καθήκον όλων των κοινωνιολόγων, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν θα ασκούν κριτική ή θα αποσιωπούν αδυναμίες και κενά των αποτελεσμάτων και ερμηνειών διαφόρων ερευνών.

9. Οι κοινωνιολόγοι θα πρέπει να αναγνωρίζουν το δικαίωμα πρόσβασης των πολιτών σε δεδομένα που τους αφορούν, αν αυτό δεν επηρεάζει την εξέλιξη και τα αποτελέσματα της έρευνας.

10. Οι κοινωνιολόγοι δεν θα πρέπει να παρέχουν πληροφορίες σε άτομα, υπηρεσίες ή οργανισμούς που δεν σέβονται τα δημοκρατικά

δικαιώματα και λειτουργούν χωρίς διαφάνεια(www.sociology.gr,9 ΔΕΚ 2005).

-Διεξαγωγή κοινωνιολογικών ερευνών

1. Οι κοινωνιολόγοι υποχρεούνται να χρησιμοποιούν αναγνωρισμένες μεθόδους για τη συλλογή, επεξεργασία και ανάλυση των κοινωνικών δεδομένων.

2. Οι συνεντεύξεις, οι ανοικτές συζητήσεις, τα ερωτηματολόγια, η παρατήρηση και η ταξινόμηση αρχειακού υλικού αποτελούν τις κυριότερες τεχνικές για την συγκέντρωση στοιχείων.

3. Τα μέλη της ερευνητικής ομάδας δεν παραβιάζουν την προσωπική ζωή των πολιτών, χωρίς την συγκατάθεσή τους. Υποχρεούνται να σέβονται τις προσωπικές διαφορές των υποκειμένων της έρευνας και να μην εκμεταλλεύονται την ενδεχόμενη άγνοια ή αδυναμία τους.

4. Μεταξύ των μελών της ερευνητικής ομάδας γίνεται εξαρχής συμφωνία σχετικά με την κατανομή των εργασιών, τις αμοιβές, τις δεσμεύσεις, την πρόσβαση στα δεδομένα, τα χρονικά όρια κ.λ.π (www.sociology.gr,9 ΔΕΚ 2005).

-Δημοσιεύσεις και αξιολογήσει κοινωνιολογικών εργασιών

1. Οι κοινωνιολόγοι είναι απαραίτητο να προχωρούν σε δημοσίευση των αποτελεσμάτων των ερευνών τους, εκτός και αν αυτό μπορεί να βλάψει άλλους πελάτες ή και συνεργάτες τους.

2. Η δημοσίευση των ερευνών θα πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τους όρους όσων την παρήγαγαν ή αξιολόγησαν.

3. Αντιδεοντολογική είναι η υποβολή προς δημοσίευση της ίδιας εργασίας σε διάφορους εκδότες συγχρόνως.

4. Τα ονόματα των συντελεστών της έρευνας θα πρέπει να αναφέρονται κατά την δημοσίευση της εκτός και εάν δηλώσουν γραπτώς ότι δεν το επιθυμούν.

5. Η ορολογία και η μορφή των αποτελεσμάτων των διαφόρων ερευνών θα πρέπει να είναι κατανοητή από τους πολίτες (www.sociology.gr,6 ΔΕΚ 2005).

-Διδασκαλία της επιστήμης της κοινωνιολογίας.

1. Οι κοινωνιολόγοι που εργάζονται ως εκπαιδευτικοί παρέχουν στους σπουδαστές τους όλες τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με την επιστήμη τους. Τους εξηγούν τις υποχρεώσεις τους στο πανεπιστήμιο, παρακολουθούν την πρόοδο τους και τους παρέχουν ευκαιρίες αυτενέργειας.

2. Οι κοινωνιολόγοι υποχρεούνται να είναι συνεπείς στα εκπαιδευτικά τους καθήκοντα, να ανανεώνουν τις γνώσεις τους και να εμπλουτίζουν τα προγράμματα μαθημάτων με νέα στοιχεία.

3. Η επιλογή από τους καθηγητές κοινωνιολογίας του τρόπου αξιολόγησης, του περιεχομένου των μαθημάτων, της μεταχείρισης των σπουδαστών γίνεται αποκλειστικά και μόνο με αντικειμενικά κριτήρια.

4. Δεν επιτρέπεται στους εκπαιδευτικούς κοινωνιολογίας να εκμεταλλεύονται τους σπουδαστές/στρίες για την διεξαγωγή ερευνών.

5. Θα πρέπει να αντιμετωπίζουν με σεβασμό και ισοτιμία τους φοιτητές/τριες και τους κηδεμόνες τους.

6. Μέσα στους στόχους θα πρέπει να είναι η προαγωγή της γνώσης και η ποιοτική βελτίωση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

7. Για την αποδοτική λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος θα πρέπει να υπάρχει γόνιμη συνεργασία μεταξύ κοινωνιολόγων και εκπαιδευτικών άλλων κλάδων (www.sociology.gr,9 ΔΕΚ 2005).

-Άσκηση κοινωνιολογικού επαγγέλματος.

1. Δεν απαιτείται ειδική άδεια για την άσκηση του κοινωνιολογικού επαγγέλματος και αυτό εξαιτίας της μη επίσημης αναγνώρισης από το Υπουργό Παιδείας των επαγγελματικών δικαιωμάτων των Κοινωνιολόγων.

2. Τα καθήκοντα των κοινωνιολόγων περιγράφονται από τους κανονισμούς της εκάστοτε υπηρεσίας στην οποία εργάζονται.

3. Σε οποιοδήποτε επαγγελματικό χώρο, οι κοινωνιολόγοι θα πρέπει να ασκούν τα καθήκοντα τους με αξιοπρέπεια, υπευθυνότητα και σεβασμό στο πολίτη.

4. Οι κοινωνιολόγοι που κατέχουν θέσεις προϊσταμένων δεν κάνουν διακρίσεις στους υφιστάμενούς τους με κριτήριο το φύλο, την εθνικότητα, τη πολιτική τοποθέτηση, το εκπαιδευτικό επίπεδο, την ηλικία, την τάξη κ.λ.π.

5. Αποφεύγουν να εμπλέκονται σε προγράμματα από τα οποία θα αποκομίσουν προσωπικά οφέλη.

6. Έχουν την υποχρέωση να σέβονται στη πράξη τις θεωρίες τους, να προστατεύουν τα δικαιώματα των συμπολιτών τους και να αντιμετωπίζουν με ευαισθησία τις μειονότητες και τα άτομα που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό (www.sociology.gr,9 ΔΕΚ 2005).

ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΕΛΛΗΝΩΝ ΨΥΧΟΛΟΓΩΝ

Ο παρόν κώδικας απευθύνεται σ' όλους τους ψυχολόγους είτε διδάσκουν είτε ασκούν κλινική πρακτική είτε διεξάγουν έρευνα είτε συγγράφουν ψυχολογικού περιεχομένου κείμενα. Σκοπός του είναι η διατήρηση του κύρους του επαγγέλματος του ψυχολόγου στον Ελλαδικό χώρο, σε υψηλά επίπεδα (www.seps.gr,14 ΔΕΚ 2005).

-Γενικές υποχρεώσεις

1. Πρωταρχική υποχρέωση του ψυχολόγου αποτελεί η διαφύλαξη του κύρους του επαγγέλματός του. Φροντίζει ώστε οι πράξεις του, οι ενέργειές του και η γενική του συμπεριφορά να μη μειώνουν το επάγγελμά του.

2. Όταν ο ψυχολόγος ασκεί επαγγελματική πράξη, χρησιμοποιεί τεχνικές που έχουν κατοχυρωθεί ως όργανα επιστημονικής ψυχολογικής εξέτασης.

3. Φροντίζει ώστε να υπάρχουν οι κατάλληλοι όροι και συνθήκες για την διεξαγωγή της εργασίας του.

4. Τα μέλη του Συλλόγου Ελλήνων Ψυχολόγων δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν την ιδιότητα τους αυτή σ' αντίθεση προς το καταστατικό του Συλλόγου (www.seps.gr,14 ΔΕΚ 2005).

-Σχέση προς Συναδέλφους

1. Όταν κάποιος ψυχολόγος προσφέρει τις υπηρεσίες του έναντι αμοιβής, η αμοιβή δεν θα πρέπει να είναι μικρότερη από τα καθορισμένα όρια.

2. Όταν κάποιος πελάτης ζητά την βοήθεια ενός ψυχολόγου, ενώ δέχεται τις υπηρεσίες κάποιου άλλου ειδικού επιστήμονα, ο ψυχολόγος αφού εξετάσει τους λόγους που οδήγησαν τον πελάτη σ' αυτή του την απόφαση, να έρθει σε συνεννόηση με τον αρχικό επιστήμονα ώστε να αποφευχθούν συγκρούσεις ή συγχύσεις.

3. Όσοι έχουν πάρει μέρος σε μια εργασία που ανακοινώνεται θα πρέπει είτε στον πρόλογο είτε σε υποσημείωση να αναφέρονται, ανάλογα με την συμβολή τους (www.seps.gr,14 ΔΕΚ 2005).

-Σχέση προς εκπροσώπους άλλων επαγγελμάτων

1. Ο ψυχολόγος που εργάζεται σε σχολικές, οικονομικές ή κοινωνικές μονάδες τηρεί το απόρρητο, όχι μόνο για θέματα που αφορούν πρόσωπα που εξετάζει, αλλά και για θέματα που αφορούν τις μονάδες αυτές.

2. Σε περίπτωση που ο φορέας αναθέτει στον ψυχολόγο την διεξαγωγή κάποιας έρευνας, θα πρέπει να καθορίζονται από την αρχή τα χρονικά όρια, από την κατάθεση της εργασίας έως την δημοσίευση της.

3. Ο ψυχολόγος που εργάζεται σε κάποιο φορέα, υποχρεούται να ενημερώνει από την αρχή τον εργοδότη του για τους περιορισμούς που του επιβάλλει η δεοντολογία(www.seps.gr.14 ΔΕΚ 2005).

-Σχέση προς τους πελάτες ή προς Υποκείμενα πειραματισμού

1. Πρωταρχικά ευθύνη του ψυχολόγου είναι να τηρεί εχεμύθεια για ότι περιέχεται σε γνώση του από την ιδιωτική ζωή του πελάτη και να μην χρησιμοποιεί τις πληροφορίες αυτές προς όφελος του. Δεν μπορεί να προβαίνει σε φωτογράφησει ή κινηματογραφική λήψη χωρίς να το γνωρίζει ο πελάτης.

2. Λύση της υποχρέωσης για τήρηση επαγγελματικού απόρρητου επιτρέπεται μόνο όταν κινδυνεύει η ζωή ή η σωματική ακεραιότητα του πελάτη ή τρίτων προσώπων.

3. Ο ψυχολόγος καλό είναι να μην προσφέρει τις υπηρεσίες του σε συγγενικά ή φιλικά πρόσωπα.

4. Δεν επιτρέπεται να παρουσιασθεί ο ψυχολόγος ως μάρτυρας υπεράσπισης ή κατηγορίας του πελάτη του.

5. Ο ψυχολόγος δεν συζητά για περιπτώσεις πελατών με συναδέλφους και εάν θέλει να χρησιμοποιήσει υλικό περιπτώσεων στα συγγράμματα του, φροντίζει για την απόλυτη ανωνυμία τους.

6. Αποφεύγει να υποβάλλει τους πελάτες του σε δοκιμασίες που έχουν ήδη υποβληθεί από κάποιον συνάδελφο τους, εάν δεν έχει περάσει ένα εύλογο χρονικό διάστημα.

7. Οφείλει να ενημερώνει τους εξεταζόμενους για τους πτυχές τους ζωής τους που ενδεχομένως να επηρεαστούν κατά την διεξαγωγή τους έρευνας.

8. Κατά την διεξαγωγή των ερευνών προσπαθεί να μην υποβάλλει τους εξεταζόμενους σε υπέρμετρη συγκίνηση, ταλαιπωρία σωματική ή ψυχική (www.seps.gr.14 ΔΕΚ 2005).

-Μέριμνα για το ψυχολογικό υλικό.

1. Δεν επιτρέπεται η χρησιμοποίηση τεστ, γι' άλλους εκτός της ψυχολογικής εκτίμησης σκοπούς.

2. Όταν ο ψυχολόγος χρησιμοποιεί ψυχολογικές δοκιμασίες, οφείλει να εξηγεί στον πελάτη τους σκοπού των δοκιμασιών αυτών, σε γλώσσα κατανοητή χωρίς τεχνικούς όρους.

3. Η συλλογή τεστ με τεστ γίνεται είτε από τον ερευνητή τον ίδιο είτε από άλλα πρόσωπα με ανάλογη όμως προάσκηση και πάντα υπό την εποπτεία του ερευνητή.

4. Η αξιολόγηση και ερμηνεία ψυχολογικών τεστ από υπηρεσίες που χρησιμοποιούν ηλεκτρονικούς υπολογιστές, θεωρείται επαγγελματική δραστηριότητα και διέπεται από τις ανάλογες αρχές.

5. Ψυχολογικές γνωματεύσεις χορηγούνται από τον ψυχολόγο μόνο για επαγγελματική χρήση.

6. Σε περίπτωση χορήγησης γραπτής γνωμάτευσης θα πρέπει να αναφέρεται μέσα ο αποδέκτης και ο σκοπός χορήγησης της (www.seps.gr14 ΔΕΚ 2005).

Η αναφορά στην επαγγελματική δεοντολογία των ψυχολόγων και κοινωνιολόγων είχε ως σκοπό τον εντοπισμό ομοιότητας με μερικές από τις αρχές δεοντολογικής συμπεριφοράς των κοινωνικών λειτουργών, η οποία σαφώς θα οφείλεται στην κοινή βάση και των τριών επαγγελμάτων, που όπως αρχικά ειπώθηκε είναι ο άνθρωπος.

3.7 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Κατά την άσκηση της κοινωνικής εργασίας οι κοινωνικοί λειτουργοί παρέχουν τις υπηρεσίες τους αυτόνομα αλλά συνεργάζονται στενά και με άλλες επιστήμες συγγενών ή μη επιστημών ιδιαίτερα όταν παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε διεπιστημονικά πλαίσια ή φορείς. Η συνεργασία αυτή καθ'αυτή καθίσταται επιτακτική. Η ενδεδειγμένη και αποτελεσματική προσφορά υπηρεσιών απαιτεί τη συγκρότηση ομάδας εργασίας (teamwork) όπου κάθε ειδικός επιστημών έχει αυτόνομο ρόλο αλλά και απαιτείται υψηλού βαθμού συντονισμός για την επίτευξη των στόχων που έχουν να κάνουν με τη σωματική ή ψυχική κατάσταση του εξυπηρετούμενου-ασθενή. Γίνεται λοιπόν αναφορά στη συνεργασία κοινωνικού λειτουργού με νοσηλευτές, γιατρούς, λογοθεραπευτές, επισκέπτες υγείας, ψυχολόγους και ψυχιάτρους (Εκλογή, 1986).

“Συνεργασία σημαίνει ότι όλοι οι περιλαμβανόμενοι εκπρόσωποι πρέπει να δεχτούν να δουλέψουν μαζί για να συντονίσουν τις ενέργειες τους γιατί δεν μπορεί να είναι αποτελεσματική η προσπάθεια από τον εκπρόσωπο μίας και μόνο επιστήμης” (Παπαϊωάννου, 1994:242)

“Διεπιστημονική συνεργασία υπάρχει όταν ο σκοπός που αναλαμβάνεται απαιτεί τις αλληλοεξαρτώμενες γνώσεις και την εμπειρία δύο τουλάχιστον εκπροσώπων δύο διαφορετικών επιστημονικών κατευθύνσεων. Οι επαγγελματίες αυτοί δηλαδή είναι απαραίτητο να συνεργαστούν και να συντονίσουν τις ενέργειες τους εφόσον η αντιμετώπιση της κατάστασης δεν είναι εφικτή από τον ειδικό μίας και μόνο επιστήμης.” (Παπαϊωάννου, 1994:236).

Σύμφωνα με την άποψη των **Compton κ' Galaway, 1998** στην διεπιστημονική συνεργασία μπορεί να προκύψουν δυσκολίες όπως:

- ανταγωνιστικότητα ανάμεσα στα μέλη
- διαφορετικό επιστημονικό προσωπικό και ιστορία της κάθε οργάνωσης
- απόδοση ευθυνών καθώς δεν υπάρχει υπευθυνότητα.

Παρόλα αυτά χωρίς αυτή την πολύτιμη και δύσκολη συνεργασία η παρεχόμενη βοήθεια θα ήταν κατακερματισμένη και το άτομο πελάτης θα ζούσε την προσωπική του "διάλυση". Η ολιστική αντιμετώπιση του συνόλου του ατόμου δεν μπορεί να παραλειφθεί. Η σημασία της αντιμετώπισης του ως ενιαίο σύνολο του οποίου τα τμήματα αλληλεξαρτώνται και αλληλοεπηρεάζονται είναι αδιαμφισβήτητη από όλους τους επιστήμονες (Παπαϊωάννου, 1998).

Η αποδοτική συνεργασία όμως απαιτεί σεβασμό, εμπιστοσύνη, παραδοχή και κοινή προοπτική ανταλλαγή απόψεων και σεβασμό στη θέση που παίρνει κάθε μέλος. Οι εκπρόσωποι κάθε επιστήμης εγγυώνται σταθερή προστασία στο σύστημα πελάτης. Το ζήτημα δεν είναι ποιος θα νικήσει ή όχι αλλά η χρησιμοποίηση των διαφορετικών ικανοτήτων που φέρνει κάθε εκπρόσωπος για να διερευνηθεί το πλήθος των δεξιοτήτων ώστε να είναι προσιτές στο άτομο-πελάτη οι καλύτερες αποδόσεις (Παπαϊωάννου, 1998).

Τα τελευταία χρόνια ως χώρα έχουμε ευαισθητοποιηθεί αρκετά σε θέματα όπως ειδικές ανάγκες, τρίτη ηλικία και έχουμε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η ανάγκη για συνεργασία όλων των υπηρεσιών που εξυπηρετούν τις παραπάνω κατηγορίες είναι επιτακτική. Όμως δυστυχώς οι υπηρεσίες που προσφέρονται είναι λίγες και δεν βοηθούν τα άτομα να ζήσουν ικανοποιητικά καθώς η διεπιστημονική συνεργασία δεν λειτουργεί (Παπαϊωάννου, 1998).

Οι προϋποθέσεις λοιπόν που απαιτούνται για να αποδώσει καρπούς η συνεργασία είναι οι εξής:

Τα μέλη της ομάδας πρέπει να προετοιμάζονται συνειδητά και γι'αυτό πρέπει να ληφθούν παράγοντες όπως οι ρυθμοί εργασίας, η ευαισθητοποίηση της ομάδας, και το δημόσιο αίσθημα.

Η δομή και η οργάνωση πρέπει να είναι πιο αποδοτική όπως μέγεθος ομάδας κ.α

Πρέπει να υπάρξει η "κατάλληλη στιγμή" ώστε η αλληλοκατανόηση να γίνει εφικτή και να αποδώσει καρπούς.

Η έμπνευση και η προσωπική συμβολή αποτελούν στοιχεία που μπορούν να κάνουν τη συνεργασία πιο αποτελεσματική (Παπαϊωάννου, 1994).

Τα τελευταία 20 χρόνια λοιπόν δημιουργήθηκε η ανάγκη για αυξανόμενη πρόοδο και αυτό επιτεύχθηκε μέσω της συνεργασίας των διαφόρων ειδικών επιστημών σαν απάντηση στη ραγδαία ανάπτυξη των αναγκών και της υποχρέωσης για εξειδίκευση. Η διεπιστημονική συνεργασία προϋποθέτει κοινούς στόχους και την ανάπτυξη ενός μόνο σχεδίου δράσης όπου παρόλο που το κάθε μέλος είναι διαφορετικό συμβάλει καθώς γνωρίζει ότι η συνεργασία είναι απαραίτητη (Παπαϊωάννου, 1994).

Υπάρχουν όμως δυσκολίες που μπορεί να παρουσιαστούν αναφορικά με το κύρος, την ιεραρχία, τις αντικρουόμενες αντιλήψεις για το ρόλο, την ευθύνη και την αυτονομία αλλά και προβλήματα που έχουν να κάνουν με την έλλειψη εκπαιδευτικής προετοιμασίας των μελών, την ασάφεια των ρόλων, τις διαφορές status, τις δομές ισχύος και τις ηγετικές τάσεις. (Παπαϊωάννου, 1994).

Συνεπώς η αξία και η αναγκαιότητα της διεπιστημονικής συνεργασίας έχει γίνει συνείδηση σε πολλούς παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει. Πρέπει όμως να βελτιωθεί ακόμα περισσότερο εφόσον οι ειδικοί επιστήμονες διατηρούν τη συνεργασία, εκτιμούν και κατανοούν τις γνώσεις, τις δυνατότητες αλλά και την διαφορετικότητα των ρόλων

των άλλων μελών. Η βελτίωση συνακόλουθα πρέπει να ενισχυθεί με την προπτυχιακή εκπαίδευση διατηρώντας βέβαια την καλή πίστη κατανόηση και εμπιστοσύνη. (Παπαϊωάννου, 1994).

Στο σημείο λοιπόν αυτό αξίζει να γίνει αναφορά σε μια τέτοια διεπιστημονική συνεργασία και τυχαία στη συνεργασία του κοινωνικού λειτουργού με αυτή του ιατρού. Αναφορικά η επιστήμη της ιατρικής δίνει έμφαση στην απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων για την διάγνωση και θεραπεία της αρρώστιας ως βιοϊατρικού φαινομένου αντιθέτως η κοινωνική εργασία τονίζει την ευθύνη που έχει ώστε να βοηθήσει τα άτομα να εκφράσουν την ψυχοκοινωνική πλευρά της οργανικής τους πάθησης δίνοντας στην υγεία μία ολιστική σχέση σώματος και πνεύματος. (Παπαϊωάννου, 1994).

Η γνώση και η αξία της συνεργασίας ανάμεσα στον ιατρό και τον κοινωνικό λειτουργό πρέπει να αναγνωριστεί και να επιτευχθεί με μία ανάλυση-αξιολόγηση των θεωρήσεων και των διαθέσεων που φέρνουν οι εκπρόσωποι των δύο αυτών επαγγεμάτων. (Παπαϊωάννου, 1994).

Υπάρχουν παρόλα αυτά ομοιότητες και διαφορές στην επαγγελματική δομή και την εξέλιξη των δύο επαγγεμάτων αλλά και συγκρούσεις καθώς και δυνατότητες ουσιαστικής βελτίωσης της αποδοτικότητας των δύο επιστημόνων. Αυτές είναι οι εξής:

Η ηλικία του επαγγέλματος: Η ιατρική αποτελεί παλαιότερο επάγγελμα από την κοινωνική εργασία και γι' αυτό οι γιατροί θεωρούν τους κοινωνικούς λειτουργούς ως "έφηβους" που χαρακτηρίζονται από κρίση ταυτότητας.

Η κατανομή των μελών: Μεγάλος αριθμός σε συγκεκριμένο χώρο ενισχύει την οργάνωση, την επικοινωνία αλλά και την επαγγελματική δύναμη.

Ο αριθμός των μελών: Η κοινωνική δύναμη είναι ανάλογη με το μέγεθος, τις πηγές και τη δομή της οργάνωσης.

Το φύλλο: ιατροί είναι άντρες ενώ οι περισσότεροι κοινωνικοί λειτουργοί γυναίκες και το στερεότυπο αυτό της επαγγελματίας γυναίκας αποτελεί ένα σχετικό παράγοντα στην παραδοχή ως επαγγελματίας.

Η καταγωγή: το ιατρικό επάγγελμα προέρχεται από ανώτερα κοινωνικά στρώματα και απαιτεί μακροχρόνια εκπαίδευση σε σχέση με τους κοινωνικούς λειτουργούς.

Το πλαίσιο εργασίας: Η κοινωνική εργασία είναι δευτερογενής σε πολλά πλαίσια ενώ η ιατρική πρωτογενής δηλαδή ο κοινωνικός λειτουργός δεν προσφέρει την κύρια υπηρεσία για την οποία έχει ιδρυθεί η οργάνωση.

Το εισόδημα-αμοιβή: ο γιατρός είναι συνήθως και ανεξάρτητος επαγγελματίας δουλεύοντας συνεπώς περισσότερες ώρες ενώ ο κοινωνικός λειτουργός έχει καθορισμένο μισθό και συνηθισμένες ώρες εργασίας. (Παπαϊωάννου, 1994).

Επομένως υποστηρίζεται ότι οι γιατροί ενδιαφέρονται για την υγεία ή την ασθένεια των ατόμων ενώ οι κοινωνικοί λειτουργοί υπογραμμίζουν τη σημασία των σχέσεων μέσα στη κοινότητα και την κοινωνία. Όλα αυτά δημιουργούν μία σύγκρουση ανάμεσα στα δύο αυτά επαγγέλματα με αποτέλεσμα να μη υπάρχει πάντα εποικοδομητική συνεργασία και να ζημιώνεται ο ίδιος ο εξυπηρετούμενος.

Τέλος για να υπάρξει λοιπόν μία αληθινή και αποτελεσματική συνεργασία ανάμεσα στο γιατρό και τον κοινωνικό λειτουργό θα πρέπει οι διαφορές τους να αναγνωριστούν και να μελετηθούν. Η προπτυχιακή εκπαίδευση των δύο επαγγελματιών αποτελεί την πιο κατάλληλη εποχή ευαισθητοποίησης τους στην ολιστική αντιμετώπιση του ατόμου μέσα στην κοινωνία αλλά και την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας της διεπιστημονικής ομάδας. (Παπαϊωάννου, 1994).

3.8 ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΜΕ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

«Για την απόδοση ποιοτικά αναβαθμισμένου έργου εκ μέρους του κοινωνικού λειτουργού, στο πλαίσιο μιας κοινωνικής υπηρεσίας ή οργάνωσης είναι αναγκαία η ύπαρξη του κατάλληλου πλαισίου εργασίας, καθώς και ο σεβασμός στην αυτονομία δράσης του κοινωνικού λειτουργού, έτσι ώστε να υλοποιήσει τους στόχους της επαγγελματικής του δεοντολογίας» (Ζωγράφου, 2002:82).

«Όταν αυτό δε γίνεται, τότε ο κοινωνικός λειτουργός συγκρούεται με το πλαίσιο της οργάνωσής του. Σε περίπτωση λοιπόν, που ο κοινωνικός λειτουργός προσπαθούσε να βοηθήσει τον πελάτη σύμφωνα με τη δεοντολογία της κοινωνικής εργασίας, θα παράβαινε την προσδοκία του εργοδότη για μια φειδωλή διαχείριση των μέσω της οργάνωσης, με αποτέλεσμα η οργάνωση ν' απορρίψει την έγκριση των μέσων. Συνεπώς, ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να προσαρμόσει τις απαιτήσεις του πελάτη στις οικονομικές δυνατότητες της οργάνωσης» (Baron/Landnehr, 1976:115).

«Ακόμη, σε περίπτωση που ο κοινωνικός λειτουργός προσπαθούσε να λάβει στα σοβαρά υπόψη του τα ενδιαφέροντα του πελάτη και κατέφευγε στη δημόσια προβολή των αδυναμιών υλικής υποστήριξης των πελατών εκ μέρους της οργάνωσης, ή εκδήλωνε έμπρακτη αλληλεγγύη με τον πελάτη ενισχύοντάς τον να διεκδικήσει συλλογικά τα δικαιώματά του στο πλαίσιο μιας ομάδας πρωτοβουλίας, τότε θα παράβαινε την υποχρέωση της νομιμοφροσύνης και της ουδετερότητας και θ' αντιμετώπιζε πειθαρχικά μέτρα.

Τέλος, αν ο κοινωνικός λειτουργός δεν βοηθήσει τον πελάτη σύμφωνα με την επαγγελματική του δεοντολογία, τότε θα χάσει την

εμπιστοσύνη του πελάτη. Επί του προκειμένου, ο κοινωνικός λειτουργός, ενώ εκπληρώνει τις προσδοκίες της οργάνωσης, παύει, όμως, να λειτουργεί πλέον σαν κοινωνικός λειτουργός, αλλά λειτουργεί σαν όργανο της οργάνωσης ενάντια στα συμφέροντα του πελάτη. Στην προκειμένη περίπτωση ο κοινωνικός λειτουργός, παρά το γεγονός ότι αδιαφορεί για τις προσδοκίες του πελάτη, αντί ν' αντιμετωπίσει κυρώσεις εκ μέρους της οργάνωσης, τυχαίνει ευνοϊκής μεταχείρισης από την οργάνωση, η οποία μάλιστα και τον ανταμείβει για την εν λόγω συμπεριφορά του» (Baron, Landwehr, 1976:115).

Η σχέση σύγκρουσης του κοινωνικού λειτουργού, που καλείται να λειτουργήσει από τη μια μεριά σαν βοηθός και συμπαραστάτης του πελάτη και από την άλλη μεριά σαν εκπρόσωπος της κοινωνικής οργάνωσης και των συμφερόντων της, τα οποία αντίκεινται στις προσδοκίες του πελάτη και της δεοντολογίας του κοινωνικού λειτουργού, γίνεται πιο σαφής από την παρακάτω αντιπαράθεση:

Η ΣΧΕΣΗ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

ΠΕΛΑΤΗΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ	ΟΡΓΑΝΩΣΗ
Μ Ο Ρ Φ Η Ο Ρ Γ Α Ν Ω Σ Η Σ		
Επιθυμεί ένα δημοκρατικό εξατομικευμένο τρόπο αντιμετώπισης	- Δημοκρατική	- Γραφειοκρατική
Ο Ρ Γ Α Ν Ω Σ Τ Ι Κ Η Δ Ο Μ Η		
- Οριζόντια σχέση (ισοτιμία με τον κοινωνικό λειτουργό)	- Οριζόντια σχέση (ισοτιμία έναντι της οργάνωσης)	- Κάθετη σχέση - Ιεραρχία (προϊστ. υφιστ.) - Καθηκοντολογία
Δ Ι Α Δ Ι Κ Α Σ Ι Α Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α Σ		
- Σεβασμός της προσωπικότητας και αποφυγή ουδετερότητας - Δεν θέλει να τον μεταχειρίζονται σαν «περίπτωση» (κατηγοριοποίηση) - Εχεμύθεια	- Αυτονομία - Λειτουργία διεπιστημονικής ομάδας - Χρήση όλων των μορφών επικοινωνίας - Εξατομίκευση - Η απόδοση δεν μπορεί να αξιολογηθεί με γραφειοκρατικά κριτήρια	- Κατανομή εργασίας - Εξειδίκευση - Τοπική και έγγραφη προώθηση της επικοινωνίας (γραφειοκρατική – τήρηση φακέλων) - Αξιολόγηση – αμοιβή
Τ Ρ Ο Π Ο Σ Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α Σ		
- Επιδίωξη αυτοβοήθειας - Αλληλεγγύη - Εξάλειψη των αιτιών των προβλημάτων - Πρόληψη προβλημάτων - Διασφάλιση νομικών δικαιωμάτων και συμφερόντων – αντιμετώπιση αναγκών - Δημόσιο διάλογο, πολιτικοποίηση συλλογικών προβληματικών	- Εμπλοκή του πελάτη στη διεργασία λύσης προβλημάτων – προσωπική σχέση - Ενεργεί σύμφωνα με τη δεοντολογία του επαγγέλματος και το σύνταγμα - Αμφισβητεί το STATUS QUO (Κοινωνικές αδικίες) - Κριτική στάση έναντι της κοινωνίας - Επιδιώκει το	- Τυπική σχέση με τους πελάτες – ανωνυμία και εκπροσώπηση - Ταύτιση με την οργάνωση - Προσαρμογή του πελάτη στην κοινωνική πολιτική του κράτους και τις δυνατότητες της οργάνωσης. - Τυχόν διαφορές λύνονται μυστικά, εχεμύθεια προς τα έξω

καταστάσεων	δημοκρατικό διάλογο και την κοινωνική αλλαγή - Χρησιμοποιεί δημοκρατικά μέσα πίεσης και τη σύγκρουση ως τελευταία ενέργεια αντιπαράθεσης - Τελικός στόχος η χειραφέτηση και αυτοπραγμάτωση του πελάτη	- Αρμονία – ουδετερότητα
Τ Ρ Ο Π Ο Σ Ε Λ Ε Γ Χ Ο Υ		
- Αυτοδιάθεση	- Αυτοέλεγχος – αυτοπειθαρχία - Η επιτυχία κρίνεται ποιοτικά και όχι ποσοτικά	- Κυριαρχεί ο διοικητικός και διευθυντικός έλεγχος - Συμμόρφωση του πελάτη στους αδιαφανείς κανόνες γραφειοκρατίας
Τ Υ Π Ι Κ Ο Σ Σ Τ Ο Χ Ο Σ Δ Ρ Α Σ Τ Η Ρ Ι Ο Τ Η Τ Α Σ		
- Άμεση λύση στο πρόβλημα που τον έφερε στην οργάνωση	- Πραγματοποίηση δημιουργικού έργου που δεν αποβλέπει μόνο στο υφιστάμενο πρόβλημα	- Εξάλειψη ενοχλητικού προβλήματος
Χ Α Ρ Α Κ Τ Η Ρ Ι Σ Μ Ο Σ Π Ε Λ Α Τ Η		
- Εξατομικευμένη οντότητα που βιώνει	- Ισότιμος – οριζόντια σχέση	- Ενοχλητικός – υποδεέστερος
Σ Χ Ε Σ Η Δ Ι Ο Ι Κ Η Σ Η Σ Π Ε Λ Α Τ Η		
- Επάρκεια χρόνου κατά την εξυπηρέτηση - Δεν επιθυμεί τις κοινωνικές αδικίες	- Εξατομίκευση (ιδιαιτερότητα) - Επάρκεια χρόνου εξυπηρέτησης - Δημοκρατικός διάλογος – δημόσια κριτική κοινωνικών αδικιών, δεν	- Κατηγοριοποίηση πελατών (πελάτης πρότυπο) - Προκαθορισμένη διαδικασία εργασίας - Πολιτική ουδετερότητα, το STATUS QUO δεν αμφισβητείται

αποφεύγεται η
σύγκρουση

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΤΟΥ ΠΕΛΑΤΗ
<ul style="list-style-type: none">- Διατήρηση επαφής με τον Κοινωνικό περίγυρο- Προσωπική επιλογή λύσης	<ul style="list-style-type: none">- Αναζήτηση του πελάτη στον κοινωνικό χώρο διαβίωσής του – κοινή αντιμετώπιση των συνθηκών αυτών	<ul style="list-style-type: none">- Απομόνωση του πελάτη από τον κοινωνικό περίγυρο – αποφυγή αντιμετώπισης των συνθηκών διαβίωσης
ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΕΛΑΤΗ		
<ul style="list-style-type: none">- Να εξυπηρετηθεί όσο το δυνατόν συντομότερα	<ul style="list-style-type: none">- Περιορισμένης χρονικής διάρκειας	<ul style="list-style-type: none">- Μεγάλη και χρονοβόρα

3.9 ΠΟΣΟ ΧΡΗΣΙΜΗ ΕΙΝΑΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ. ΤΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ ΟΤΑΝ ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ

Η κοινωνική εργασία εφαρμόζεται σε κοινωνικές οργανώσεις, οι οποίες ασχολούνται με την παροχή υπηρεσιών σε άτομα, οικογένειες, ομάδες και κοινότητες. Η άσκηση της κοινωνικής εργασίας είναι μια συνειδητή, συστηματική, επαγγελματική δράση με στόχο την κάλυψη των ψυχοκοινωνικών αναγκών των ατόμων που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης ή αντιμετωπίζουν δυσκολίες προσαρμογής στο κοινωνικό τους περιβάλλον (Κοινωνική Εργασία, 2004).

Η άσκηση της κοινωνικής εργασίας, στηρίζεται και αναπτύσσεται στα πλαίσια της διαπροσωπικής επικοινωνίας και ανταλλαγής καθώς και στα πλαίσια της επαγγελματικής σχέσης του κοινωνικού λειτουργού με τον εξυπηρετούμενο. Η σχέση αυτή λειτουργεί μέσα σε συγκεκριμένα όρια χώρου, χρόνου και αρχών που καθορίζονται από τις γνώσεις και τις δεξιότητες του επαγγελματία κοινωνικού λειτουργού. Οι κοινωνικοί λειτουργοί κατά την άσκηση του επαγγέλματος τους, διαδίδουν, περιφρουρούν και εφαρμόζουν τις αρχές οι οποίες διέπουν τη δεοντολογία της κοινωνικής εργασίας και απορρέουν από τα ανθρωπιστικά και δημοκρατικά ιδεώδη καθώς και από τα ανθρώπινα δικαιώματα (Κοινωνική Εργασία, 2004).

Η εφαρμογή της δεοντολογίας της κοινωνικής εργασίας εκ μέρους των κοινωνικών λειτουργών είναι πολλή σημαντική και βοηθητική τόσο για τους εξυπηρετούμενους όσο και για τους ίδιους τους κοινωνικούς λειτουργούς οι οποίοι πέρα από το αποδοτικό επαγγελματικό τους έργο, προσδίδουν στην οργάνωση, κοινωνικό ήθος. Η εφαρμογή της

δεοντολογίας στις κοινωνικές οργανώσεις καθιστά τους κοινωνικούς λειτουργούς ικανούς να σέβονται την προσωπικότητα του κάθε πελάτη - εξυπηρετούμενου, να κατανοούν τη συμπεριφορά του, και να συμβάλλουν στην ικανοποίηση των αιτημάτων του, βρίσκοντας λύσεις για την κάλυψη των αναγκών του η την αντιμετώπιση των προβλημάτων του ,με τρόπους κοινωνικά παραδεκτούς (Κοινωνική Εργασία, 2004).

Η επαγγελματική σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ κοινωνικού λειτουργού και εξυπηρετούμενου στηρίζεται σε αμοιβαία εμπιστοσύνη και είναι δυνατόν να αξιοποιηθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Επίσης οι κοινωνικοί λειτουργοί τηρούν εχεμύθεια για όσα τους έχει εμπιστευθεί ο εξυπηρετούμενος. Τέλος, δεν επιδιώκουν προσωπικά οφέλη σε βάρος των συμφερόντων του εξυπηρετούμενου και του περιβάλλοντος του και σε καμία περίπτωση δεν θα δεχθούν φιλοδομήματα. Όσον, αφορά τις υποχρεώσεις των κοινωνικών λειτουργών στις υπηρεσίες που εργάζονται, η επαρκής ενημέρωση τους, αναφορικά με τις αρχές, τους σκοπούς και τους στόχους του φορέα, τους βοήθα έτσι ώστε να συμβάλλουν στην βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών (Κοινωνική Εργασία, 2004).

Τέλος, πολλή σημαντική είναι και η τήρηση άψογης επαγγελματικής συμπεριφοράς απέναντι στους συναδέλφους, έτσι ώστε να αναπτύσσεται κλίμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης, επικοινωνιακής συνεργασίας και συναδερφικής αλληλεγγύης. στην προσπάθεια τους οι κοινωνικοί λειτουργοί να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του ρόλου τους ,είναι δυνατόν κατά τη διάρκεια της εργασίας τους να μην τηρούν τη δεοντολογία της κοινωνικής εργασίας επανειλημμένα και κατά περιπτώσεις (Κοινωνική Εργασία, 2004).

Δεοντολογικοί ενδοιασμοί προκύπτουν στις περιπτώσεις όπου υπάρχει κόστος και συγκρούσεις μεταξύ δυο η περισσότερων καθκόντων και υποχρεώσεων των συμμετεχόντων. Επιπλέον

συγκρούσεις είναι δυνατόν να υπάρξουν μεταξύ των κοινωνικών λειτουργών και των κοινωνικών οργανώσεων διότι αρκετές φορές οι απαιτήσεις των κοινωνικών λειτουργών αντιβαίνουν στις αρχές της οργάνωσης. Ενώ λοιπόν ο κοινωνικός λειτουργός έχει βάσει της δεοντολογίας του την απαίτηση να εκπροσωπεί τα συμφέροντα του πελάτη απέναντι στην οργάνωση, η οργάνωση κάποιες φορές προσπαθεί με κάθε τρόπο να τον εμποδίσει να αξιοποιήσει την απαίτηση αυτή (Ζωγράφου, 2002).

Επίσης οι κοινωνικοί λειτουργοί είναι ιδιαίτερα επιρρεπείς σε οποιαδήποτε αγχογόνα κατάσταση, η οποία προκύπτει στον επαγγελματικό τους χώρο. Γενικότερα η κοινωνική εργασία πυροδοτεί καταστάσεις άγχους. Οι επαγγελματίες κοινωνικοί λειτουργοί εφαρμόζουν στρατηγικές διαχείρισης που τους επιτρέπουν να προσαρμοστούν σε μια καινούργια κατάσταση. Επίσης αντιμετωπίζουν τις δυσκολίες που προκύπτουν στο χώρο εργασίας τους επηρεασμένοι από την εμπειρία τους, τις γνώσεις τους, τις ικανότητες τους, τη μνήμη των επιτυχιών τους και των αποτυχιών τους. Διαπιστώθηκε ότι το σύνδρομο της επαγγελματικής εξουθένωσης (burnout) επηρεάζει την ποιότητα και την απόδοση του επαγγελματία κοινωνικού λειτουργού. Ιδιαίτερα επιρρεπείς είναι οι νέοι επαγγελματίες και εκείνοι οι οποίοι έχουν μια ιδεαλιστική αντίληψη ότι η κοινωνική εργασία είναι "λειτουργήμα" και "αποστολή" (Κοινωνική Εργασία, 2004).

Ως εκ τούτου, οι κοινωνικοί λειτουργοί καταλαμβάνονται από άγχος, στην προσπάθεια τους να ανταποκριθούν στα επαγγελματικά τους καθήκοντα. Οι κοινωνικοί λειτουργοί μεγαλύτερης ηλικίας, σε μια δύσκολη κατάσταση που παρουσιάζεται στο χώρο εργασίας τους, αποφεύγουν να ζητήσουν βοήθεια ή να συνεργαστούν με άλλους επαγγελματίες προκειμένου να αντιμετωπίσουν την κατάσταση (Κοινωνική Εργασία, 2004).

Αντίθετα, οι νεότεροι κοινωνικοί λειτουργοί, όταν αντιμετωπίζουν μια δύσκολη κατάσταση στον επαγγελματικό χώρο, δεν ελέγχουν τις πράξεις και τα συναισθήματα τους, κάνουν απερίσκεπτες πράξεις και συχνά διακατέχονται από πανικό. Οι καταστάσεις αυτές επηρεάζουν τη συμπεριφορά του κοινωνικού λειτουργού και συμβάλλουν στη μη τήρηση των αρχών της κοινωνικής εργασίας. Από τη μη τήρηση της δεοντολογίας προκύπτουν πολλά προβλήματα στις σχέσεις κοινωνικών λειτουργών- εξυπηρετούμενων, στις σχέσεις μεταξύ συνάδελφων και κοινωνικών οργανώσεων και τέλος δεν τους καθιστά ικανούς ώστε να εφαρμόζουν θετικές στρατηγικές διαχείρισης του εργασιακού άγχους (Κοινωνική Εργασία, 2004).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΡΕΥΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

1. Το είδος της έρευνας

Με τον όρο μεθοδολογία εννοούμε αυτό το φάσμα των προσεγγίσεων οι οποίες χρησιμοποιούνται στην εκπαιδευτική έρευνα προκειμένου να συλλέγουν δεδομένα που πρόκειται να αξιοποιηθούν ως βάση συμπερασμάτων και ερμηνείας, εξήγησης και πρόβλεψης. Παραδοσιακά, η λέξη μας παραπέμπει σε εκείνες τις τεχνικές οι οποίες μας βοηθούν στην εκμείευση απαντήσεων σε προκαθορισμένα ερωτήματα, καταγραφή μετρήσεων, περιγραφή φαινομένων και εκτέλεση πειραμάτων.

Ο Kaplan υποστηρίζει ότι ο σκοπός της μεθοδολογίας είναι να μας βοηθήσει να κατανοήσουμε, με τους ευρύτερους δυνατούς όρους, όχι τα προϊόντα της επιστημονικής έρευνας, αλλά την ίδια την πορεία της (Kaplan, 1993).

Η έρευνα η οποία θα χρησιμοποιηθεί είναι ποσοτική. Η ποσοτική έρευνα παρέχει εγκυρότητα και αντιπροσωπευτικότητα. Είναι γρήγορη, εύκολη και με μικρό κόστος. Οι ποσοτικές μελέτες αναζητούν αντικείμενα, γεγονότα και αιτίες σε κοινωνικά φαινόμενα (Manion, 2000).

Η επιλογή μας βασίζεται στο γεγονός ότι η ποιοτική έρευνα σε αντίθεση με την ποσοτική δεν κάνει γενικεύσεις και δεν παρέχει αντιπροσωπευτικότητα και εγκυρότητα. Παράλληλα η χρήση της θα απαιτούσε περισσότερο χρόνο και κόστος (Manion, 2000).

Ως μέθοδος της ποσοτικής έρευνας χρησιμοποιήθηκε η συμπλήρωση ερωτηματολογίων τα οποία δόθηκαν σε επαγγελματίες κοινωνικούς λειτουργούς από την ευρύτερη περιοχή της κεντρικής και δυτικής Ελλάδας και συγκεκριμένα σε τρεις πόλεις :Αθήνα, Ιωάννινα, Κόρινθο. Η δυνατότητα συλλογής στοιχείων από μεγάλο αριθμό ατόμων για τα ίδια θέματα και συνεπώς δυνατότητα συγκρισιμότητας, ποσοτικοποίησης και στατιστικής ανάλυσης των στοιχείων που συλλέγονται, καθιστούν το τυποποιημένο ερωτηματολόγιο, το κύριο εργαλείο της ποσοτικής έρευνας στις επιστήμες. Οι απαντήσεις των ερωτώμενων μετατρέπονται σε δείκτες των υπό έρευνα κοινωνικών φαινομένων, με σκοπό τη στατιστική τους επεξεργασία και κατάδειξη εμπειρικών γενικεύσεων (Κυριαζή, 2001).

Ακόμη τα πλεονεκτήματα του ερωτηματολογίου είναι τα εξής:

Είναι ανώνυμα, έτσι με τον τρόπο αυτό ενθαρρύνεται ο ερευνώμενος να απαντήσει με περισσότερη ευκολία και άνεση και αυξάνεται η ειλικρίνεια των απαντήσεων. Επίσης είναι πιο οικονομικό από τη συνέντευξη από πλευράς χρόνου και χρήματος (Παρασκευόπουλος, 1993).

Λαμβάνοντας υπόψιν τα παραπάνω η ερευνητική ομάδα χρησιμοποίησε ως βασικό της εργαλείο για την διεξαγωγή της παρούσης έρευνας τη μέθοδο του ερωτηματολογίου. Σε αντίθεση με την ταχυδρομική μέθοδο η οποία απευθύνεται σε συγκεκριμένο άτομο που δεν σημαίνει κατ' ανάγκην ότι είναι το ίδιο άτομο που συμπληρώνει το ερωτηματολόγιο. Άλλο ένα πρόβλημα είναι ότι ένας μεγάλος αριθμός ερωτηματολογίων δεν επιστρέφονται (Κυριαζή, 2001).

Επιπλέον, η τηλεφωνική μέθοδος είναι κατάλληλη για σύντομη καταγραφή απόψεων και αρνείται να συμμετάσχει συγκριτικά μεγάλο ποσοστό εκείνων που επιλέγονται για την έρευνα (Κυριαζή, 2001).

Ένα ιδανικό ερωτηματολόγιο έχει τις ίδιες ιδιότητες με έναν καλό νόμο. Είναι σαφές, απαλλαγμένο από αοριστίες και δεκτικό ομοιόμορφου χειρισμού. Ο σχεδιασμός του θα πρέπει να ελαχιστοποιεί τα πιθανά σφάλματα εκ μέρους των απαντώντων.... και αυτών που θα κάνουν την κωδικοποίηση. Και εφόσον η συμμετοχή των ανθρώπων στις επισκοπήσεις είναι εθελοντική, ένα ερωτηματολόγιο πρέπει να κεντρίζει το ενδιαφέρον τους, να ενθαρρύνει την συνεργασία τους και να εκμιαεύσει απαντήσεις όσο το δυνατόν πλησιέστερες στην αλήθεια (Davidson, 1970).

Πρέπει να αναφερθεί ότι η προσεγμένη διατύπωση των ερωτήσεων, και η σωστή επιλογή των θεμάτων είναι καίριας σημασίας για την συγκέντρωση των πληροφοριών αυτών. Σύμφωνα με τον ίδιο συγγραφέα σχετικά πειράματα για την κατάλληλη διατύπωση των ερωτήσεων, καθώς και η συσσωρευμένη πείρα από την εφαρμογή της έρευνας με ερωτηματολόγια έχουν οδηγήσει στην αποδοχή των ακόλουθων γενικών αρχών για την κατάρτιση των ερωτηματολογίων:

- Ø Το λεξιλόγιο που χρησιμοποιείται στη διατύπωση των ερωτήσεων θα πρέπει να είναι απλό συγκεκριμένο κατανοητό.
- Ø Η ερώτηση θα πρέπει να είναι μονοδιάστατη, δηλαδή δεν θα πρέπει να αναφέρεται σε περισσότερα του ενός θέματα.
- Ø Θα πρέπει η ερώτηση να μην προτρέπει τον ερωτώμενο προς συγκεκριμένη απάντηση.
- Ø Η ερώτηση δεν θα πρέπει να προϋποθέτει γνώσεις που πιθανόν δεν έχει ο ερωτώμενος.
- Ø Κάθε ερώτηση που περιλαμβάνεται στο ερωτηματολόγιο θα πρέπει να είναι λιτή όσο το δυνατόν πιο σύντομα. (Κυριαζή, 2001).

Ø Τα ερωτηματολόγια αποτελούνται από τα δημογραφικά στοιχεία και από κλειστού τύπου ερωτήσεις οι οποίες συνοδεύονται από οδηγίες προς τον τρόπο επιλογής της κατάλληλης ερώτησης. Επίσης οι ερωτήσεις έχουν γενική αλληλουχία (Βάμβακας, 1991).

2. Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της εν λόγω έρευνας είναι να διερευνηθεί κατά πόσο οι επαγγελματίες κοινωνικοί λειτουργοί εφαρμόζουν τη δεοντολογία της κοινωνικής εργασίας στα πλαίσια των κοινωνικών υπηρεσιών και οργανώσεων.

3. Στόχοι της έρευνας

1. Να διερευνηθεί αν η δεοντολογία της κοινωνικής εργασίας έρχεται σε αντίθεση με τους στόχους και τις αξίες των κοινωνικών υπηρεσιών.
2. Να παρουσιαστούν οι λόγοι που φέρνουν τους επαγγελματίες κοινωνικούς λειτουργούς σε σύγκρουση με την υπηρεσία που εργάζονται.
3. Να διερευνηθεί αν στις κοινωνικές οργανώσεις υπάρχει κατάλληλο πλαίσιο εργασίας το οποίο βοηθά ή παρεμποδίζει την καλύτερη απόδοση του κοινωνικού λειτουργού.
4. Να διερευνηθεί αν εφαρμόζεται η δεοντολογία της κοινωνικής εργασίας από τους επαγγελματίες κοινωνικούς λειτουργούς.

4. Ερευνητικές υποθέσεις

Υποθέτουμε

A) Πως η δεοντολογία δεν εφαρμόζεται εξίσου από όλους τους επαγγελματίες κοινωνικούς λειτουργούς.

B) Πως η εφαρμογή του κώδικα δεοντολογίας δεν βοηθά τους κοινωνικούς λειτουργούς στην καλύτερη επαγγελματικής τους απόδοση.

Γ) Πως ένας επαγγελματίας κοινωνικός λειτουργός θα έρθει κάποιες φορές σε αντίθεση με την υπηρεσία που εργάζεται και θα ξεφύγει από τα επαγγελματικά του όρια προκειμένου να προσφέρει βοήθεια στον εξυπηρετούμενο.

Δ) Πως οι κοινωνικές υπηρεσίες δεν παρέχουν στους επαγγελματίες κοινωνικούς λειτουργούς το κατάλληλο πλαίσιο εργασίας.

4.α Ερωτήματα

Πριν τη διεξαγωγή της έρευνας, η ερευνητική ομάδα θέλησε να θέσει κάποια ερωτήματα που σαν στόχο έχουν να απαντηθούν μέσα από την ανάλυση της έρευνας:

α) Οι κοινωνικοί λειτουργοί είναι ικανοποιημένοι από τον τρόπο που ασκούν τα καθήκοντα τους;

β) Ο κοινωνικός λειτουργός συγκρούεται με το πλαίσιο της οργάνωσης του;

γ) Στο επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού υπάρχουν διλήμματα δεοντολογίας;

δ) Η κοινωνική εργασία μέσα από την εφαρμογή της προσφέρει στον εξυπηρετούμενο την καλύτερη προσωπική και κοινωνική ικανοποίηση στα αιτήματα του;

ε) Η πιστή εφαρμογή του κώδικα δεοντολογίας βοηθά στην καλύτερη απόδοση του έργου του κοινωνικού λειτουργού;

στ) Το κύρος του επαγγέλματος σήμερα εξαρτάται από τη συμπεριφορά του κοινωνικού λειτουργού;

5. Σημαντικότητα έρευνας

Η σημαντικότητα της έρευνας έγκειται στη διερεύνηση της εφαρμογής της δεοντολογίας από τους επαγγελματίες κοινωνικούς λειτουργούς στις διάφορες κοινωνικές υπηρεσίες που εργάζονται. Επίσης είναι σημαντικό να ερευνηθεί αν οι κοινωνικές υπηρεσίες προσφέρουν στους επαγγελματίες το κατάλληλο πλαίσιο εργασίας έτσι ώστε να είναι αποτελεσματικό το έργο τους, σε συνδυασμό με την ενεργοποίηση των βασικών αξιών και μεθόδων της κοινωνικής εργασίας.

Τέλος μέσα από την διεξαγωγή της έρευνας, αποσκοπούμε να ενεργοποιήσουμε παράγοντες, προκειμένου να αναπτυχθεί δράση, έτσι ώστε να προσδιοριστούν νέες κατευθύνσεις στο επάγγελμα και να δοθεί αρκετή έκταση στα εξειδικευμένα ενδιαφέροντα που υπάρχουν, απλά δεν αναδύονται εύκολα, ώστε να διατηρηθεί μία ισορροπία που ηθικά είναι αιτιολογημένη, σε ένα ανθρωποκεντρικό επάγγελμα όπως η κοινωνική εργασία.

6. Πληθυσμός

Ο πληθυσμός της έρευνας ή πληθυσμός – στόχος , είναι το σύνολο εκείνων των ανθρώπων ή των αντικειμένων για χάριν των οποίων γίνεται η έρευνα. Σε αυτό το σύνολο αφορούν τα συμπεράσματα της έρευνας. Ο πληθυσμός – στόχος δεν συμμετέχει ολόκληρος στην έρευνα. Από αυτόν επιλέγονται το δείγμα, στο οποίο υλοποιείται η έρευνα. Για το λόγο αυτό εξάλλου, ο πληθυσμός ονομάζεται και δειγματολογική βάση. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ο ερευνητής πρέπει να προσδιορίσει με σαφήνεια τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού της έρευνας .Κατά τον τρόπο αυτό, τον οριοθετεί και τον διαφοροποιεί από άλλους , ενδεχομένως παρόμοιους πληθυσμούς, οι οποίοι όμως ενδιαφέρουν τη συγκεκριμένη έρευνα. (Manion, 2000).

Ο πληθυσμός της έρευνας λοιπόν , είναι 45 επαγγελματίες κοινωνικοί λειτουργοί από την ευρύτερη περιοχή της κεντρικής και δυτικής Ελλάδας και συγκεκριμένα από τρεις πόλεις :Αθήνα, Ιωάννινα, Κόρινθο. Επελέγησαν αυτές οι πόλεις καθώς ήταν οι πόλεις καταγωγής και κατοικίας των ερευνητριών και δεν ήταν δυνατόν να έχουμε μία κοινή έδρα.

6.α Δείγμα

Ύπάρχει για το μέρος εκείνο του πληθυσμού το οποίο συμμετέχει στην έρευνα. Το δείγμα επιλέγεται με διάφορες στατιστικές μεθόδους, οι οποίες ονομάζονται μέθοδοι δειγματοληψίας. Το δείγμα μιας έρευνας πρέπει να είναι αντιπροσωπευτικό του πληθυσμού χαρακτηριστικό με αυτόν. Επίσης το μέγεθος του

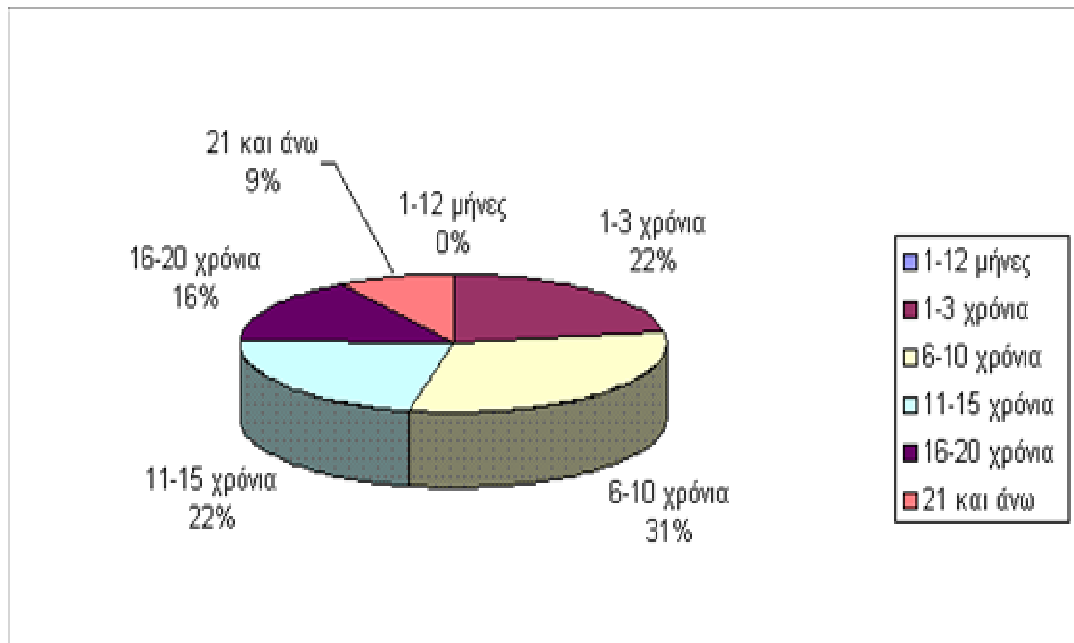
δείγματος πρέπει να είναι τέτοιο που να ενισχύει την εγκυρότητα της έρευνας'' (Manion, 200:127).

Για την περίπτωση της έρευνας το δείγμα που θα επιλεγθεί είναι η σταδιακή δειγματοληψία κατά την οποία το δείγμα επιλέγεται σταδιακά, λαμβάνοντας δείγματα από δείγματα. Έτσι στην προκείμενη έρευνα λαμβάνεται δείγμα από 3 πόλεις της Ελλάδας, από κάποιες κοινωνικές υπηρεσίες και από αυτές ένα μέρος των κοινωνικών λειτουργών που εργάζονται εκεί.

Η επιλογή του δείγματος έγινε ανεξάρτητα από καταγωγή, οικογενειακή και κοινωνικο-οικονομική κατάσταση. Να σημειωθεί ότι η πλειονότητα των συμμετεχόντων στην έρευνα ήταν γυναίκες.

1. Πόσα χρόνια εργάζεσθε;

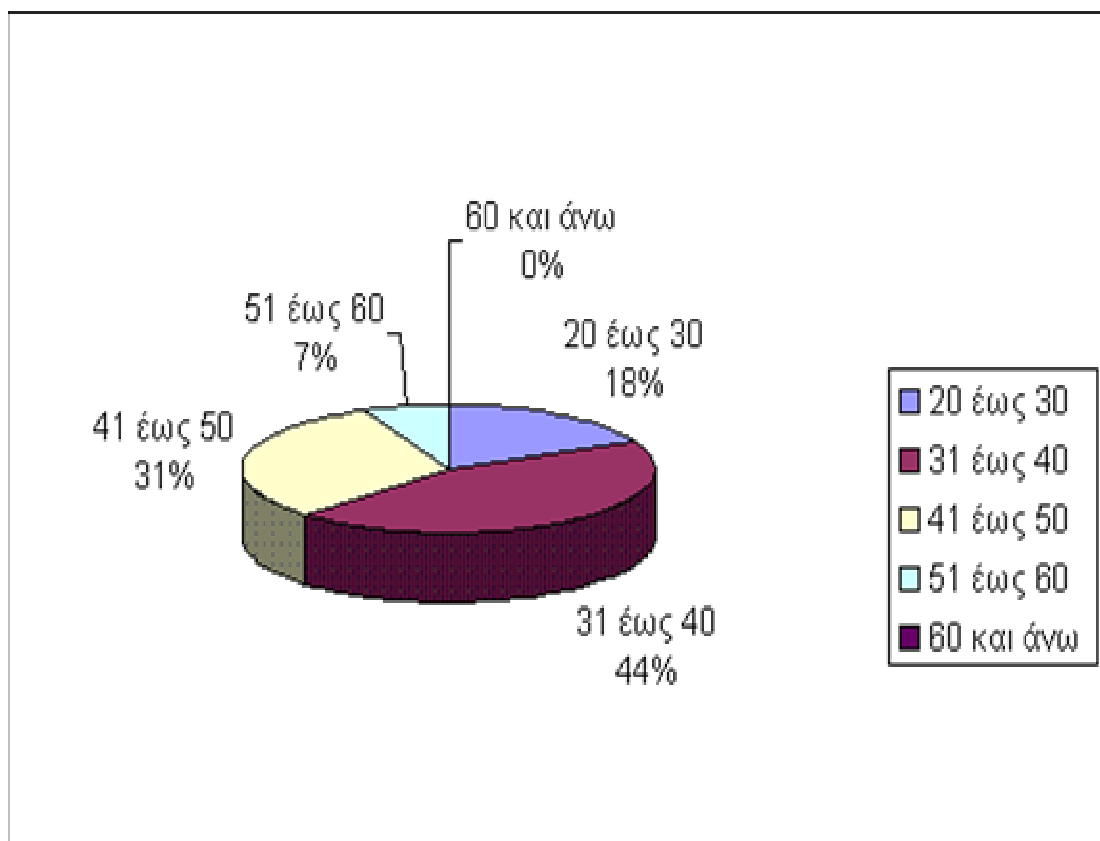
ΧΡΟΝΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
1 – 12 μήνες	0	0%
1- 3 χρόνια	10	22%
6-10 χρόνια	14	31%
11-15 χρόνια	10	22%
16-20 χρόνια	7	16%
21 και άνω	4	9%

Το γράφημα 1 αναφέρεται στο χρονικό διάστημα εργασίας των επαγγελματιών κοινωνικών λειτουργών στις κοινωνικές υπηρεσίες των ευρύτερων περιοχών που διεξήχθη η έρευνα (Αθήνα- Ιωάννινα-Κόρινθο). Προκύπτει λοιπόν ότι στην πρώτη κατηγορία 1-12 μήνες δεν ανήκει κανείς από τους ερωτηθέντες, το 22% εργάζεται από 1-3 χρόνια και από 11-15 αντίστοιχα, το 31% από 6-10 χρόνια, το 16% από 16-22 χρόνια και τέλος το 9% από 21 χρόνια και άνω.

2. Ηλικία ;

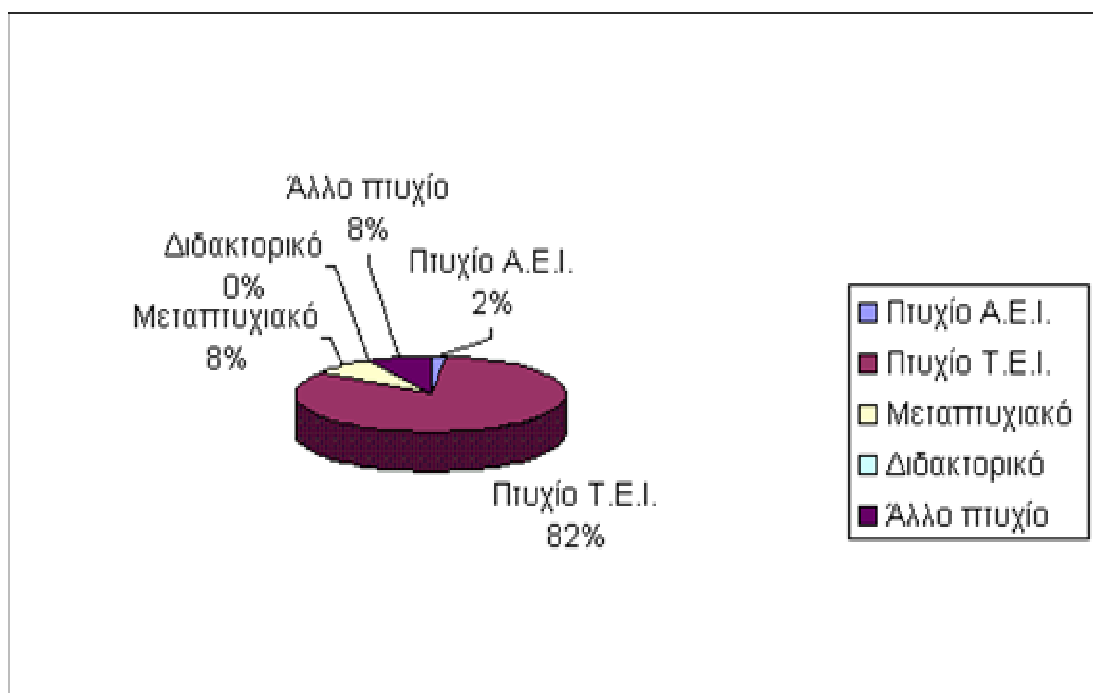
ΗΛΙΚΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
20 εως 30	8	18%
31εως 40	20	44%
41εως 50	14	31%
51εως 60	3	7%
61και άνω	0	0%

Στο γράφημα 2 που αφορά την ηλικία των συμμετεχόντων προκύπτει ότι το 18% ήταν από 20-30 ετών, το 44% από 31- 40 ετών, το 31% από 41-50 ετών, το 7% από 51-60 ετών και στην τελευταία κατηγορία 60 ετών και άνω δεν ανήκε κανείς από τους ερωτηθέντες.

3. Τι εκπαίδευση έχετε ;

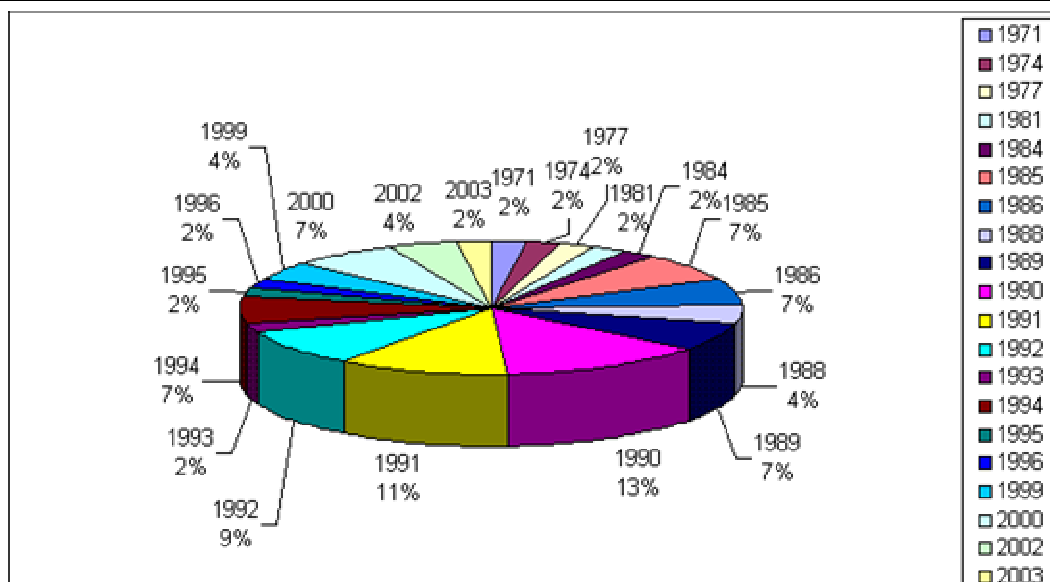
ΠΤΥΧΙΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Πτυχίο Α.Ε.Ι.	1	2%
Πτυχίο Τ.Ε.Ι.	44	82%
Μεταπτυχιακό	4	8%
Διδακτορικό	0	0%
Άλλο πτυχίο	4	8%

Στο γράφημα 3 που αφορά την εκπαίδευση των ερωτηθέντων κοινωνικών λειτουργών προέκυψε ότι το 2% ήταν απόφοιτοι Α.Ε.Ι. , το 72% απόφοιτοι Τ.Ε.Ι , το 8% κάτοχοι μεταπτυχιακού κύκλου σπουδών, Το 41% ήταν κάτοχοι κάποιου άλλου πτυχίου και τέλος κάτοχος διδακτορικού δεν ήταν κανένας από τους ερωτηθέντες. Να σημειωθεί ότι στην ερώτηση αυτή οι συμμετέχοντες μπορούσαν να επιλέξουν περισσότερες από μια απαντήσεις.

4. Ποιά χρονολογία πήρατε το πτυχίο σας ;

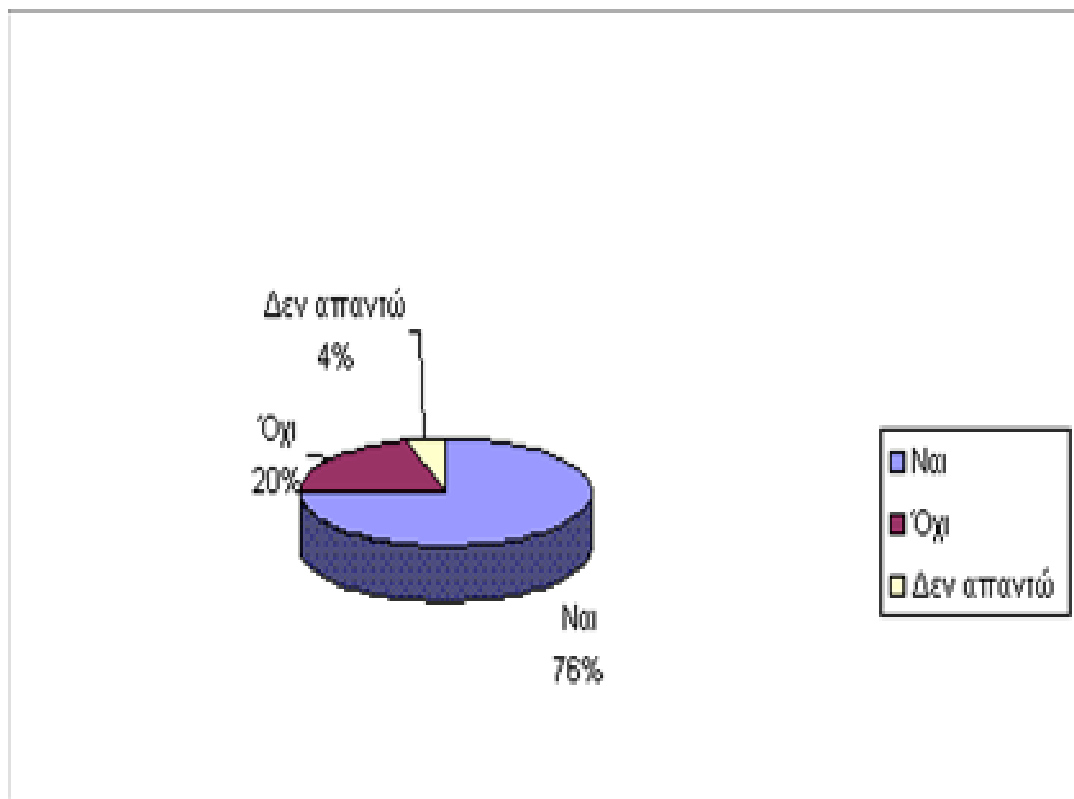
ΕΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
1971	1	2%
1974	1	2%
1977	1	2%
1981	1	2%
1984	1	2%
1985	3	7%
1986	3	7%
1988	2	4%
1989	3	7%
1990	6	13%
1991	5	11%
1992	4	9%
1993	1	2%
1994	3	7%
1995	1	2%
1996	1	2%
1999	2	4%
2000	3	7%
2002	2	4%
2003	1	2%

Στο γράφημα 4 αναφέρεται η χρονολογία που οι συμμετέχοντες πήραν το πτυχίο τους. Οι χρονολογίες είναι ποικίλες και ξεκινούν από το 1971 - 2003.

5. Είστε ικανοποιημένος/η από τον τρόπο που ασκείται τα καθήκοντά σας σαν κοινωνικός λειτουργός;

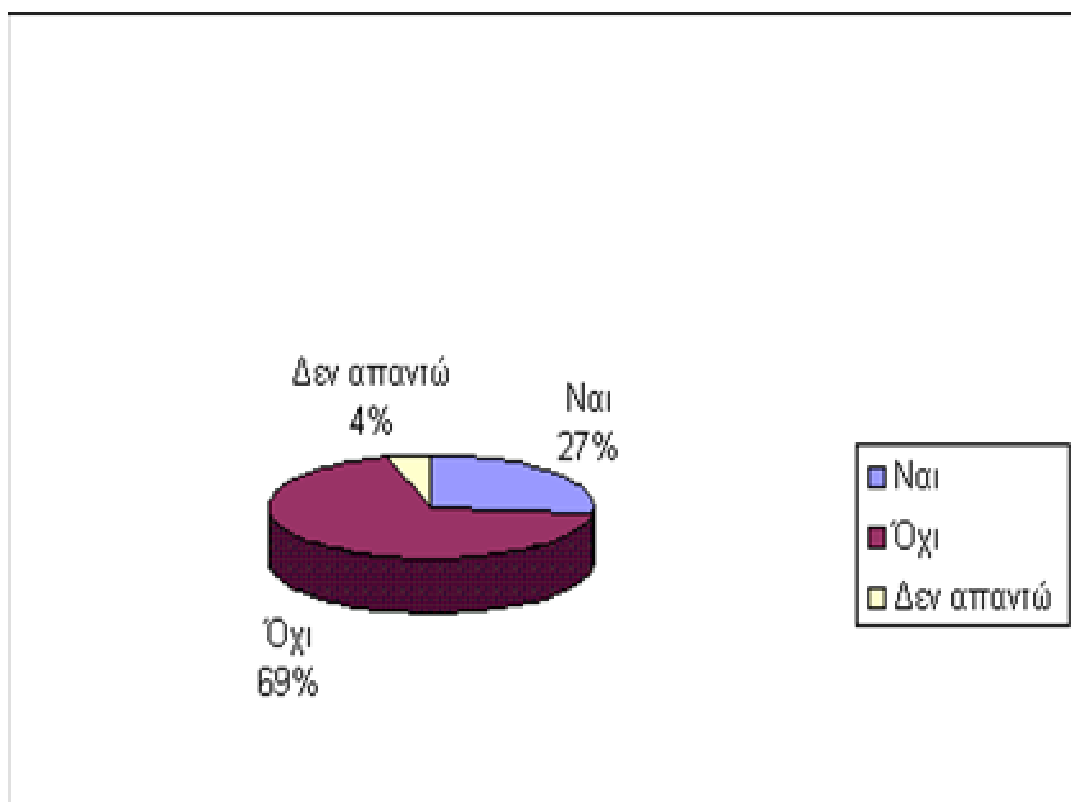
ΕΠΙΛΟΓΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ναι	34	76%
Όχι	9	20%
Δεν απαντώ	2	4%

Στο γράφημα 5 ερευνάται εάν οι συμμετέχοντες είναι ικανοποιημένοι από τον τρόπο που ασκούν τα καθήκοντά τους ως κοινωνικοί λειτουργοί. Το 76% απάντησε θετικά το 20% αρνητικά και 4% "δεν απαντώ".

6. Οι κοινωνικές οργανώσεις παρέχουν στους επαγγελματίες κοινωνικούς λειτουργούς το κατάλληλο πλαίσιο εργασίας;

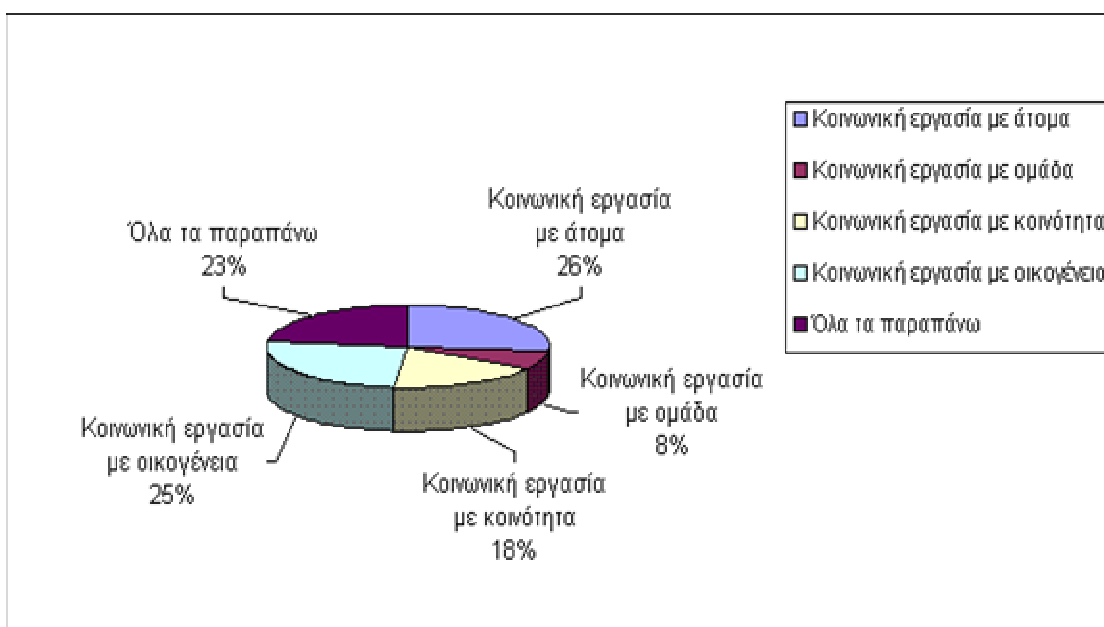
ΕΠΙΛΟΓΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ναι	12	27%
Όχι	31	69%
Δεν απαντώ	2	4%

Στο γράφημα 6 όπου ερευνάτε εάν οι κοινωνικές οργανώσεις παρέχουν στους επαγγελματίες κοινωνικούς λειτουργούς το κατάλληλο πλαίσιο εργασίας, το 27% απάντησε θετικά, το 69% αρνητικά, ενώ το 4% "δεν απαντώ". Συμπερασματικά προκύπτει ότι οι κοινωνικές οργανώσεις δεν παρέχουν στους επαγγελματίες κοινωνικούς λειτουργούς το κατάλληλο πλαίσιο εργασίας.

7. Στο πλαίσιο της οργάνωσης ή της υπηρεσίας που εργάζεσθε ποια είναι η μέθοδος εργασίας σας ;

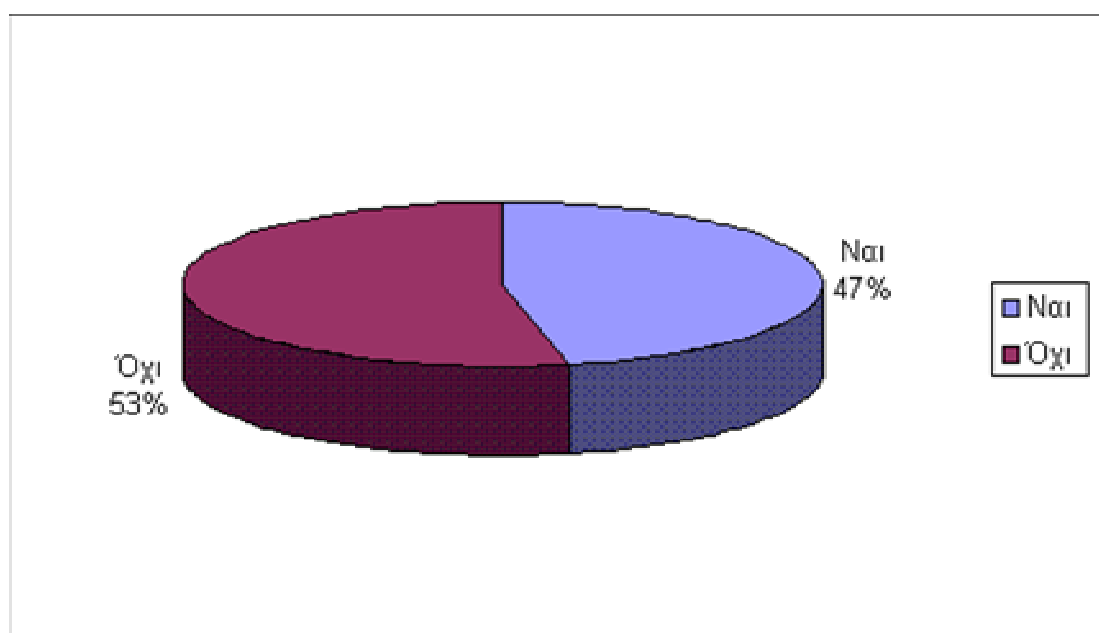
ΕΠΙΛΟΓΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Κοινωνική εργασία με άτομα	24	26%
Κοινωνική εργασία με ομάδα	7	8%
Κοινωνική εργασία με κοινότητα	16	18%
Κοινωνική εργασία με οικογένεια	23	25%
Όλα τα παραπάνω	21	23%

Το γράφημα 7 αναφέρεται στη μέθοδο εργασίας που συμμετέχοντες χρησιμοποιούν στο πλαίσιο της οργάνωσης ή της υπηρεσίας που εργάζονται. Από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι το 26% ασχολείται με τη κοινωνική εργασία με άτομα, το 8% με την κοινωνική εργασία με ομάδα, το 18% με την κοινωνική εργασία με κοινότητα, το 25% με την κοινωνική εργασία με οικογένεια το 23% με όλες τις παραπάνω μεθόδους της κοινωνικής εργασίας. Να σημειωθεί ότι στην ερώτηση αυτή οι συμμετέχοντες μπορούσαν να επιλέξουν περισσότερες από μια απαντήσεις.

8. Πιστεύετε ότι η κοινωνική εργασία μέσα από την εφαρμογή της στους διάφορους κλάδους επιτυγχάνει την υψηλότερη προσωπική και κοινωνική εξέλιξη;

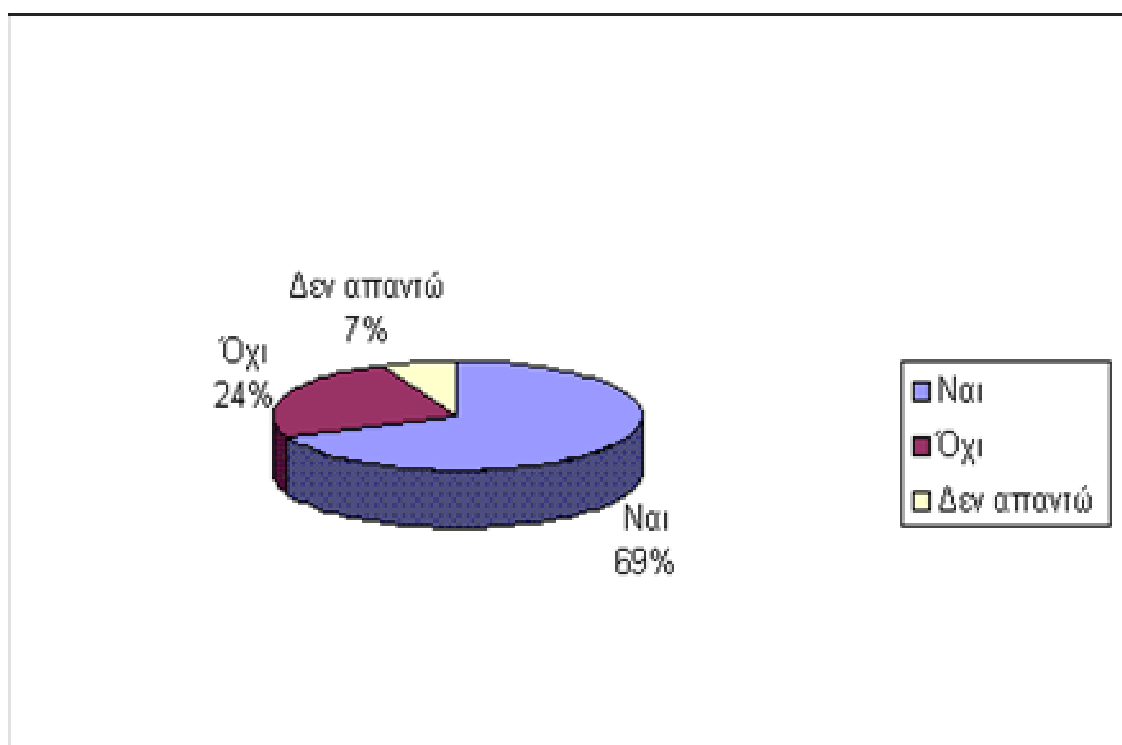
ΕΠΙΛΟΓΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ναι	21	47%
Όχι	54	53%

Στο γράφημα 8 ερευνάται εάν η κοινωνική εργασία μέσα από την εφαρμογή της στους διάφορους κλάδους επιτυγχάνει την υψηλότερη προσωπική και κοινωνική εξέλιξη του πελάτη. Το 47% απάντησε θετικά ενώ το 53% απάντησε αρνητικά. Το μεγαλύτερο ποσοστό λοιπόν, θεωρεί ότι η κοινωνική εργασία δεν επιτυγχάνει μέσα από την εφαρμογή της την υψηλή προσωπική και κοινωνική εξέλιξη του πελάτη.

9. Στα πλαίσια εργασίας των κοινωνικών λειτουργών υπάρχουν καλές ενδομητρεσιακές σχέσεις, κλίμα εμπιστοσύνης και συνεργασίας μεταξύ συναδέλφων και προϊσταμένων ;

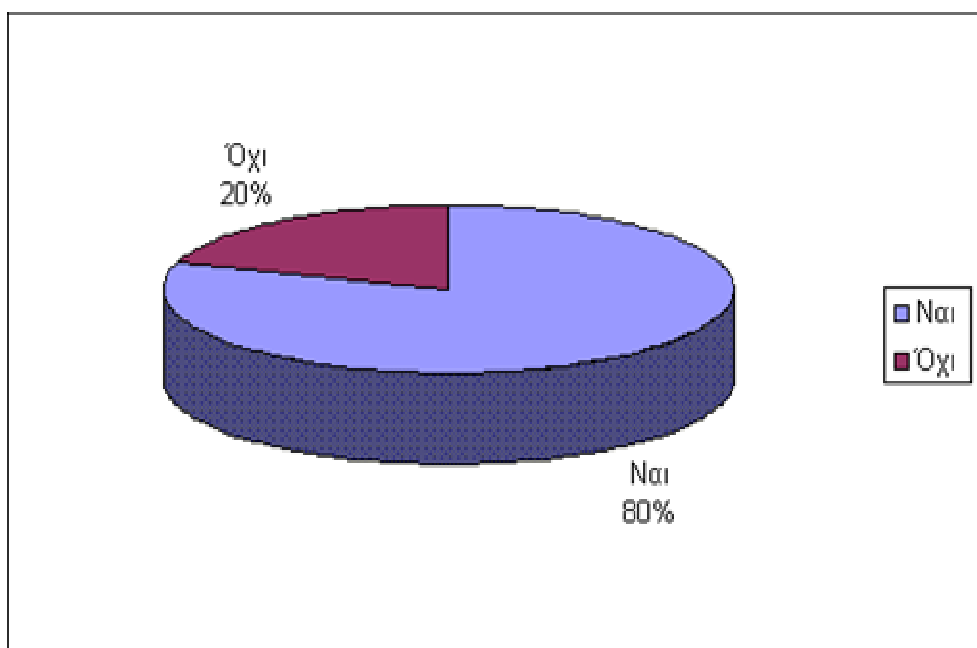
ΕΠΙΛΟΓΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ναι	31	69%
Όχι	11	24%
Δεν απαντώ	3	7%

Στο γράφημα 9 ερευνάται εάν στα πλαίσια εργασίας των κοινωνικών λειτουργών υπάρχουν καλές ενδομητρεσιακές σχέσεις, κλίμα εμπιστοσύνης και συνεργασίας μεταξύ συναδέλφων και προϊσταμένων, το 69% απάντησε θετικά ενώ το 24% αρνητικά. Η επιλογή "δεν απαντώ" είχε ποσοστό 7%. Συμπερασματικά προκύπτει ότι στα πλαίσια εργασίας υπάρχουν καλές ενδομητρεσιακές σχέσεις.

10. Ο κοινωνικός λειτουργός συγκρούεται με το πλαίσιο της οργάνωσής του;

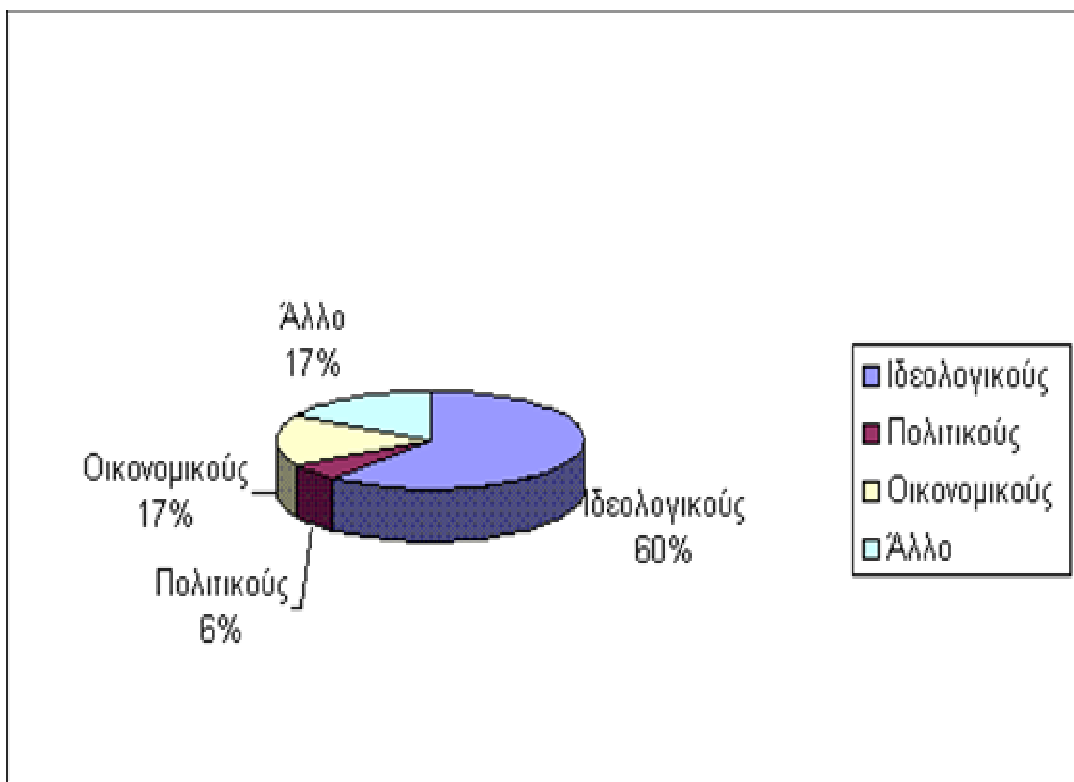
ΕΠΙΛΟΓΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ναι	36	80%
Όχι	9	20%

Το γράφημα 10 ερευνά εάν ο κοινωνικός λειτουργός συγκρούεται με το πλαίσιο της οργάνωσής του και εάν αυτό συμβαίνει ποιοι είναι οι λόγοι. Από την έρευνα προκύπτει ότι το 80% συγκρούεται με το πλαίσιο της οργάνωσης του ενώ το 20% απάντησε πως δεν υφίσταται σύγκρουση.

Αν ναι αναφέρετε τους λόγους

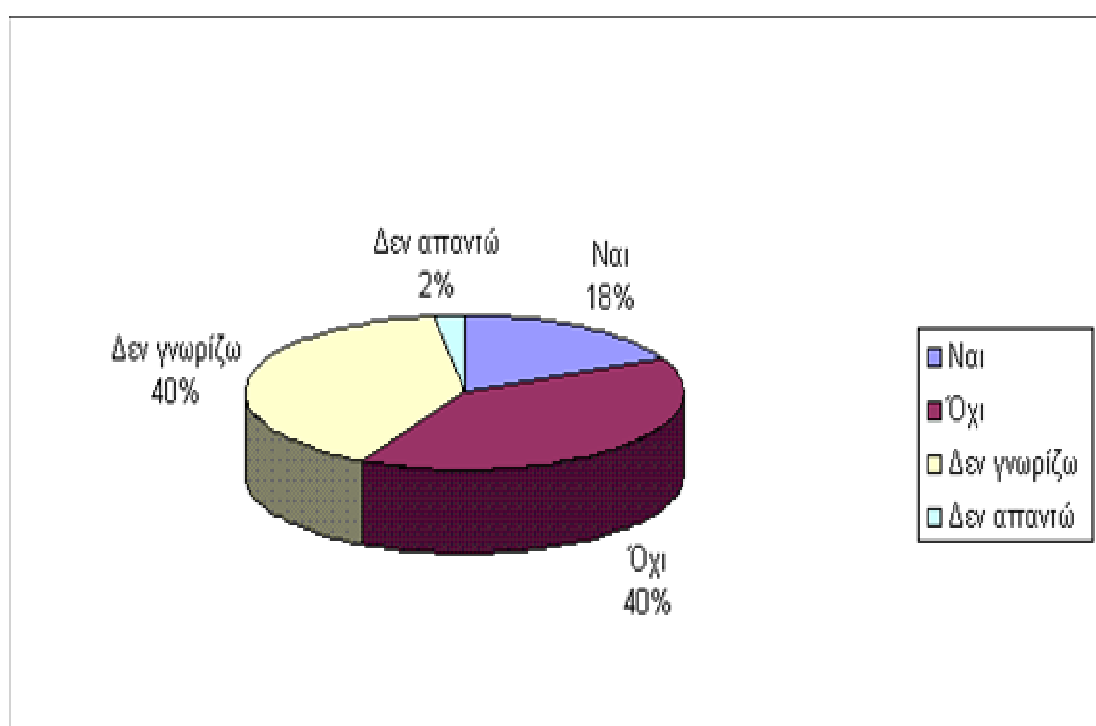
ΛΟΓΟΙ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ιδεολογικούς	33	60%
Πολιτικούς	3	6%
Οικονομικούς	9	17%
Άλλο	9	17%

Οι ιδεολογικοί λόγοι κατέχουν το μεγαλύτερο ποσοστό 60%, οι πολιτικοί λόγοι το 6% , οι οικονομικοί λόγοι το 17%, επίσης ποσοστό 17% απάντησε πως έρχεται σύγκρουση με την υπηρεσία του για κάποιον άλλο λόγο που εμείς δεν αναφέρουμε. Είναι εμφανές λοιπόν ότι οι επαγγελματίες κοινωνικοί λειτουργοί έρχονται σε σύγκρουση με το πλαίσιο της οργάνωσης τους.

11. Η δεοντολογία της κοινωνικής εργασίας εφαρμόζεται από όλους τους επαγγελματίες

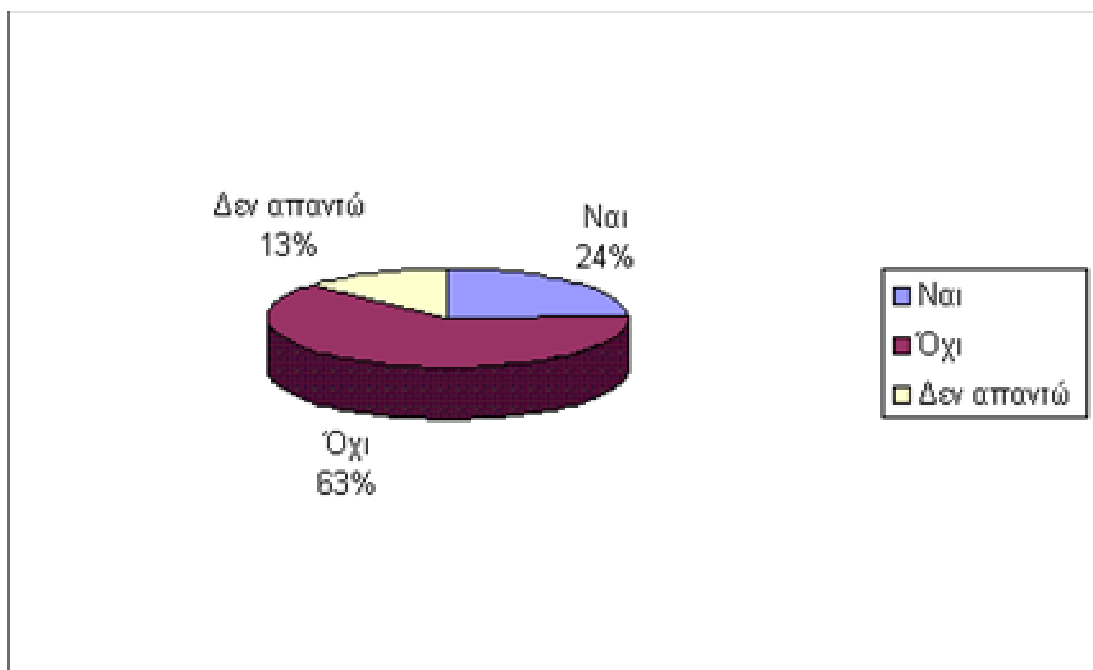
ΕΠΙΛΟΓΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ναι	8	18%
Όχι	18	40%
Δεν γνωρίζω	18	40%
Δεν απαντώ	1	2%

Στο γράφημα 11 που αναφέρεται στο αν εφαρμόζεται η δεοντολογία της κοινωνικής εργασίας από όλους τους επαγγελματίες κοινωνικούς λειτουργούς το 18% απάντησε θετικά, το 40% αρνητικά, όπως και το 40% απάντησε δεν γνωρίζω. Η επιλογή "δεν απαντώ" είχε ποσοστό 2%. Συμπερασματικά προκύπτει ότι αφενός η δεοντολογία της κοινωνικής εργασίας είναι πιθανόν να μην εφαρμόζεται από όλους τους επαγγελματίες κοινωνικούς λειτουργούς και αφετέρου ένα μεγάλο ποσοστό αποφεύγει να απαντήσει συγκεκριμένα.

12. Πιστεύετε ότι οι στόχοι και οι αξίες της υπηρεσίας που εργάζεσθε έρχονται σε αντίθεση με τη δεοντολογία της κοινωνικής εργασίας;

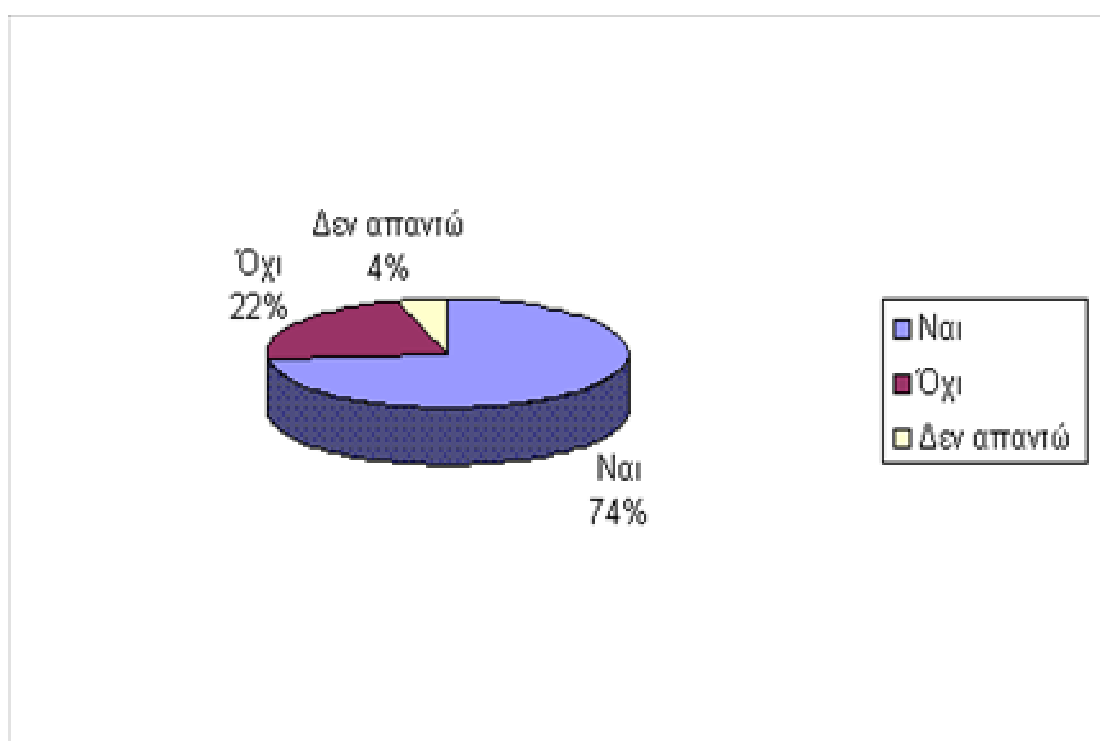
ΕΠΙΛΟΓΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ναι	11	24%
Όχι	28	63%
Δεν απαντώ	6	13%

Στο γράφημα 12 ερευνάται εάν οι στόχοι και οι αξίες των υπηρεσιών που εργάζονται οι συμμετέχοντες, έρχονται σε αντίθεση με τη δεοντολογία της κοινωνικής εργασίας. Το 24% απάντησε θετικά και το 63% απάντησε αρνητικά. Η επιλογή "δεν απαντώ" είχε ποσοστό 13%. Προκύπτει λοιπόν, ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων, υποστηρίζει ότι η δεοντολογία της κοινωνικής εργασίας δεν έρχεται σε αντίθεση με τις αξίες και τους στόχους των υπηρεσιών.

13. Ένας επαγγελματίας κοινωνικός λειτουργός μπορεί σήμερα να ξεφύγει από τα επαγγελματικά του όρια;

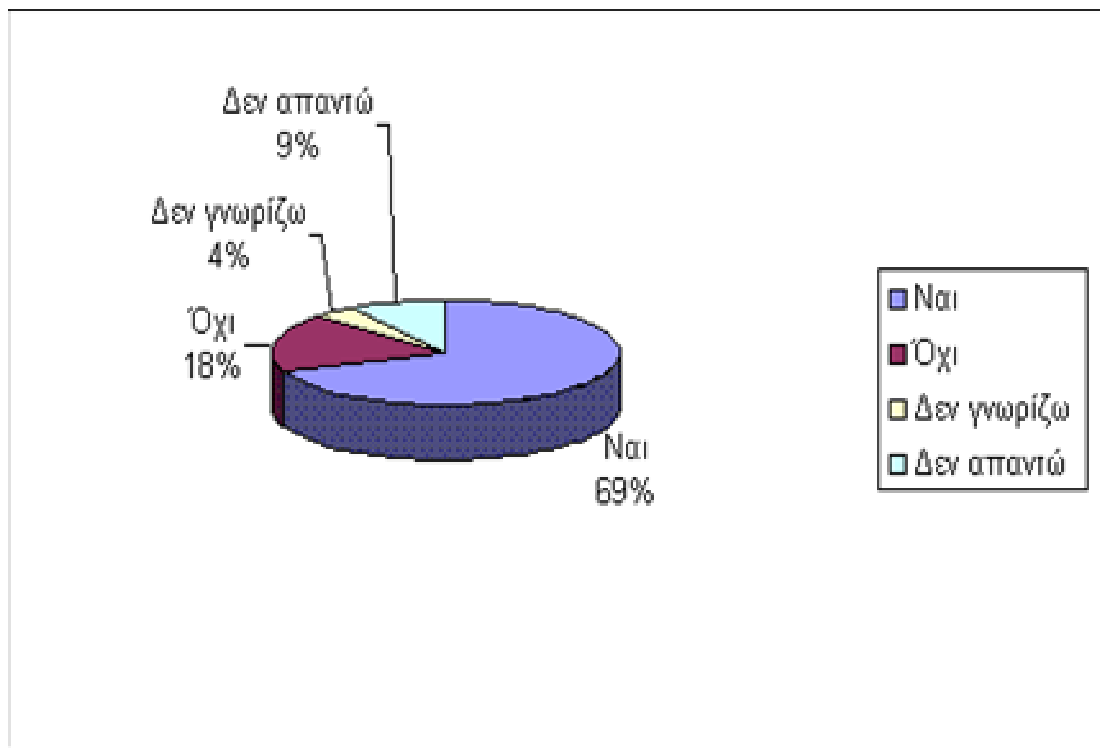
ΕΠΙΛΟΓΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ναι	33	74%
Όχι	10	22%
Δεν απαντώ	2	4%

Στο γράφημα ερευνάται εάν ένας επαγγελματίας κοινωνικός λειτουργός μπορεί να ξεφύγει από τα επαγγελματικά του όρια. Από την έρευνα προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των κοινωνικών λειτουργών είναι δυνατόν να ξεφύγει από τα επαγγελματικά του όρια, καταλαμβάνοντας ποσοστό 74%. Το 22% απαντά αρνητικά ενώ η επιλογή "δεν απαντώ" κατέχει ποσοστό 4%.

14. Θεωρείτε ότι υπάρχουν διλήμματα δεοντολογίας στο επάγγελμα;

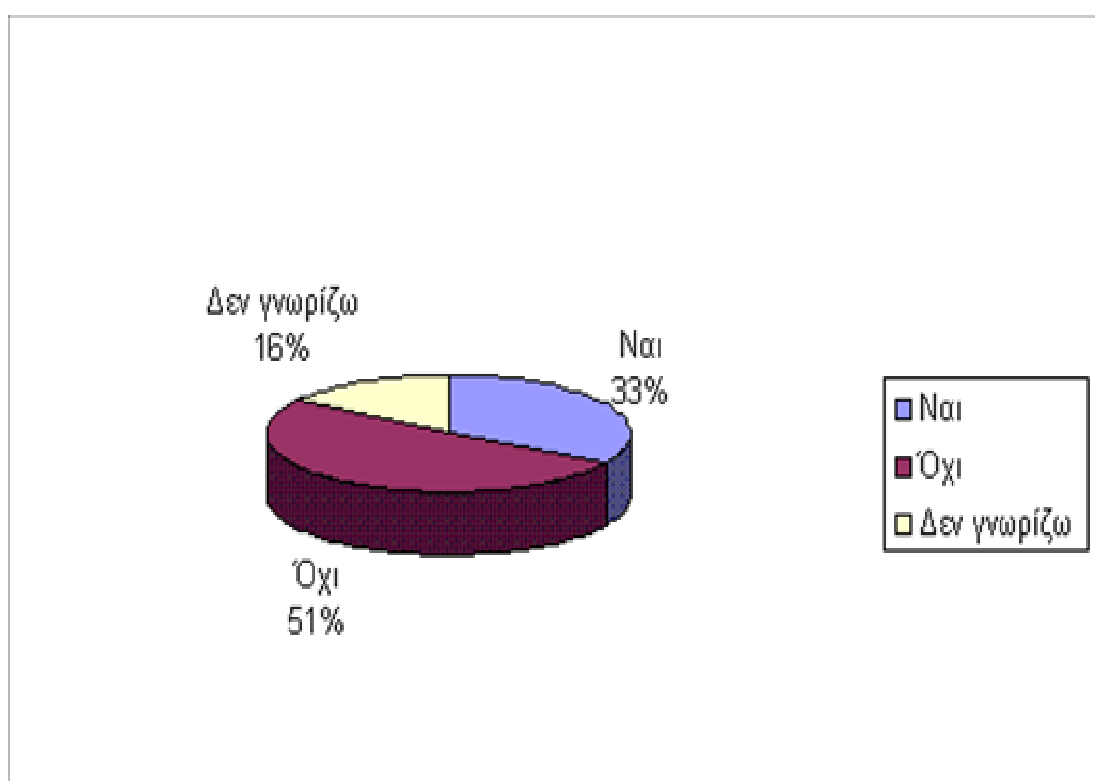
ΕΠΙΛΟΓΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ναι	31	69%
Όχι	8	18%
Δεν γνωρίζω	2	4%
Δεν απαντώ	4	9%

Στο γράφημα 14 που αναφέρεται στο αν υπάρχουν διλήμματα δεοντολογίας στο επάγγελμα των κοινωνικών λειτουργών το 69% απάντησε θετικά, το 18% αρνητικά, το 4% δεν γνωρίζω ενώ η επιλογή "δεν απαντώ" κατέχει ποσοστό 9%. Συνοψίζοντας, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων υποστηρίζει ότι υπάρχουν στο επάγγελμα διλήμματα δεοντολογίας.

15. Κατά την περίοδο εκπαίδευσης των κοινωνικών λειτουργών πιστεύετε ότι δίνεται αρκετή βαρύτητα στη δεοντολογία;

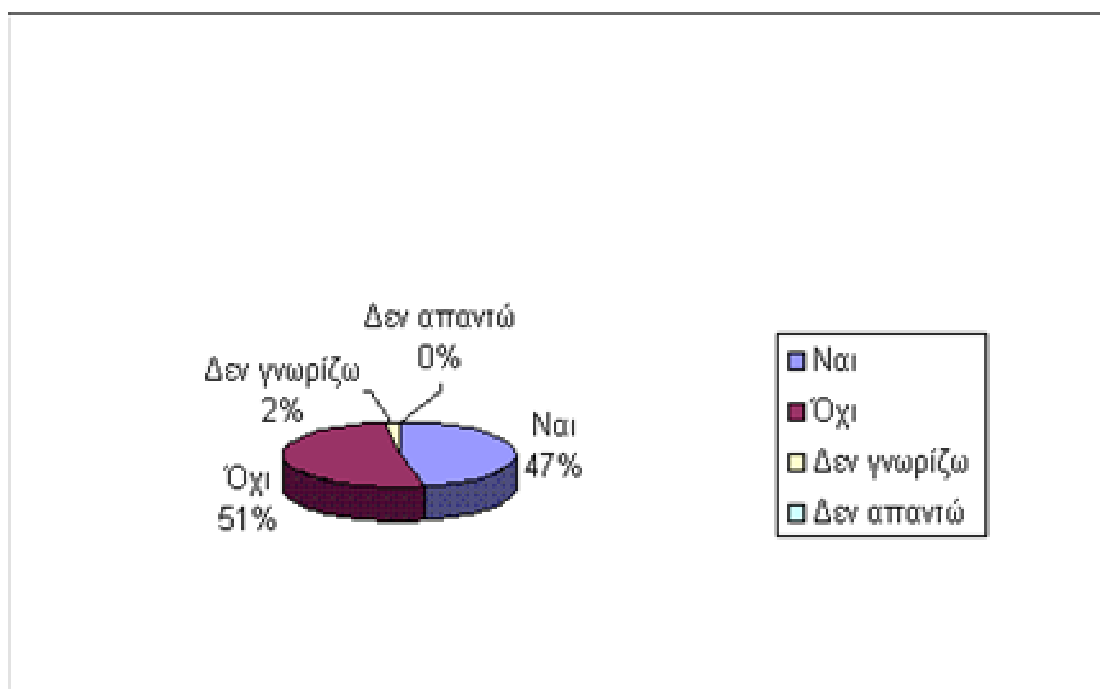
ΕΠΙΛΟΓΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ναι	15	33%
Όχι	23	51%
Δεν γνωρίζω	7	16%

Στο γράφημα 15 ζητήθηκε από τους ερωτηθέντες να απαντήσουν για το αν πιστεύουν ότι στην περίοδο εκπαίδευσης των κοινωνικών λειτουργών δίνεται αρκετή βαρύτητα στη δεοντολογία. Το 33% απάντησε θετικά το 51% απάντησε αρνητικά ενώ το 16% απάντησε δεν γνωρίζω, Προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων υποστηρίζει ότι δεν δίνεται αρκετή βαρύτητα στη δεοντολογία κατά την περίοδο εκπαίδευσης των κοινωνικών λειτουργών.

16. Θεωρείτε ότι όσο πιο πιστοί είναι οι επαγγελματίες κοινωνικοί λειτουργοί στον κώδικα δεοντολογίας τόσο πιο αποδοτικό είναι το έργο τους;

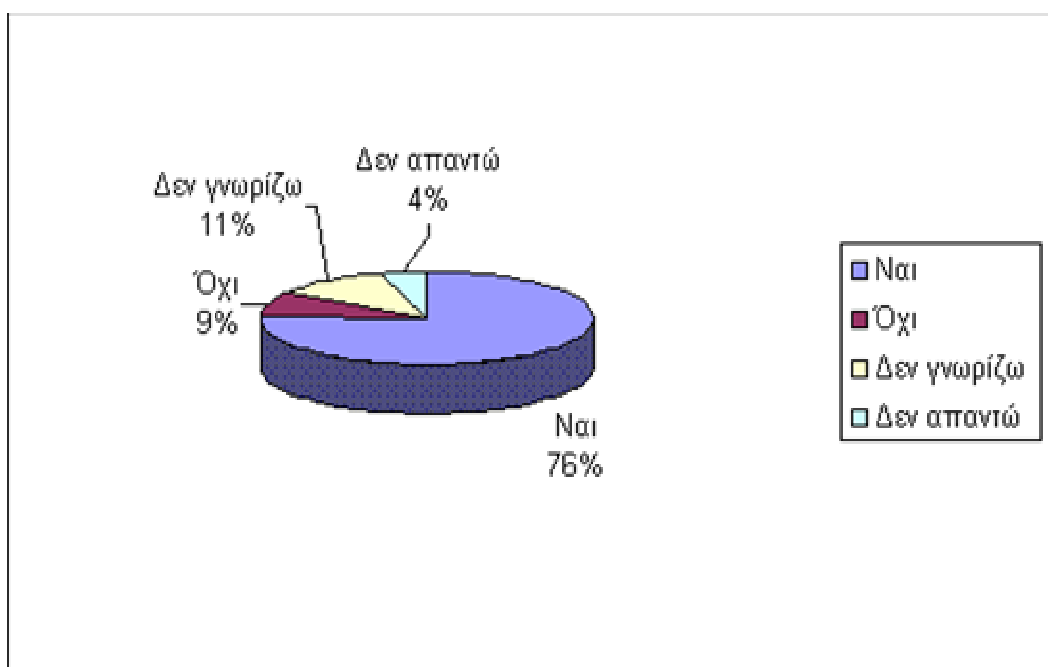
ΕΠΙΛΟΓΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ναι	21	47%
Όχι	23	51%
Δεν γνωρίζω	1	2%
Δεν απαντώ	0	0%

Στο γράφημα 16 ζητήθηκε η απάντηση των ερωτηθέντων στο ερώτημα του αν θεωρούν ότι όσο πιο πιστοί είναι οι επαγγελματίες κοινωνικοί λειτουργοί στον κώδικα δεοντολογίας τόσο πιο αποδοτικό είναι το έργο τους. Το 47% απάντησε θετικά το 51% αρνητικά, το 2% δεν γνωρίζω ενώ η επιλογή "δεν απαντώ" έλαβε ποσοστό 0%. Παρατηρείται λοιπόν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό υποστηρίζει ότι η πιστή τήρηση της δεοντολογίας δεν κάνει πιο αποδοτικό το έργο τους.

17. Θα βρισκόσασταν ποτέ στο δίλημμα μη τήρησης της επαγγελματικής σας δεοντολογίας εάν πρόκειται για το καλό του πελάτη σας;

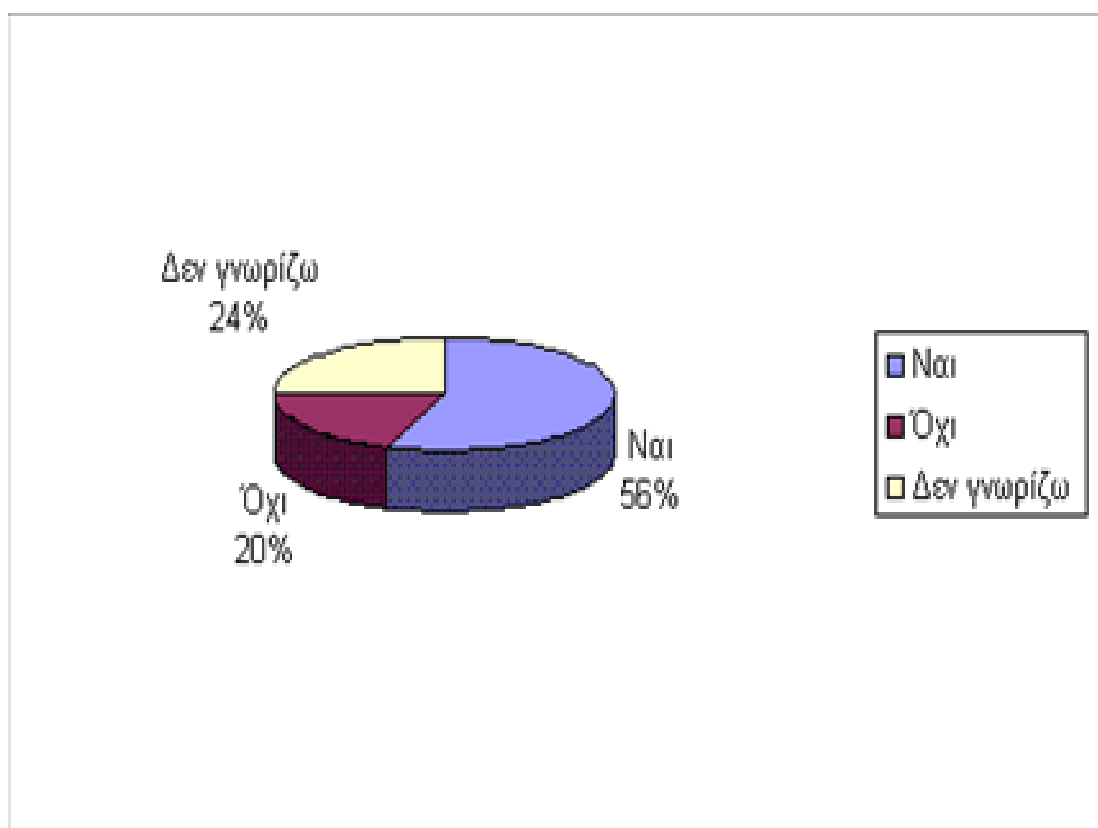
ΕΠΙΛΟΓΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ναι	34	76%
Όχι	4	9%
Δεν γνωρίζω	5	11%
Δεν απαντώ	2	4%

Στο γράφημα 17 οι συμμετέχοντες ερωτήθηκαν αν θα βρίσκονταν ποτέ στο δίλημμα μη τήρησης της επαγγελματικής τους δεοντολογίας εάν πρόκειται για το καλό του πελάτη τους. Το 76% απάντησε θετικά, το 9% απάντησε αρνητικά, το 11% "δεν γνωρίζω" και το 4% επέλεξε την τελευταία επιλογή που είναι "δεν απαντώ", Συμπερασματικά λοιπόν, διαπιστώνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό εάν επρόκειτο για το καλό του πελάτη τους θα βρίσκονταν στο δίλημμα μη τήρησης της δεοντολογίας

18. Θεωρείτε σωστή τη συχνή αναθεώρηση του κώδικα δεοντολογίας της κοινωνικής εργασίας από τον ΣΚΛΕ;

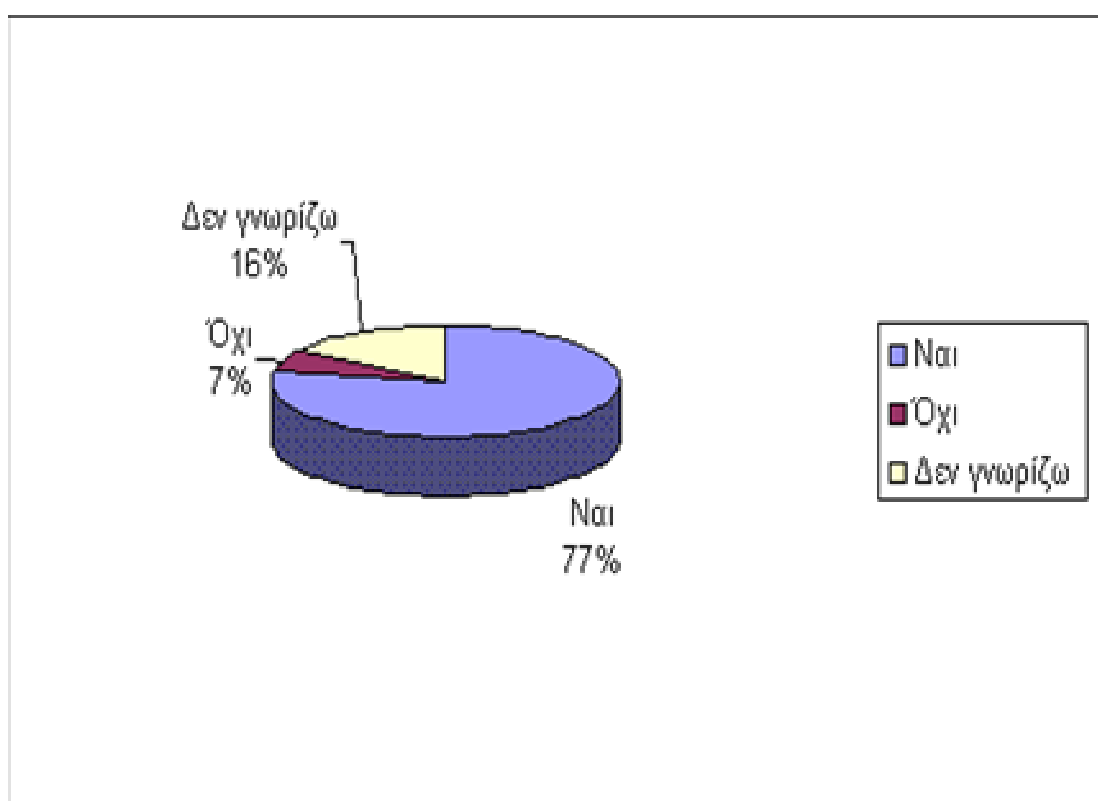
ΕΠΙΛΟΓΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ναι	25	56%
Όχι	9	20%
Δεν γνωρίζω	11	24%

Στο γράφημα 18 θέλαμε να μάθουμε αν οι συμμετέχοντες στην έρευνα θεωρούν σωστή τη συχνή αναθεώρηση του κώδικα δεοντολογίας της κοινωνικής εργασίας από τον ΣΚΛΕ. Το 56% απάντησε θετικά, το 20% αρνητικά ενώ το 24% απάντησε δεν γνωρίζω. Συμπερασματικά προκύπτει ότι η πλειοψηφία όσων απάντησαν θεωρούν σωστή τη συχνή αναθεώρηση του κώδικα δεοντολογίας.

19. Συμφωνείτε με τις κυρώσεις που υπάρχουν σε περίπτωση μη τήρησης της δεοντολογίας στην κοινωνική εργασία;

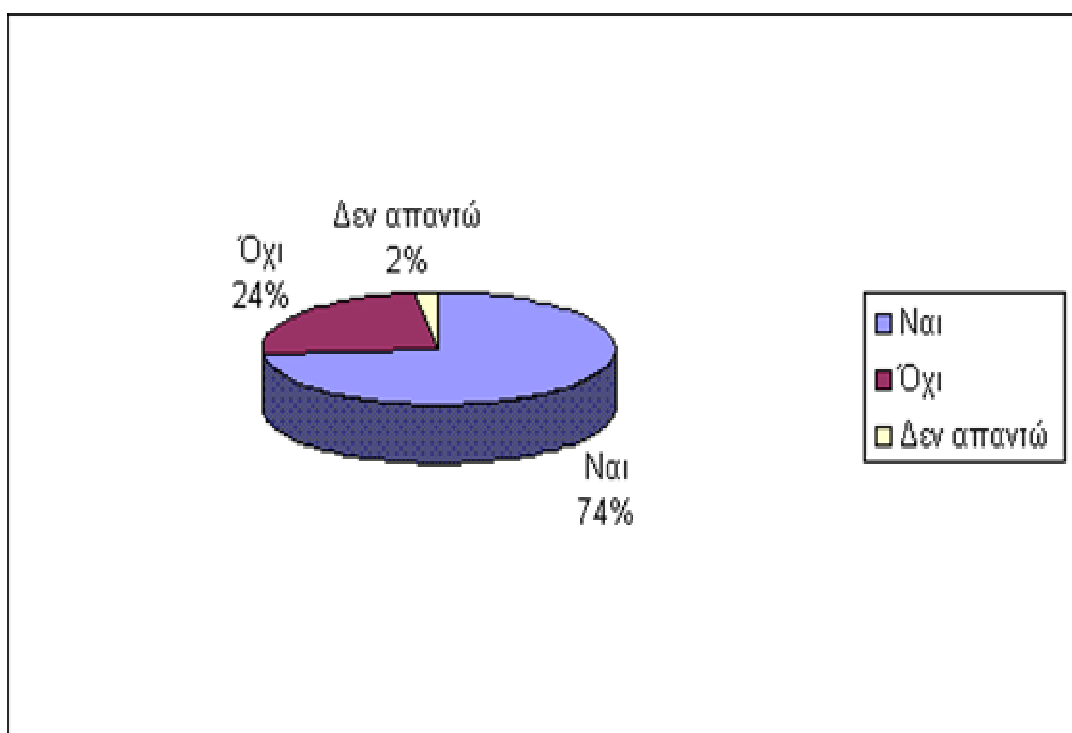
ΕΠΙΛΟΓΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ναι	35	77%
Όχι	3	7%
Δεν γνωρίζω	7	16%

Στο γράφημα 19 οι συμμετέχοντες ερωτήθηκαν αν συμφωνούν με τις κυρώσεις που υπάρχουν σε περίπτωση μη τήρησης της δεοντολογίας στην κοινωνική εργασία. Το 77% απάντησε θετικά, το 7% αρνητικά, ενώ το 16% έδωσε την απάντηση δεν γνωρίζω. Προκύπτει λοιπόν ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων συμφωνεί με τις κυρώσεις που υπάρχουν σε περίπτωση μη τήρησης της δεοντολογίας στην κοινωνική εργασία

20. Θεωρείτε ότι το κύρος του επαγγέλματος σήμερα εξαρτάται από τη συμπεριφορά του κοινωνικού λειτουργού;

ΕΠΙΛΟΓΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ναι	33	74%
Όχι	11	24%
Δεν απαντώ	1	2%

Στο γράφημα 20 θέλαμε να μάθουμε αν οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι το κύρος του επαγγέλματος εξαρτάται από τη συμπεριφορά του κοινωνικού λειτουργού. Το 74 % απάντησε θετικά, το 24% αρνητικά ενώ η επιλογή "δεν απαντώ" κατέχει ποσοστό 2%. Συμπερασματικά προκύπτει ότι η συμπεριφορά του κοινωνικού λειτουργού ευθύνεται για το κύρος του σαν επαγγελματία.

7. Αξιολόγηση

Η έρευνα αυτή ξεκίνησε την 1^η Αυγούστου του 2006 και ολοκληρώθηκε στις 23 Αυγούστου του 2006. Έλαβε χώρα στην ευρύτερη περιοχή της κεντρικής και Δυτικής Ελλάδας και συγκεκριμένα σε 3 πόλεις: Αθήνα, Ιωάννινα, Κόρινθο. Το σύνολο των ερωτηματολογίων που συμπληρώθηκαν ήταν 45.

Κατά τη διαδικασία της έρευνας δεν παρουσιάστηκαν ιδιαίτερα προβλήματα. Το μόνο πρόβλημα που παρουσιάστηκε ήταν με ένα μικρό ποσοστό που ζήτησε διευκρινήσεις σε κάποιες ερωτήσεις.

Η διαδικασία χορήγησης του ερωτηματολογίου της έρευνας έγινε και στα 45 υποκείμενα στο χώρο εργασίας τους. Μετά την τυπική γνωριμία με τα υποκείμενα έγινε η εξήγηση του σκοπού της εργασίας μας και ζητήθηκε η συγκατάθεση τους. Επίσης μαζί με τα ερωτηματολόγια δόθηκε και ο κώδικας δεοντολογίας των κοινωνικών λειτουργών, σε περίπτωση μη γνώσης αυτού, έτσι ώστε να βοηθηθούν στη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων

Αφού λοιπόν ολοκληρώθηκε η διαδικασία συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων ακολούθησε το κομμάτι της κωδικοποίησης και στη συνέχεια έγινε η ανάλυση και η επεξεργασία των αποτελεσμάτων.

Συμπεράσματα

Μέσα από την ανάλυση του θέματος της εργασίας που προηγήθηκε παραθέτονται τα συμπεράσματα που εξήχθησαν κατά την πορεία της μελέτης. Συγκεκριμένα διαφαίνονται τα ακόλουθα:

Υπάρχει ένα μεγάλο ποσοστό επαγγελματιών κοινωνικών λειτουργών όπως φαίνεται στην ερώτηση 5 οι οποίοι δηλώνουν ικανοποιημένοι με τον τρόπο που ασκούν τα καθήκοντα τους. Οι κοινωνικοί λειτουργοί ανήκουν από τη μια μεριά σε μία "ειδική ομάδα επαγγελματιών" οι οποίοι έχουν αναπτύξει μια προσωπική ταυτότητα και από την άλλη αυτό έρχεται σε αντίθεση όπως φαίνεται στην ερώτηση 6, με την ιεραρχία της οργάνωσης καθώς η τελευταία προσπαθεί να τους εμποδίσει να υλοποιήσουν τον παραπάνω ρόλο τους.

Και συνεπώς όπως αποδεικνύεται στην ερώτηση 8 οι κοινωνικοί λειτουργοί δεν καταφέρνουν να επιτύχουν την υψηλότερη προσωπική και κοινωνική εξέλιξη του πελάτη με αποτέλεσμα όλα αυτά να επηρεάζουν σημαντικά την πράξη της κοινωνικής εργασίας.

Παράλληλα στην ερώτηση 10 γίνεται φανερό ότι ένα μεγάλο ποσοστό κοινωνικών λειτουργών συγκρούεται με την οργάνωση και αντιπαρατίθενται οι αξίες τους για λόγους κυρίως ιδεολογικούς καθώς και εξαιτίας μίας σχετικής αυτονομίας δράσης και υπευθυνότητας του επαγγελματία, η οποία έρχεται σε αντίθεση με τα αξιολογήσιμα αποτελέσματα της οργάνωσης που έχουν να κάνουν κυρίως με την ποσότητα και όχι με την ποιότητα του παρεχόμενου έργου.

Υπάρχει όμως όπως φαίνεται από την έρευνα καλές ενδουπηρεσιακές σχέσεις και κλίμα εμπιστοσύνης μεταξύ των συναδέλφων που βοηθά στη σωστή επικοινωνία μεταξύ τους

προκειμένου να αποδώσουν στο ρόλο τους και αυτό προσδίδει ένα θετικό στοιχείο στην εξέλιξη του επαγγέλματος της κοινωνικής εργασίας.

Επίσης η κοινωνική εργασία είναι μία επιστήμη που ασχολείται με τον άνθρωπο όπως αναφέρουμε και στη θεωρία, και απαιτεί από τον κοινωνικό λειτουργό να χρησιμοποιεί όχι μόνο τις επαγγελματικές του γνώσεις αλλά και την προσωπικότητα του. Γι' αυτό το λόγο η εργασία του κοινωνικού λειτουργού δεν μπορεί να τυποποιηθεί και συνεπώς είναι δυνατόν κάποιες φορές ο κοινωνικός λειτουργός να ξεφύγει από τα επαγγελματικά του όρια για να λειτουργήσει αυτεπάγγελτα παίρνοντας πρωτοβουλίες προς όφελος του πελάτη παρακάμπτοντας έτσι την δεοντολογία της κοινωνικής εργασίας. Και αυτό γίνεται κυρίως γιατί ο επαγγελματίας κοινωνικός λειτουργός αντιμετωπίζει τον πελάτη σαν "μία ιδιαιτερότητα με πολλές διαστάσεις" και όχι σαν μία "περίπτωση".

Συμπερασματικά μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι το δίλλημα του κοινωνικού λειτουργού που απορρέει από τη διπλή του ιδιότητα (εκπρόσωπος των συμφερόντων της οργάνωσης και των δικαιωμάτων του πελάτη) αποτελεί παράγοντα περαιτέρω συγκρούσεων. Διότι από τη μία μεριά πρέπει να δείξει κατανόηση για την κατάσταση του πελάτη και από την άλλη μεριά να εκπληρώσει καθήκοντα ελέγχου που απορρέουν από τον τρόπο λειτουργίας της οργάνωσης και έχουν επιβληθεί στον κοινωνικό λειτουργό βάση νόμου. Ο κοινωνικός λειτουργός σύμφωνα με τη δεοντολογία πρέπει να σέβεται τη γνώμη του πελάτη άσχετα αν η γνώμη αυτή δεν τον βρίσκει σύμφωνο είτε τον ίδιο είτε την οργάνωση.

Παρόλα αυτά και για τους λόγους που προαναφέραμε είναι δυνατόν ο κοινωνικός λειτουργός να μη τηρεί τη δεοντολογία της κοινωνικής εργασίας καθώς επίσης να έχει πολύ συχνά διλήμματα δεοντολογίας.

Βέβαια η μη τήρηση της δεοντολογίας όπως προκύπτει και από την ερώτηση 15, μπορεί να οφείλεται στην ελλιπή εκπαίδευση των σπουδαστών της κοινωνικής εργασίας για το μάθημα της δεοντολογίας όπου σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας το 51% υποστηρίζει ότι κατά τη διάρκεια της φοίτησης τους δεν δίνεται αρκετή βαρύτητα στο μάθημα αυτό.

Το επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού είναι αναμφισβήτητα ανθρωπιστικό και πολλές φορές αναγκάζει τον επαγγελματία κοινωνικό λειτουργό να αντιμετωπίζει πολύπλοκα θέματα μέσα στον εργασιακό του χώρο, αλλά και προβλήματα που αφορούν τον ίδιο και τον εμποδίζουν να αποδώσει πλήρως. Αυτό έχει επιπτώσεις και στη συμπεριφορά του κοινωνικού λειτουργού

Για να ξεπεραστούν οι δυσκολίες αυτές ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να αναπτύξει και να εφαρμόζει διάφορες στρατηγικές διαχείρισης συμπεριφοράς προκειμένου να βοηθήσει τον εξυπηρετούμενο με όλους τις μεθόδους της κοινωνικής εργασίας και σε όλους τους τομείς εργασίας του.

Συμπερασματικά αναφέρουμε όπως προέκυψε και μέσα από την έρευνα ότι το σύνολο των κοινωνικών λειτουργών έρχεται σε σύγκρουση με τη δεοντολογία των υπηρεσιών που εργάζονται και συνεπώς με τη δεοντολογία της κοινωνικής εργασίας με αποτέλεσμα πολλοί επαγγελματίες να ξεφεύγουν από τα επαγγελματικά τους όρια και έτσι να διακυβεύεται το επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού.

Συνεπώς η κοινωνική εργασία είναι ένα αυτοεξεταστικό επάγγελμα με μεγάλη συναίσθηση ευθύνης είναι σχετικά αμφιθυμικό ως προς τη θέση του στην κοινωνία αλλά και προς τους σκοπούς και τις λειτουργίες του και αναφέρεται στην κοινωνική λειτουργία του ανθρώπου και στην επάρκεια των κοινωνικών θεσμών που τον

επηρεάζουν τις οποίες όχι μόνο αναζητεί και στηρίζει αλλά αναγνωρίζει και σέβεται.

Προτάσεις

Από τα συμπεράσματα που διεξήχθησαν από την ανάγνωση των ερευνητικών δεδομένων και την εξέταση της θεωρίας προκύπτουν τα εξής:

- Η σχέση σύγκρουσης του κοινωνικού λειτουργού με την οργάνωση μπορεί να αντιμετωπιστεί με την ευελιξία και την ικανότητα "έξισορρόπησης" ανάμεσα στις απαιτήσεις της κοινωνικής εργασίας και της κοινωνικής οργάνωσης. Όταν όμως αυτό δεν είναι δυνατόν τότε η οργάνωση να επιτρέπει καινοτομίες, δηλαδή τη ομαδική εργασία που συμβάλλει στην αύξηση του ενδιαφέροντος για τη δουλειά, καθώς και η οργάνωση αναζητά, να έχουν οι επαγγελματίες κάποιο ενδιαφέρον και ευαισθησία έτσι ώστε να δημιουργείται μια σχέση "εμπιστοσύνης" με τον πελάτη και η κοινωνική εργασία να είναι αποδοτική και να στοχεύει στην υψηλότερη ικανοποίηση του πελάτη.

- Επίσης θα ήταν θεμιτό να μη υφίστανται έλεγχος στους κοινωνικούς λειτουργούς από προϊσταμένους που δεν έχουν ανάλογα προσόντα με τον κοινωνικό λειτουργό καθώς και να υπάρξει συνεργασία του κρατικού με τον ιδιωτικό φορέα.

- Για να μπορέσει ο κοινωνικός λειτουργός να συνεχίσει την εργασία του με κάποιο ενδιαφέρον, πρέπει να βρει τρόπους αντιστάθμισης, όπως την προαγωγή ή την βελτίωση των συνθηκών εργασίας σε νέα πλαίσια και ομάδες συναδέλφων. Σε αυτό βέβαια θα πρέπει να υπάρξει πολύτιμη και η συμβολή του υπουργείου υγείας και πρόνοιας προκειμένου να δοθούν χρηματικά κονδύλια για τον εκσυγχρονισμό και την ενίσχυση των υπηρεσιών.

- Η ποιότητα και ο βαθμός εξέλιξης του επαγγέλματος της κοινωνικής εργασίας θα εξαρτηθεί και από το αν οι σχολές κοινωνικής

εργασίας μελλοντικά θα προετοιμάζουν τους σπουδαστές για να ενταχθούν στην κυρίαρχουσα πρακτική της κοινωνικής εργασίας ώστε να αποκτήσουν πείρα και ικανότητα.

- Επιπλέον στην εκπαίδευση των σπουδαστών της κοινωνικής εργασίας θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη βαρύτητα στη διδασκαλία του μαθήματος της δεοντολογίας και πρέπει να τονιστεί η σημαντικότητα της εφαρμογής της στην κοινωνική εργασία έτσι ώστε να γίνει απαραίτητο στοιχείο στην άσκηση των καθηκόντων τους.

- Ακόμα θα πρέπει ο κοινωνικός λειτουργός να αντιμετωπίσει όλα τα προβλήματα που προκύπτουν από την διεπιστημονική συνεργασία και να συνεργαστεί αποτελεσματικότερα με τα άλλα επαγγέλματα που έχουν όμοιους στόχους καθώς δεν πρέπει να επιτρέπεται η αποκλειστική ανάληψη ευθυνών λύσης όλων των κοινωνικών προβλημάτων.

- Τέλος τα επαγγελματικά σωματεία των κοινωνικών λειτουργών να συνεχίσουν την τακτική αναθεώρηση του κώδικα δεοντολογίας του επαγγέλματος ούτως ώστε να ανταποκρίνεται στις διαρκώς μεταβαλλόμενες κοινωνικές συνθήκες, στα πρωτοεμφανιζόμενα κοινωνικά προβλήματα και στις ανάγκες εκσυγχρονισμού της λειτουργίας των κοινωνικών υπηρεσιών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ 1.

ΠΑΤΡΑ 1999

-ΕΚΛΟΓΗ 1986

Τεύχος 74

-ΖΩΓΡΑΦΟΥ ΑΝ.

“Ο διπλός ρόλος της κοινωνικής εργασίας στα πλαίσια των κοινωνικών οργανώσεων”

ΕΚΔΟΣΗ Γ. ΔΑΡΔΑΝΟΣ

ΑΘΗΝΑ 2002

-ΖΩΓΡΑΦΟΥ ΑΝ.

“Κοινωνική εργασία με κοινότητα”

ΑΘΗΝΑ 2002

ΚΑΛΛΙΝΙΚΑΚΗ Θ.

“Εισαγωγή στη θεωρία και την πράξη της κοινωνικής εργασίας”

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΑΘΗΝΑ 1998

ΚΑΛΟΥΤΣΗ Α.

“Η διαχρονική εξέλιξη της κοινωνικής εργασίας στην Ελλάδα. Εισήγηση στο συμπόσιο: 50 χρόνια εκπαίδευση στην κοινωνική εργασία”

ΠΑΤΡΑ 1996

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ 2004

Τεύχος 75

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ 1998

Τεύχος 51

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ 2005

Τεύχος 78

ΚΟΥΣΙΔΟΥ Τ.

Η επαγγελματική ανάπτυξη του προσωπικού στις κοινωνικές υπηρεσίες και οργανώσεις

ΑΘΗΝΑ 1985

ΚΡΙΑΡΑΣ Γ.

ΛΕΞΙΚΟ ΑΘΗΝΑ 1995

ΜΑΣΤΡΟΓΙΑΝΝΗ Τ.

“Ο θεσμός του κοινωνικού λειτουργού στην Ελλάδα”

ΑΘΗΝΑ 1968

ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗΣ Γ.

ΛΕΞΙΚΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΑΘΗΝΑ 2002

ΛΕΚΚΟΥ-ΛΕΙΒΑΔΙΩΤΗ Σ.

“Εποπτεία στην πράξη της κοινωνικής εργασίας”

ΕΚΔΟΣΕΙΣ “ΕΛΛΗΝ”

ΑΘΗΝΑ 1996

ΛΙΑΚΑΣ Μ.

“Επαγγελματικός προσανατολισμός”

ΑΘΗΝΑ 1996

ΠΑΝΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Κ.

“33 χρόνια κοινωνική λειτουργός”

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΦΩΤΟΣΥΝΘΕΤΙΚΗ 1983

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡ.

“Κοινωνική εργασία με ομάδα”

ΕΚΔΟΣΕΙΣ “ΕΛΛΗΝ”

ΑΘΗΝΑ 2002

ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ Κ.

“Κλινική κοινωνική εργασία- Κοινωνική εργασία με άτομα”

ΕΚΔΟΣΕΙΣ “ΕΛΛΗΝ”

ΑΘΗΝΑ 1998

ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ Κ.

“Κλινική κοινωνική εργασία και διεπιστημονική συνεργασία”

Κοινωνική εργασία (ΣΚΛΕ)

Τεύχος 33

ΑΘΗΝΑ 1994

ΨΑΡΑΣ Α.

“Η κοινωνική εργασία στην Ελλάδα”

ΑΘΗΝΑ ΣΕΚΕ 1961

BARON R.

Zur beruflichen situander sozialarbeiter

1976

JONHSON A.

“Η συνέντευξη στην κοινωνική εργασία”

ΠΑΤΡΑ 1999

KONOPKA G.

Group Work:A helping process

1963

MANION C.

Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ΑΘΗΝΑ 1961

www.ison.gr

www.ΣΚΛΕ.gr

www.google.gr

www.sociology.gr

www.seps.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
Α.Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Το παρόν ερωτηματολόγιο αποτελεί ερευνητικό εργαλείο στο πλαίσιο πτυχιακής εργασίας με θέμα <<Η δεοντολογία και η εφαρμογή της στην κοινωνική εργασία >> για τη λήψη πτυχίου από το τμήμα κοινωνικής εργασίας τη σχολής επαγγελματιών υγείας και πρόνοιας **(Σ.Ε.Υ.Π)** του **ΑΤΕΙ Πάτρας**. Η επιλογή τόσο του θέματος της εργασίας όσο και ο ερευνητικός προσανατολισμός του ερωτηματολογίου έγινε με σκοπό να αποδειχθεί κατά πόσο ο επαγγελματίας κοινωνικός λειτουργός προσφέρει ένα αποδοτικό έργο στην κοινωνία τηρώντας τη δεοντολογία της κοινωνικής εργασίας μέσα στις υπηρεσίες που εργάζεται.

Ευνόητο είναι ότι η συμμετοχή σας με τη συμπλήρωση των σχετικών εντύπων έχει θεμελιώδη σημασία για την ορθότητα των αποτελεσμάτων της έρευνας και γι' αυτό παρακαλείσθε να απαντήσετε στο πνεύμα και το ύφος που τίθεται ανωτέρω.

ΕΡΕΥΝΗΤΡΙΕΣ: ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ ΑΙΜΙΛΙΑ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΙΟΛΑΝΤΑ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΦΩΤΕΙΝΗ

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΑΥΤΟ ΕΙΝΑΙ ΑΝΩΝΥΜΟ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΤΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΣΑΣ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

-Βάλτε σε κύκλο την απάντηση που επιθυμείτε

-Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μια απαντήσεις

1) Πόσα χρόνια εργάζεστε;

- I. 1-12 μήνες
- II. 1-3 χρόνια
- III. 6-10 χρόνια
- IV. 11-15 χρόνια
- V. 16-20 χρόνια
- VI. 21 και άνω

Χώρος εργασίας

.....

2) Ηλικία

- I. 20 έως 30
- II. 31 έως 40
- III. 41 έως 50
- IV. 51 έως 60
- V. 60 και άνω
- VI.

3) Τι εκπαίδευση έχετε;

- I. Πτυχίο ΑΕΙ
- II. Πτυχίο ΤΕΙ
- III. Μεταπτυχιακό
- IV. Διδακτορικό
- V. Άλλο πτυχίο

4) Ποια χρονολογία πήρατε το πτυχίο;

.....

5) Είστε ικανοποιημένος/η από τον τρόπο που ασκείται τα καθήκοντα

σας σαν κοινωνικός λειτουργός;

- I. Ναι
- II. Όχι
- III. Δεν απαντώ

6) Οι κοινωνικές οργανώσεις παρέχουν στους επαγγελματίες κοινωνικούς λειτουργούς το κατάλληλο πλαίσιο εργασίας;

- I. Ναι
- II. Όχι
- III. Δεν απαντώ

7) Στο πλαίσιο της οργάνωσης ή της υπηρεσίας που εργάζεστε ποια είναι η μέθοδος εργασίας σας;

- I. Κοινωνική εργασία με άτομα
- II. Κοινωνική εργασία με ομάδα
- III. Κοινωνική εργασία με κοινότητα
- IV. Κοινωνική εργασία με οικογένεια
- V. Όλα τα παραπάνω

8) Πιστεύετε ότι η κοινωνική εργασία μέσα από την εφαρμογή της στους διάφορους κλάδους επιτυγχάνει την υψηλότερη προσωπική και κοινωνική εξέλιξη του πελάτη;

- I. Ναι
- II. Όχι

9) Στα πλαίσια εργασίας των κοινωνικών λειτουργών υπάρχουν καλές ενδουπηρεσιακές σχέσεις, κλίμα εμπιστοσύνης και συνεργασίας μεταξύ συναδέλφων και προϊσταμένων;

- I. Ναι
- II. Όχι
- III. Δεν απαντώ

10) Ο κοινωνικός λειτουργός συγκρούεται με το πλαίσιο της οργάνωσης του;

- I. Ναι
- II. Όχι

Αν ναι αναφέρετε τους λόγους

- I. Ιδεολογικούς
- II. Πολιτικούς
- III. Οικονομικούς
- IV. Άλλο

11) Η δεοντολογία της κοινωνικής εργασίας εφαρμόζεται από όλους τους επαγγελματίες κοινωνικούς λειτουργούς;

- I. Ναι
- II. Όχι
- III. Δεν γνωρίζω
- IV. Δεν απαντώ

12) Πιστεύετε ότι οι στόχοι και οι αξίες της υπηρεσίας που εργάζεστε έρχονται σε αντίθεση με τη δεοντολογία της κοινωνικής εργασίας;

- I. Ναι
- II. Όχι
- III. Δεν απαντώ

13) Ένας επαγγελματίας κοινωνικός λειτουργός μπορεί σήμερα να ξεφύγει από τα επαγγελματικά του όρια;

- I. Ναι
- II. Όχι
- III. Δεν απαντώ

14) Θεωρείτε ότι υπάρχουν διλήμματα δεοντολογίας στο επάγγελμα;

- I. Ναι
- II. Όχι
- III. Δεν γνωρίζω
- IV. Δεν απαντώ

15) Κατά την περίοδο εκπαίδευσης των κοινωνικών λειτουργών πιστεύετε ότι δίνεται αρκετή βαρύτητα στη δεοντολογία;

- I. Ναι
- II. Όχι
- III. Δεν γνωρίζω

16) Θεωρείτε ότι όσο πιο πιστοί είναι οι επαγγελματίες κοινωνικοί λειτουργοί στον κώδικα δεοντολογίας τόσο πιο αποδοτικό είναι το έργο τους;

- I. Ναι
- II. Όχι
- III. Δεν γνωρίζω
- IV. Δεν απαντώ

17) Θα βρισκόσασταν ποτέ στο δίλημμα μη τήρησης της επαγγελματικής σας δεοντολογίας εάν πρόκειται για το καλό του πελάτη σας;

- I. Ναι
- II. Όχι
- III. Δεν γνωρίζω
- IV. Δεν απαντώ

18) Θεωρείτε σωστή τη συχνή αναθεώρηση του κώδικα δεοντολογίας της κοινωνικής εργασίας από τον ΣΚΛΕ;

- I. Ναι
- II. Όχι
- III. Δεν γνωρίζω

19) Συμφωνείτε με τις κυρώσεις που υπάρχουν σε περίπτωση μη τήρησης της δεοντολογίας στην κοινωνική εργασία;

- I. Ναι
- II. Όχι
- III. Δεν γνωρίζω

20) Θεωρείτε ότι το κύρος του επαγγέλματος σήμερα εξαρτάται από τη συμπεριφορά του κοινωνικού λειτουργού;

- I. Ναι
- II. Όχι
- III. Δεν απαντώ

ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ

Στο κείμενο που ακολουθεί γίνεται εκτενής αναφορά στις αρχές δεοντολογίας που πρέπει να διέπουν την συμπεριφορά των κοινωνικών λειτουργών σχετικά α) με την εργασία τους β) τους εξυπηρετούμενους γ)τους εργοδότες και τις οργανώσεις δ) το ίδιο το επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας και ε) την κοινωνία.

I. Συμπεριφορά των κοινωνικών λειτουργών σχετικά με την εργασία τους.

A. ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός υποχρεούται να συμπεριφέρεται με τρόπο που αρμόζει στη ιδιότητα και την εργασία του.
2. Δικαιούται προστασίας της ιδιωτικής ζωής του, όπως ακριβώς και για τα υπόλοιπα επαγγέλματα, εκτός αν η συμπεριφορά του αντιβαίνει στην εκπλήρωση των επαγγελματικών του υποχρεώσεων.
3. Οφείλει να διακρίνει σαφώς τις ενέργειες που υπάγονται στη σφαίρα της εργασίας του ως κοινωνικού λειτουργού, ή ως αντιπρόσωπου οργάνωσης, ή ομάδα.
4. Ο κοινωνικός λειτουργός δεν ενεργεί ανειλικρινώς, μετερχόμενος απάτη, πλάνη ή παραπληροφόρηση.

B. ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να καταβάλει κάθε προσπάθεια για την άρτια επιστημονική εξειδίκευση του στις επαγγελματικές του δραστηριότητες και στην εκπλήρωση των επαγγελματικών του υποχρεώσεων.

2. Υποχρεούται να αποδέχεται την ευθύνη χειρισμού περιπτώσεων που υπάγονται στη δικαιοδοσία του ή την απασχόληση μόνο βάσει της επιστημονικής του εξειδίκευσης ή της πρόθεσης του να την αποκτήσει.
3. Υποχρεούται να μην παραπληροφορεί για τα επαγγελματικά προσόντα του, την εκπαίδευση, την εμπειρία του ή τις επαγγελματικές του σχέσεις.

Γ. ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να αντιμετωπίζει ως πρωταρχική την υποχρέωση παροχής υπηρεσιών στα πλαίσια άσκησης του επαγγέλματος του.
2. Είναι αποκλειστικά υπεύθυνος για την ποιότητα και το εύρος των υπηρεσιών που αναλαμβάνει, ορίζει και εκπληρώνει.
3. Ενεργεί με τρόπο που προλαμβάνει την απάνθρωπη πρακτική διακρίσεων ή πρακτική σε βάρος οιασδήποτε ατόμου ή ομάδας.

Δ. ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός υποχρεούται να ενεργεί σύμφωνα με τα υψηλότερα κριτήρια επαγγελματικής ακεραιότητας και αμεροληψίας.
2. Υποχρεούται να δραστηριοποιείται και να αντισταθεί σε επιρροές και πιέσεις που παρεμβάλλονται στην άσκηση της επαγγελματικής του δραστηριότητας και αμερόληπτης κρίσης, ώστε να εκπληρώνει τις επαγγελματικές του υποχρεώσεις με συνέπεια, εντιμότητα και αντικειμενικότητα.
3. Υποχρεούται να μην εκμεταλλεύεται τις επαγγελματικές του σχέσεις για προσωπικό όφελος.

Ε. ΣΠΟΥΔΕΣ, ΈΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός που απασχολείται σε σπουδές και έρευνα με υποτροφία υποχρεούται να εφαρμόζει τους όρους της υποτροφίας.
2. Όταν απασχολείται στην έρευνα υποχρεούται να εξετάζει προσεκτικά τις πιθανές συνέπειές της για την ανθρώπινη φύση.
3. Οφείλει να επιβεβαιώνει την εθελοντική συμμετοχή των συμμετεχόντων στην έρευνα και να διασφαλίζει την ενημέρωσή τους για την έρευνα που πραγματοποιεί, χωρίς να επιβάλλει στερήσεις ή κυρώσεις στους αρνούμενους να συμμετάσχουν σ' αυτήν, αποδίδοντας την πρέπουσα προσοχή στο σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και αξιοπρέπειας των συμμετεχόντων.
4. Ο κοινωνικός λειτουργός που απασχολείται στην έρευνα οφείλει να προστατεύει τους συμμετέχοντες από τις απρόβλεπτες σωματικές ή ψυχικές διαταραχές, την αγωνία, την κακοποίηση, τον κίνδυνο ή τη στέρηση.
5. Οι πληροφορίες που παρέχουν οι συμμετέχοντες στην έρευνα είναι εμπιστευτικές και δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για άλλους σκοπούς πλην της των σκοπών της έρευνας.
6. Ο κοινωνικός λειτουργός που απασχολείται στην αξιολόγηση των υπηρεσιών ή των περιπτώσεων υποχρεούται να συζητά γι' αυτές αποκλειστικά για επαγγελματικούς λόγους και μόνο με πρόσωπα που έχουν άμεσο επαγγελματικό ενδιαφέρον γι' αυτές.
7. Ο κοινωνικός λειτουργός αξιολογείται μόνο για το έργο που πραγματικά εκπλήρωσε στις σπουδές του και τις ερευνητικές προσπάθειες και από την αξιολόγηση των άλλων για το ερευνητικό και επιστημονικό του έργο.

Π. Δεοντολογική ευθύνη των κοινωνικών λειτουργών έναντι των εξυπηρετούμενων.

ΣΤ. ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΣΤΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΩΝ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός ευθύνεται πρωταρχικά έναντι των εξυπηρετούμενων του.
2. Οφείλει να παρέχει τις υπηρεσίες του στους εξυπηρετούμενους του με αφοσίωση, πίστη, αποφασιστικότητα, αξιοποιώντας στο έπακρο τις επαγγελματικές του ικανότητες και προσόντα.
3. Υποχρεούται να μην εκμεταλλεύεται τις επαγγελματικές του σχέσεις με τους εξυπηρετούμενους προς ίδιον όφελος ή να ιδιοποιείται εξυπηρετούμενους κάποιας οργάνωσης για ιδιωτική άσκηση του επαγγέλματός του.
4. Οφείλει να μην ασκεί, επιτρέπει, διευκολύνει ή συνεργάζεται με κριτήριο την οιασδήποτε μορφής διάκριση λόγω φυλής, χρώματος, φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, ηλικίας, θρησκείας, εθνικής καταγωγής, οικογενειακής κατάστασης, πολιτικών πεποιθήσεων, πνευματικής ή σωματικής αναπηρίας ή οιασδήποτε άλλης προτίμησης ή ατομικού χαρακτηριστικού, ιδιότητας ή καθεστώτος.
5. Υποχρεούται να αποφεύγει σχέσεις ή δεσμεύσεις που δεν συμβιβάζονται με τα συμφέροντα των εξυπηρετούμενων του.
6. Υποχρεούται να μην εμπλέκεται σε σεξουαλικές σχέσεις με τους εξυπηρετούμενους του.
7. Οφείλει να ενημερώνει τους εξυπηρετούμενους του έγκυρα και πλήρως για την έκταση και τη φύση των παρεχόμενων σ' αυτούς υπηρεσιών

8. Υποχρεούται να ενημερώνει και προειδοποιεί τους εξυπηρετούμενους του για τους κινδύνους, τα δικαιώματα, τις ευκαιρίες και τις υποχρεώσεις που αφορούν τις κοινωνικές υπηρεσίες που τους παρέχει.
9. Ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να αναζητεί την συμβουλή και την άποψη των συναδέλφων του και των προϊσταμένων του για την προστασία των συμφερόντων των εξυπηρετούμενων και να ενεργεί στα πλαίσια συλλογικών αποφάσεων, διεπαγγελματικής συμβουλευτικής και συνεργασίας ή εποπτείας εάν και όπως αυτά εφαρμόζονται στον φορέα εργασίας του.
10. Διακόπτει τις παρεχόμενες στους εξυπηρετούμενους του υπηρεσίες και την επαγγελματική σχέση του μαζί τους όταν πλέον δεν είναι αναγκαίες οι υπηρεσίες και η επαγγελματική σχέση του μαζί τους ή όταν η άσκηση του λειτουργήματός του δεν εξυπηρετεί τις ανάγκες ή τα συμφέροντα των εξυπηρετούμενων του.
11. Ο κοινωνικός λειτουργός που παύει ή διακόπτει να παρέχει τις υπηρεσίες του οφείλει να ενημερώνει τους εξυπηρετούμενούς του έγκαιρα και να εξασφαλίζει την παραπομπή τους ή την συνέχεια των παρεχόμενων σ' αυτούς κοινωνικών υπηρεσιών σεβόμενος τις ανάγκες και τις προτιμήσεις τους.
12. Δικαιούται να διακόψει απροειδοποίητα τις παρεχόμενες απ' αυτόν υπηρεσίες μόνον υπό μη φυσιολογικές συνθήκες, αποδίδοντας ιδιαίτερη προσοχή σ' όλα τα στοιχεία της υπόθεσης και φροντίζοντας να ελαχιστοποιεί τα ενδεχόμενα αρνητικά αποτελέσματα.

Η. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΜΙΑ ΤΩΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΩΝ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός υποχρεούται να εγγυάται και να διασφαλίζει τα συμφέροντα και τα δικαιώματα του εξυπηρετούμενου του που έχει κριθεί ανίκανος για δικαιοπραξία, όταν ενεργεί για λογαριασμό του.
2. Όταν τρίτος έχει νόμιμα εξουσιοδοτηθεί για λογαριασμό πελάτη του, ο κοινωνικός λειτουργός υποχρεούται να συνεργάζεται με τον τρίτο έχοντας πάντα υπόψη το συμφέρον του εξυπηρετούμενου του.
3. Ο κοινωνικός λειτουργός υποχρεούται να μην εμπλέκεται σε δραστηριότητες που παραβιάζουν ή μειώνουν τα κοινωνικά ή νομικά δικαιώματα των εξυπηρετούμενων.

Θ. ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΩΝ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός υποχρεούται να σέβεται την ιδιωτική ζωή των εξυπηρετούμενων του και τον εμπιστευτικό χαρακτήρα όλων των πληροφοριών που περιέχονται σε γνώση του στα πλαίσια άσκησης του επαγγέλματος του.
2. Ο κοινωνικός λειτουργός συζητά με άλλους εμπιστευτικά ζητήματα που του αποκαλύπτουν οι εξυπηρετούμενοί του, χωρίς την συγκατάθεσή τους, μόνον όταν αυτό επιβάλλεται από επιτακτικούς επαγγελματικούς λόγους.
3. Οφείλει να ενημερώνει εμπεριστατωμένα τους εξυπηρετούμενους του για τα όρια της επαγγελματικής εχεμύθειας σε

δεδομένη κατάσταση, τους σκοπούς γνώσεις των συγκεκριμένων πληροφοριών και τον τρόπο αξιοποίησής τους.

I. ΑΜΟΙΒΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

1. Κατά τον καθορισμό της αμοιβής του ο κοινωνικός λειτουργός που ασκεί επάγγελμα ιδιωτικά, οφείλει σύμφωνα με το νόμο να διασφαλίζει ότι η αμοιβή είναι δίκαιη, εύλογη και αξιοπρεπείς, ανάλογη των παρεχόμενων υπηρεσιών καθώς και της οικονομικής δυνατότητας του εξυπηρετούμενου του.
2. Οφείλει να μην μοιράζεται την αμοιβή του, να μην δέχεται ούτε να δίνει αντικείμενα αξίας προκειμένου να αναλάβει ή να παραπέμψει εξυπηρετούμενό του.

III. Δεοντολογική συμπεριφορά του κοινωνικού λειτουργού προς τους Συναδέλφους του.

K. ΣΕΒΑΣΜΟΣ, ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΕΥΓΕΝΙΑ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να συμπεριφέρεται στους συναδέλφους του με σεβασμό, ευγένεια, δικαιοσύνη και καλή πίστη.
2. Υποχρεούται να συνεργάζεται με τους συναδέλφους του για την προαγωγή των επαγγελματικών ενδιαφερόντων και ανησυχιών του.
3. Υποχρεούται να σέβεται τον εμπιστευτικό χαρακτήρα των πληροφοριών που ανταλλάσσει με τους συναδέλφους του στα πλαίσια των επαγγελματικών του σχέσεων.
4. Οφείλει να δημιουργεί και να λειτουργεί σε συνθήκες εργασίας που διευκολύνουν την δεοντολογική και επαγγελματική συμπεριφορά των συναδέλφων του.

5. Υποχρεούται να αντιμετωπίζει με σεβασμό και να παρουσιάζει με τρόπο εμπειριστατωμένο και δίκαιο τα προσόντα, τις απόψεις και τα συμπεράσματα των συναδέλφων του και να χρησιμοποιεί τις κατάλληλες μεθόδους έκφρασης της κρίσης του γι' αυτά τα θέματα.
6. Ο κοινωνικός λειτουργός που αντικαθιστά ή αντικαθίσταται από συνάδελφο του κατά την άσκηση του επαγγέλματός του υποχρεούται να ενεργεί σεβόμενος το επαγγελματικό κύρος, το χαρακτήρα και τη φήμη του συναδέλφου του, καθώς και την πολιτική της Υπηρεσίας για το χρονικό διάστημα της αντικατάστασης.
7. Υποχρεούται να μην εκμεταλλεύεται τη διαφωνία συναδέλφου του με τον εργοδότη για να καταλάβει τη θέση του ή να προάγει με οποιοδήποτε τρόπο το συμφέρον του σε βάρος συναδέλφου του.
8. Ο κοινωνικός λειτουργός αναζητά την αρμόδια διαιτησία ή τη διαμεσολάβηση για επιτακτικούς επαγγελματικούς λόγους.
9. Υποχρεούται να σέβεται τους συνεργάτες των άλλων ειδικοτήτων και να συνεργάζεται μαζί τους, όπως ακριβώς και με τους συναδέλφους του.
10. Ο κοινωνικός λειτουργός που εργάζεται ως εργοδότης, προϊστάμενος ή εκπαιδευτής συναδέλφων που υποχρεούται σε ρητές ρυθμίσεις για τις συνθήκες της διαρκούς επαγγελματικής τους σχέσης.
11. Ο κοινωνικός λειτουργός που είναι υπεύθυνος για την απασχόληση και την αξιολόγηση της απόδοσης άλλων μελών του προσωπικού υποχρεούται να εκπληρώνει το έργο του με δίκαιο, αξιοπρεπή και αμερόληπτο τρόπο, εφαρμόζοντας σαφή κριτήρια αξιολόγησης.

12. Ο κοινωνικός λειτουργός που είναι υπεύθυνος για την αξιολόγηση του έργου των εργαζομένων, προϊσταμένων ή των φοιτητών υποχρεούται να ανταλλάσσει μαζί τους απόψεις για τις κρίσεις που διατυπώνει γι' αυτούς στην αξιολόγησή τους.

Λ. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΟΥΣ ΤΩΝ ΣΥΝΑΔΕΛΦΩΝ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός ευθύνεται για τις σχέσεις του με τους εξυπηρετούμενους συναδέλφων του κατά τους όρους του επαγγελματισμού.
2. Υποχρεούται να μην ιδιοποιείται τους εξυπηρετούμενους των συναδέλφων του.
3. Υποχρεούται να μην αναλαμβάνει επαγγελματική ευθύνη για εξυπηρετούμενους άλλης οργάνωσης ή άλλου συναδέλφου χωρίς προηγούμενη επικοινωνία με την οργάνωση ή τον συνάδελφο.
4. Ο κοινωνικός λειτουργός που εξυπηρετεί τους εξυπηρετούμενους άλλου συναδέλφου του ,σε περίοδο προσωρινής απουσίας του ή σε επείγουσα περίπτωση, υποχρεούται να τους εξυπηρετεί όπως αντιμετωπίζει κάθε εξυπηρετούμενό του.

IV. Η δεοντολογική συμπεριφορά του Κοινωνικού Λειτουργού προς τους Εργοδότες και τις Οργανώσεις.

M. ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΡΓΟΔΟΤΗ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός υποχρεούται να τηρεί τις δεσμεύσεις που έχει συμφωνήσει με την οργάνωση όπου απασχολείται.

2. Εργάζεται για τη βελτίωση της πολιτικής και των μεθόδων τις οργανώσεις που απασχολείται ,την αποτελεσματικότητα και την ουσιαστική παροχή κοινωνικών υπηρεσιών.
3. Υποχρεούται να μην αποδέχεται να εργαστεί ή να μην ρυθμίζει την τοποθέτηση σπουδαστών σε οργάνωση που έχει υποστεί κυρώσεις από αρμόδια όργανα λόγω παραβίασης των κριτηρίων που αφορούν τους εξυπηρετούμενους ή λόγω παραβίασης των αρχών δεοντολογίας.
4. Υποχρεούται να προλαμβάνει και να εξαλείφει κάθε διάκριση που διαπιστώνει στην πολιτική προσλήψεων της οργάνωσης όπου απασχολείται και στην πολιτική και πρακτική απασχόλησης που ακολουθεί.
5. Οφείλει να αξιοποιεί με ευσυνειδησία μόνο για τον σκοπό που προορίζονται τους πόρους της οργάνωσης, όπου εργάζεται

V. Η Δεοντολογική Ευθύνη του Κοινωνικού Λειτουργού έναντι του Επαγγέλματος της Κοινωνικής Εργασίας.

N. ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός υποχρεούται σε διατήρηση και προαγωγή των αξιών, της ηθικής, της δεοντολογίας, της γνώσης και της αποστολής του επαγγέλματος.
2. Οφείλει να προστατεύει και να ενισχύει την αξιοπρεπή άσκηση και την αξιοπιστία του επαγγέλματος και υποχρεούται να συμπεριφέρεται με υπευθυνότητα και αυστηρότητα στις σχετικές συζητήσεις και στην κριτική του επαγγέλματος.

3. Οφείλει να δραστηριοποιείται στα πλαίσια των καθορισμένων διαδικασιών για την αντιμετώπιση της αντιδεοντολογικής συμπεριφοράς άλλων συναδέλφων του.
4. Ο κοινωνικός λειτουργός υποχρεούται να αποτρέπει τη μη εξουσιοδοτημένη και ανειδίκευτη πρακτική της κοινωνικής εργασίας.
5. Οφείλει να μην παραπληροφορεί κατά την διαφήμιση των προσόντων, των δεξιοτήτων, των υπηρεσιών ή των στόχων που μπορούν να επιτευχθούν.

Ε. ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός υποχρεούται να συμβάλλει θετικά στην άσκηση του επαγγέλματός του παρέχοντας ευρέως στο κοινό τις κοινωνικές υπηρεσίες του.
2. Οφείλει να συνεισφέρει χρόνο και επαγγελματική εξειδίκευση σε δραστηριότητες που προάγουν το σεβασμό της χρησιμότητας, της αξιοπιστίας και της εξειδίκευσης του επαγγέλματος της Κοινωνικής Εργασίας.
3. Οφείλει να στηρίζει την υιοθέτηση, ανάπτυξη, ενεργοποίηση και εφαρμογή της κοινωνικής πολιτικής που αφορά το επάγγελμα του.

Ο. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός έχει την ευθύνη εντοπισμού, ανάπτυξης και πλήρης αξιοποίησης της γνώσης του κατά την άσκηση της επαγγελματικής του δραστηριότητας.
2. Υποχρεούται να βασίζεται σε αναγνωρισμένη γνώση για την σχετική κοινωνική εργασία.

3. Οφείλει να εξετάζει με κριτικό πνεύμα και να ενημερώνεται για την εξέλιξη της επιστήμης στην Κοινωνική Εργασία.
4. Συνεισφέρει στη βασική γνώση της Κοινωνικής Εργασίας και ανταλλάσσει με τους συναδέλφους του τις ερμηνευτικές του γνώσεις και την εμπειρία που αποκτά με την εργασία του.

VI. Η Δεοντολογική Συμπεριφορά του Κοινωνικού Λειτουργού προς την Κοινωνία

Π. ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ

1. Ο κοινωνικός λειτουργός υποχρεούται να προάγει την ευημερία της κοινωνίας γενικότερα.
2. Ενεργεί με σκοπό τον εντοπισμό και την εξάλειψη της διάκρισης σε βάρος κάθε ανθρώπου ή ομάδας λόγο φυλής, χρώματος, φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, ηλικίας, θρησκείας, εθνικής καταγωγής, οικογενειακής κατάστασης, πολιτικών πεποιθήσεων, πνευματικής ή σωματικής αναπηρίας ή άλλης προτίμησης ή προσωπικού χαρακτηριστικού, ιδιότητας ή καθεστώτος.
3. Οφείλει να δραστηριοποιείται για την διασφάλιση της πρόσβασης όλων των ανθρώπων στους πόρους, υπηρεσίες, δραστηριότητες και ευκαιρίες που αποζητούν.
4. Ο κοινωνικός λειτουργός δραστηριοποιείται στη διερεύνηση της επιλογής και ευκαιριών όλων των ανθρώπων αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία στους μειονεκτούντες, κοινωνικά αποκλεισμένους ή καταπιεσμένους ανθρώπους και ομάδες.
5. Προάγει τις συνθήκες που ενθαρρύνουν το σεβασμό της πολυπολιτισμικής κοινωνίας.

6. Παρέχει τις κατάλληλες επαγγελματικές υπηρεσίες σε περιπτώσεις δημόσιας ανάγκης.
7. Συμμετέχει με γνωμοδοτήσεις στις αλλαγές της πολιτικής και την τροποποίηση της νομοθεσίας για την βελτίωση των κοινωνικών συνθηκών και την προαγωγή της κοινωνικής δικαιοσύνης.
8. Συμβάλλει στην ενημέρωση του κοινού για θέματα κοινωνικής πολιτικής και θεσμών.

Στα πλαίσια του συγκεκριμένου κεφαλαίου, αφού αναφέρθηκαν οι αρχές δεοντολογίας των κοινωνικών λειτουργών, σκόπιμο είναι να αναφερθούμε και στη νομοθεσία που ισχύει σήμερα, σχετικά με το επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας.

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ.23 (2) ΑΣΚΗΣΗ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

Περιλαμβάνει άρθρα σχετικά με

1. την άδεια άσκησης του επαγγέλματος Κοινωνικού Λειτουργού
2. την ανάκληση άδειας
3. τα πλαίσια άσκησης του επαγγέλματος του Κοινωνικού Λειτουργού
4. την άσκηση του επαγγέλματος ως ελεύθερου επαγγελματία
5. αρχές, καθήκοντα, υποχρεώσεις, ασυμβίβαστα κατά την άσκηση του επαγγέλματος.

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 50

Καθορισμός επαγγελματικών δικαιωμάτων των πτυχιούχων του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.

Περιλαμβάνονται άρθρα σχετικά με

1. Επαγγελματικά δικαιώματα πτυχιούχων Κοινωνικών
Λειτουργών

2. Πλαίσια άσκησης του επαγγέλματος .

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ 4018

Περί του των Κοινωνικών Λειτουργών.

Περιλαμβάνει άρθρα σχετικά με τη συγκρότηση και λειτουργία
του Συμβουλίου Κοινωνικής Εργασίας.

ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΕΛΛΗΝΩΝ ΨΥΧΟΛΟΓΩΝ

Ο παρών κώδικας δεοντολογίας σκοπό έχει να κρατήσει υψηλά το κύρος του επαγγέλματος του ψυχολόγου στην Ελλάδα και να συντελέσει στην πραγμάτωση της αποστολής του.

Ο κώδικας απευθύνεται στους ψυχολόγους είτε ασκούν κλινική πράξη (έργο) είτε διεξάγουν έρευνα είτε διδάσκουν είτε συγγράφουν ψυχολογικού περιεχομένου κείμενα.

Για την Ελλάδα η κατάρτιση κώδικα και η πιστή τήρηση των βασικών αρχών επαγγελματικής διαγωγής που διαγράφει, επιβάλλεται και για έναν επιπρόσθετο λόγο: την έλλειψη επαγγελματικής παραδόσεως εξ αιτίας της νεότητας του επαγγέλματος.

Γενικές Υποχρεώσεις

1. - Πρωταρχική υποχρέωση του ψυχολόγου είναι να διαφυλάξει το κύρος του επαγγέλματός του που το επιτυγχάνει:

Με το σεβασμό προς τον άνθρωπο και τα δικαιώματά του, την αντικειμενικότητα, την αξιοπρέπεια, την ευσυνειδησία, την υψηλή συναίσθηση ευθύνης και την συμπεριφορά που εμπνέει εμπιστοσύνη και γενικά τη διατήρηση του έργου του σε υψηλά επίπεδα.

2. - Ειδικότερα ο ψυχολόγος φροντίζει ώστε οι πράξεις, οι ενέργειες και γενικά η συμπεριφορά του να μη μειώνουν το επάγγελμά του στην κοινή γνώμη και ιδίως να μην έρχονται σε αντίθεση προς το «δημόσιο αίσθημα» του τόπου, όπου το ασκεί.

3. - Ο ψυχολόγος φροντίζει να διατηρεί υψηλό το επίπεδο της εργασίας και να προφυλάσσει την επιστήμη του και τις μεθόδους της από κάθε φθορά στην κοινή γνώμη. Ειδικότερα φροντίζει να εξασφαλίζει κατάλληλους όρους και συνθήκες για την διεξαγωγή της εργασίας του.

4. - Ο ψυχολόγος όταν ασκεί την επαγγελματική πράξη, βασίζεται σε μεθόδους και τεχνικές που έχουν κατακυρωθεί (κατοχυρωθεί) ως όργανα επιστημονικής ψυχολογικής εξέτασης, έχει υπ' όψη του τα όριά του και φροντίζει να επαληθεύει τα ευρήματά του.

5. - Όταν δεν υφίστανται εγγυήσεις για την τήρηση όρου ή όρων των εδαφίων 1, 2 ή 3, ο ψυχολόγος απέχει από το να προσφέρει τις υπηρεσίες του.

6. - Η ιδιότητα του μέλους του Συλλόγου Ελλήνων Ψυχολόγων δεν χρησιμοποιείται για σκοπούς που έρχονται σε αντίθεση με το καταστατικό του.

II

Σχέση προς συναδέλφους

1. - Αυτονόητο είναι ότι η παρουσίαση των τίτλων σπουδών καθώς και η αναγραφή ενδεχομένως των τίτλων και της εξειδίκευσης του ψυχολόγου σε πινακίδες, επισκεπτήρια και άλλα έντυπα, πρέπει να ανταποκρίνεται απόλυτα προς την πραγματικότητα.

2. - Η γνωστοποίηση της επαγγελματικής ιδιότητας του ψυχολόγου πρέπει να γίνει κατά τρόπο ανάλογο προς το επίπεδο του επαγγέλματος και το ρόλο του ψυχολόγου στην κοινωνία.

3. - Όταν ο ψυχολόγος προσφέρει τη βοήθειά του αντί αμοιβής, η αμοιβή του δεν πρέπει να είναι κατώτερη από τα καθορισμένα για το επάγγελμα όρια.

4. - Δυσμενείς κρίσεις για συναδέλφους δημοσίως, έστω και χωρίς να αναφέρονται ονόματα, φθείρουν το επάγγελμα στην κοινή συνείδηση και είναι επιζήμιες για όλους τους εκπροσώπους του.

5. - όταν κάποιος πελάτης ζητά τις υπηρεσίες του ψυχολόγου, ενώ ήδη δέχεται τις υπηρεσίες ενός άλλου σχετικού επιστήμονα, ο ψυχολόγος εξετάζει προσεκτικά την κατάσταση και τους λόγους που οδήγησαν τον πελάτη να απευθυνθεί για πρόσθετη βοήθεια και έρχεται σε συνεννόηση με τον αρχικό επιστήμονα, ώστε να αποφευχθούν συγχύσεις ή συγκρούσεις με τον πελάτη ή τον συνάδελφο. Επίσης συνιστάται ο ψυχολόγος που προσλαμβάνεται σε μια θέση ή που αναλαμβάνει τη διδασκαλία μαθημάτων, να ενημερώνει σχετικά τον προκάτοχό του, εφόσον υπάρχει.

6. - Όσοι έχουν συμβάλει σε μια εργασία που ανακοινώνεται, ή στη διαμόρφωση ενός τεστ, μνημονεύονται ονομαστικά ανάλογα με τη συμβολή τους είτε συγγραφείς είτε στον πρόλογο ή σε υποσημείωση.

Ο ψυχολόγος επίσης δεν ιδιοποιείται την εργασία άλλου επιστήμονα. Όταν καταχωρεί σε εργασία του υλικά άλλων συναδέλφων, διατηρεί τα στοιχεία του επιστήμονα που εκπόνησε την εργασία ή το τεστ.

III

Σχέση προς εκπροσώπους

άλλων επαγγελματιών

1. - Ο ψυχολόγος δεν εισέρχεται στα έργα και στη δικαιοδοσία συγγενών επαγγελματιών από υπέρβαση άσκησης του δικού του επαγγέλματος. Ειδικότερα, οφείλει να μην αναλαμβάνει να κάνει διάγνωση ή να καθορίσει θεραπευτική αγωγή ή να προσφέρει υπηρεσία ή συμβουλές για προβλήματα ή συμπτώματα που βρίσκονται έξω από τα αναγνωρισμένα όρια της ψυχολογικής πράξης.

2. - Όταν εκπρόσωπος άλλης ειδικότητας παραπέμπει ένα άτομο σε ψυχολόγο, σε περίπτωση που παρουσιασθεί ανάγκη ο ψυχολόγος να αποστείλει το άτομο αυτό σε άλλο συνάδελφο, ψυχολόγο ή ψυχίατρο, ο ψυχολόγος πρέπει να έλθει προηγουμένως σε συνεννόηση με εκείνον που αρχικά παρέπεμψε την περίπτωση.

3. - Στοιχεία για τον πελάτη που ανακοινώνονται στον ψυχολόγο από συνάδελφό του ή άλλον ειδικό επιστήμονα, γνωστοποιούνται μόνο ύστερα από συγκατάθεση εκείνου που τα παρείχε.

IV

Σχέση προς τις Υπηρεσίες

όπου εργάζεται

1. - Ο ψυχολόγος κατά την άσκηση της επαγγελματικής πράξης, κλινικής ή σχολικής, ή βιομηχανικής ψυχολογίας, μέσα σε σχολικές, κοινωνικές ή οικονομικές μονάδες, τηρεί το επαγγελματικό απόρρητο όχι μόνο προκειμένου για πρόσωπα που εξετάζει, αλλά και για θέματα που αφορούν τις μονάδες αυτές.

2. - Ο ψυχολόγος που αναλαμβάνει εργασία σε κάποιον φορέα, ενημερώνει ευθύς εξ αρχής τον εργοδότη του για τους περιορισμούς και τις υποχρεώσεις που του διαγράφει η δεοντολογία του.

3.- Στην περίπτωση που φορέας αναθέτει σε ψυχολόγο τη διεξαγωγή μιας έρευνας ή μελέτης, συνιστάται να καθορίζονται από πριν, με ειδική γραπτή συμφωνία, τα χρονικά όρια από την κατάθεση της εργασίας έως τη δημοσίευσή της από τον φορέα, η κυριότητα του ανεπεξέργαστου ψυχολογικού υλικού και οι λοιποί όροι συνεργασίας.

V

Σχέση προς τους πελάτες

ή προς Υποκείμενα πειραματισμού

1. - Ο ψυχολόγος έχει πρωταρχική υποχρέωση απέναντι στον πελάτη του να τηρεί πλήρη εχεμύθεια για ό,τι περιέχεται σε γνώση του από την ιδιωτική ζωή και τις πράξεις του ακόμα και αν δεν του τα έχει ανακοινώσει ο ίδιος ο πελάτης. Η ίδια υποχρέωση ισχύει και για τα υποκείμενα έρευνας, που πρέπει οπωσδήποτε να κατοχυρώνεται η ανωνυμία τους, εκτός αν συμφωνηθεί διαφορετικά.

2. - Ο ψυχολόγος δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιήσει για ιδιοτελείς σκοπούς πληροφορίες που έτυχε να αντλήσει από τον πελάτη του.

3. - Συνιστάται ο ψυχολόγος να μην προβαίνει σε μαγνητοφώνηση, κινηματογραφική λήψη ή φωτογράφιση (εκτός τις καταγραφής συμπεριφοράς κοινωνικού συνόλου) χωρίς να το γνωρίζει ο πελάτης του ή τα υποκείμενα της έρευνας.

4. - Ο ψυχολόγος δεν προσφέρει αυτόβουλα τις υπηρεσίες του σε μελλοντικούς πελάτες είτε παρακινεί κανένα να υποβληθεί σε ψυχολογική εξέταση από αυτόν, ακόμη και χωρίς αμοιβή.

5. - Ο ψυχολόγος καλό είναι να μην προσφέρει ψυχολογικές υπηρεσίες σε πρόσωπα του οικογενειακού του περιβάλλοντος ή σε πρόσωπα που τα συνδέει στενή φιλία μαζί του.

6. - Λύση της υποχρέωσης για την τήρηση του επαγγελματικού απορρήτου επιτρέπεται σε εξαιρετικές περιπτώσεις όπου ο ψυχολόγος έχει σχηματίσει τη γνώμη ότι κινδυνεύει η ζωή (ασφάλεια) του πελάτη του ή η ζωή και η σωματική ακεραιότητα τρίτων προσώπων. Στην περίπτωση αυτή, η ανακοίνωση γίνεται μόνο σε αρμόδια πρόσωπα ή φορείς (οικείους, κηδεμόνα, δικαιοσύνη).

7. - Δεν επιτρέπεται στον ψυχολόγο να παρουσιασθεί ως μάρτυρας υπεράσπισης ή κατηγορίας του πελάτη του.

8. - Ο ψυχολόγος δεν συζητά, περιπτώσεις πελατών του σε κύκλους εξωεπαγγελματικούς ή μη συγγενών επαγγελματιών. Αν κατά τη διδασκαλία του ή στα συγγράματά του θέλει να χρησιμοποιήσει υλικό περιπτώσεων, φροντίζει οπωσδήποτε να κατοχυρωθεί η απόλυτη ανωνυμία τους.

9. - Ο ψυχολόγος μεριμνά για τη διαφύλαξη της ασφάλειας του υλικού που κατέχει και αφορά τους πελάτες του, περιλαμβανομένων στοιχείων που διατηρεί σε ηλεκτρονικό υπολογιστή. Όταν δεν μπορεί να έχει πλήρη έλεγχο των κατοχυρωμένων στο αρχείο του πληροφοριών, κάνει διάκριση στις πληροφορίες που εισάγει ή κωδικοποιεί τις περιπτώσεις.

10. - Ο ψυχολόγος κατά την διεξαγωγή ερευνών, πληροφορεί τους εξεταζόμενους για τις πτυχές της έρευνας που πιθανώς να επηρέαζαν τη

θέληση τους να συμμετέχουν σε αυτήν και δίνει εξηγήσεις σε θέματα που εγείρουν οι συμμετέχοντες. Σε περιπτώσεις παιδιών ή ατόμων που αδυνατούν να δώσουν τη συγκατάθεσή τους, πρέπει να ζητείται η συγκατάθεση του νόμιμου εκπροσώπου τους.

Ο ερευνητής αναγνωρίζει το δικαίωμα στα συμμετέχοντα σε μια έρευνα υποκείμενα, να αποσυρθούν από την έρευνα, οποιαδήποτε στιγμή.

11. - Ο ψυχολόγος κατά την διεξαγωγή ερευνών προσπαθεί να αποφεύγει υπέρμετρη κατανόηση, συγκίνηση ή ταλαιπωρία των εξεταζομένων., σωματική ή ψυχική, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για ανηλίκους. Ακόμα, εξετάζει προσεχτικά την πιθανότητα μακροπρόθεσμων ανεπιθύμητων συνεπειών στα υποκείμενα που μετέχουν στην έρευνα, κι έχει την ευθύνη για να τις επισημάνει και να τις αφαιρέσει, τροποποιώντας πιθανώς το πειραματικό σχέδιο, όσο αυτό είναι δυνατόν. Ανάλογη φροντίδα πρέπει να λαμβάνεται και για τα πειραματόζωα μέσα στα πλαίσια των σχετικών πειραματισμών.

12.- Ο ψυχολόγος αποφεύγει να επαναλάβει ψυχολογικές δοκιμασίες που έχουν ήδη γίνει από συνάδελφό του στο ίδιο πρόσωπο, πριν περάσει ένα εύλογο χρονικό διάστημα.

VI

Μέριμνα για το ψυχολογικό υλικό

1. - Δεν επιτρέπεται η διάδοση τεστ κατά οποιοδήποτε τρόπο μεταξύ προσώπων μη ειδικών, είτε ως κυκλοφορία τους είτε ως ανατύπωση ή περιγραφή τους σε εκλαϊκευτικές περιοδικές εκδόσεις, έντυπα ή εκπομπές καθώς και η χρησιμοποίησή τους για άλλους σκοπούς εκτός αυτού της

ψυχολογικής εκτίμησης γιατί τα φθείρει και τα αχρηστεύει ως ψυχομετρικά όργανα άσκησης του επαγγέλματος. Εάν υποπέσει στην αντίληψη του ψυχολόγου, σχετικά συμβάν, οφείλει να ενημερώσει χωρίς αναβολή τον Σύλλογο.

2. - Όταν χρησιμοποιεί ψυχολογικές δοκιμασίες, ο ψυχολόγος σέβεται το δικαίωμα του πελάτη του να έχει επεξήγηση της φύσης και του σκοπού των δοκιμασιών αυτών. Οι επεξηγήσεις πρέπει να είναι σε γλώσσα χωρίς τεχνικούς όρους, που ο εξεταζόμενος μπορεί να κατανοήσει χωρίς να παρερμηνεύσει. Αν η εκ των προτέρων γνώση του τι μετρά το τεστ (π.χ. προσωπικότητας) καθιστά άκυρο το όργανο αυτό, ο ψυχολόγος μπορεί να δώσει επεξηγήσεις μετά την χορήγηση του τεστ. Αν η κατάσταση του πελάτη είναι ειδική (π.χ. παιδί), τότε επεξηγήσεις δίνονται στον εκπρόσωπό του.

3. - Η χορήγηση, αξιολόγηση και ερμηνεία ψυχολογικών τεστ., από υπηρεσίες ή μονάδες που χρησιμοποιούν γι' αυτά ηλεκτρονικούς υπολογιστές, θεωρείται επαγγελματική δραστηριότητα και διέπεται από τις ανάλογες αρχές, τις οποίες ο υπεύθυνος της μονάδας και οι συνεργάτες του οφείλουν να εφαρμόζουν.

4. - Η συλλογή υλικού με ομαδική χορήγηση τεστ, γίνεται είτε από τον ίδιο τον ερευνητή είτε από άλλα πρόσωπα, με ανάλογη όμως ειδική προπόνηση και με την προσωπική εποπτεία και ευθύνη του ερευνητή.

5. - Ο ψυχολόγος μειώνει την αξιοπιστία των πορισμάτων των ερευνών του, αν παράλληλα προς αυτά δεν παρουσιάσει ακριβή και πλήρη στοιχεία για τις μεθόδους, το δείγμα, το υλικό και τις συνθήκες γενικά διεξαγωγής των ερευνών.

6. - Σε περίπτωση που ο ψυχολόγος θα χρειασθεί να χορηγήσει γραπτή γνωμάτευση, οφείλει να αναφέρει μέσα τον αποδέκτη και τον σκοπό για τον οποίο χορηγείται.

7. - Ψυχολογικές γνωματεύσεις ή εκθέσεις χορηγούνται από τον ψυχολόγο μόνο για επαγγελματική χρήση και όχι για ιδιωτική χρήση και απευθύνονται μόνο σε αρμόδια πρόσωπα ή υπηρεσίες.

8. - Δεν επιτρέπεται η γραπτή ή προφορική ανακοίνωση του Δείκτη Νοημοσύνης (I.Q) σε γονείς, ασθενείς, σε ιδρύματα ή υπηρεσίες, όταν δεν διατηρούν ψυχολογικές υπηρεσίες. Ανακοινώνεται μόνο η κατηγορία στην οποία ανήκει ο πελάτης (π.χ. κανονική, ανωτέρα κ.α.). Γενικά αποφεύγεται η ανακοίνωση κάθε λεπτομέρειας που μπορεί να οδηγήσει σε παρερμηνείες.

VII

Η τήρηση των διατάξεων του παρόντος αποτελεί υποχρέωση για τα μέλη του Συλλόγου. Ο έλεγχος του κώδικα είναι έργο του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου.

ΚΩΔΙΚΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ
ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΩΝ

Δρ.Ν.Φακιολάς
Ερευνητής ΕΚΚΕ, Πρόεδρος Σ.Ε.Κ
Περιεχόμενα

- Εισαγωγή
- Ανάπτυξη κοινωνιολογικής σκέψης και θεωρίας
- Διεξαγωγή κοινωνιολογικών ερευνών
- Δημοσιεύσεις και αξιολογήσεις κοινωνιολογικών εργασιών
- Διδασκαλία της επιστήμης της κοινωνιολογίας

Χρηματοδότηση ερευνών

- Άσκηση κοινωνιολογικού επαγγέλματος
- Διαδικασίες για την εφαρμογή του Κώδικα Δεοντολογίας
- Παραπομπές

*** Το κείμενο αυτό είναι προκαταρκτικό και έχει ως κύριο στόχο την ανάπτυξη διαλόγου και προβληματισμού για την τελική διαμόρφωση του Κώδικα

Επαγγελματικής Δεοντολογίας των Κοινωνιολόγων της Ελλάδας. Είναι εναρμονισμένο με τους αντίστοιχους κώδικες της διεθνούς κοινότητας και προσαρμοσμένο στις ειδικές συνθήκες άσκησης του κοινωνιολογικού επαγγέλματος στη χώρα μας. Για την κατάρτιση του κειμένου αξιοποιήθηκαν ο Κώδικας Ηθικής Συμπεριφοράς της Αμερικάνικης Κοινωνιολογικής Εταιρείας (1989), που έχει μεταφράσει η κοινωνιολόγος Βούλα Γαληνού (Κοινωνιόγραμμα, 1991, τευχ.27), και ο Κώδικας Δεοντολογίας της Διεθνούς Κοινωνιολογικής Εταιρείας (2001), που μεταφράστηκε από τον κοινωνιολόγο Νίκο Φακιολά. Οι διατάξεις των Κωδίκων αυτών έχουν γίνει σεβαστές, αλλά έγιναν πολλές προσαρμογές που ανταποκρίνονται στην ελληνική πραγματικότητα, τροποποιήσεις, προσθήκες, αναδιατυπώσεις, αλλαγές στη διάρθρωση και συντμήσεις καθώς στους άλλους κώδικες υπήρχαν αρκετές

επαναληψεις.

Εισαγωγή

Ένας από τους βασικούς στόχους του Συλλόγου Ελλήνων Κοινωνιολόγων είναι η προώθηση της επιστημονικής- κοινωνιολογικής σκέψης, της έρευνας και της επαγγελματικής δεοντολογίας. Με τη διάχυση της κοινωνιολογικής θεωρίας και γνώσης, με την τεχνολογική ανάπτυξη και διάδοση της χρήσης των ερευνητικών εργαλείων, με την ταχύτατη ροή των κοινωνικών δεδομένων και με την αύξηση των στατιστικών στοιχείων είναι αναγκαία η διατύπωση και εφαρμογή κανόνων επαγγελματικής δεοντολογίας των κοινωνιολόγων. Όπως επισημαίνει η Διεθνής Κοινωνιολογική Εταιρεία στην εισαγωγή του Κώδικα Δεοντολογίας, που έχει θεσπίσει (2001), η εφαρμογή κανόνων επαγγελματικής δεοντολογίας αποβλέπει στην προστασία όσων εμπλέκονται στην κοινωνική έρευνα και στον έλεγχο της συμπεριφοράς των ερευνητών κοινωνιολόγων απέναντι τόσο στους πολίτες όσο και στην επιστημονική κοινότητα. Προτείνονται ρεαλιστικοί κανόνες που θα μεγιστοποιούν τις ευεργετικές επιδράσεις της κοινωνιολογικής θεωρίας και έρευνας στην ανθρωπότητα και θα ελαχιστοποιούν τις παρενέργειες από την άσκηση αυτού του επαγγέλματος.

Το επάγγελμα του κοινωνιολόγου έχει ως αντικείμενο τον άνθρωπο, τη συλλογική του δράση και συμπεριφορά. Η άσκηση του δεν πρέπει να παρεκκλίνει από αρχές και κανόνες που προστατεύουν τα προσωπικά δεδομένα και τα κοινωνικά δικαιώματα και κατοχυρώνουν την αξιοπιστία, την ελευθερία έκφρασης και την αξιοπρέπεια των πολιτών. Οι κανόνες αυτοί αφορούν τόσο τη διατύπωση κοινωνιολογικών θεωριών και αξιωμάτων με αντικειμενικότητα όσο και την έρευνα και τις συνακόλουθες εμπειρικές εφαρμογές της κοινωνιολογίας. Ο κώδικας επαγγελματικής δεοντολογίας αποτελεί μια συνοπτική προσέγγιση των προβλημάτων που ανακύπτουν στο πεδίο της ερευνητικής, διδακτικής, και επαγγελματικής δραστηριότητας των κοινωνιολόγων και στο πεδίο των εμπειρικών εφαρμογών της κοινωνιολογίας. Οι μορφές εργασίας των κοινωνιολόγων ποικίλλουν και διαφοροποιούνται συνεχώς προκαλώντας επιφυλάξεις γύρω από την κατάλληλη επαγγελματική

στάση

και συμπεριφορά τους. Η αναφορά σε δυνητικά προβλήματα δεν εξαντλεί το διάλογο, που έχει κατά ιστορικές περιόδους διαφορετική μορφή, και δεν συνθέτει απaráβατο ή δογματικό οδηγό δράσης.

Η εξειδίκευση και προσαρμογή των γενικών κανόνων δεοντολογίας σε ποικίλα και διαφοροποιούμενα εργασιακά περιβάλλοντα είναι αντικείμενο αναζήτησης κάθε σοβαρής κοινωνιολογικής εταιρείας. Η αποτελεσματικότητα του Κώδικα Δεοντολογίας στηρίζεται όμως σε μεγάλο βαθμό στην αυτοεκτίμηση και τον αυτοέλεγχο των κοινωνιολόγων σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο. Οφείλουν να τον ερμηνεύουν σωστά, να τον σέβονται στην έρευνα, τη διδασκαλία και τις

εμπειρικές εφαρμογές, να τον προσαρμόζουν στις ειδικές συνθήκες κάθε χώρας, να τον διαδίδουν και να φροντίζουν να γίνεται σεβαστός από όλους τους ειδικούς και τους χρήστες της κοινωνιολογικής έρευνας. Οι κοινωνιολόγοι είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοι σε ενδεχόμενες βλάβες από μόνον, κοινωνικών ομάδων, οργανισμών και κοινωνιών από αδόκιμη ή ανεύθνη χρήση της κοινωνιολογικής γνώσης και έρευνας.

Ανάπτυξη κοινωνιολογικής σκέψης και θεωρίας

Οι κοινωνιολόγοι αναπτύσσοντας την κοινωνιολογική γνώση και εξασκώντας το επάγγελμά τους αποδέχονται και ακολουθούν τις γενικές αρχές της επιστημονικής, ερευνητικής και ακαδημαϊκής κοινότητας.

1. Οι κοινωνιολόγοι αναζητώντας και επεκτείνοντας την επιστημονική γνώση είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοι σε θέματα αντικειμενικότητας και ευθυκρισίας, δημοκρατικότητας, ελευθερίας της έκφρασης, αβίαστης και ανοικτής διατύπωσης των ιδεών, σεβασμού των προσωπικών δεδομένων και των κοινωνικών δικαιωμάτων.
2. Επιδιώκουν ελεύθερη και ανοικτή πρόσβαση στις πηγές γνώσης, απρόσκοπτη διεξαγωγή των ερευνών και δικαίωμα στην ευρεία κοινοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων.
3. Διεκδικούν εσωτερική αυτονομία στο σχεδιασμό των κοινωνικών ερευνών, στη χρήση των σχετικών επιστημονικών μέσων ή εργαλείων και στη διαχείριση των ερευνητικών αποτελεσμάτων και πληροφοριών.
4. Αναζητούν με επιμονή, με συστηματική ακρίβεια και με συστηματική ανάλυση ερμηνείες για εξελισσόμενα κοινωνικά φαινόμενα. Το επιστημονικό τους έργο υπόκειται σε κρίση και αξιολόγηση από εμπειρότερους κοινωνιολόγους, οι οποίοι αποφεύγουν τις υποκειμενικές ερμηνείες και λειτουργούν χωρίς προσωπικές, ιδεολογικές ή μεθοδολογικές προκαταλήψεις.
5. Οι κοινωνιολόγοι έχουν πλήρη επίγνωση ότι οι θεωρίες και ερμηνείες τους, όταν δημοσιοποιούνται, γίνονται κοινωνικό προϊόν για ευρεία χρήση με μοναδικό περιορισμό την αποφυγή καταστρατήγησης των δικαιωμάτων της πνευματικής ιδιοκτησίας.
6. Τα πνευματικά δικαιώματα των ερευνητών κοινωνιολόγων προστατεύονται από την ισχύουσα νομοθεσία, αρκεί να ακολουθείται από τους δημιουργούς η διαδικασία κατοχύρωσης τους. Αντίστοιχα, οι κοινωνιολόγοι σέβονται απόλυτα και δεν προσπαθούν να οικειοποιηθούν τα πνευματικά δικαιώματα άλλων επιστημόνων.
7. Θεωρητικά ή ερευνητικά δεδομένα που αποτελούν αυτούσια δάνεια από δημοσιευμένη ή αδημοσίευτη εργασία άλλου ατόμου πρέπει να είναι διακριτά με ακριβείς παραπομπές, να αποδίδονται στο παραγωγό ή συγγραφέα τους και

να αναγνωρίζεται η ειδική συμβολή τους στην πορεία της έρευνας.

8. Οι κοινωνιολόγοι στις πνευματικές ή ερευνητικές τους αναζητήσεις και τις επαγγελματικές τους επιλογές οφείλουν να ενεργούν με συγκεκριμένα κριτήρια αντικειμενικότητας και ακεραιότητας που περιγράφονται στη συνέχεια.

9. Αντικείμενο εργασίας των κοινωνιολόγων είναι η αποτύπωση και ανάλυση της δομής και λειτουργίας των ανθρώπινων κοινωνιών στην εξέλιξη τους. Ο κοινωνιολόγος παρακολουθεί την κοινωνική πραγματικότητα και την ανθρώπινη συμπεριφορά συγκεντρώνοντας με επιστημονική δεοντολογία και μεθοδολογία τα ανάλογα στοιχεία που ταξινομεί και ερμηνεύει.

10. Οι κοινωνιολόγοι οφείλουν να παρακολουθούν τις κοινωνικές εξελίξεις σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, να ενημερώνονται δια βίου και να αξιοποιούν νέες θεωρίες και πορίσματα σύγχρονων ερευνών στο χώρο της επιστήμης τους.

11. Η παρουσίαση των κοινωνιολογικών ερευνών περιλαμβάνει πλήρη αναφορά σε θεωρίες, πρότυπα ανάλυσης, μεθοδολογίες ή τεχνικές χωρίς αποσιωπήσεις, παραλείψεις ή διαστρεβλώσεις των αποτελεσμάτων. Οι αναφορές σε θεωρητικές τοποθετήσεις και ευρήματα άλλων ερευνών γίνονται με διαφάνεια, ακρίβεια και πιστότητα χωρίς να παραποιούνται δεδομένα ή σκόπιμα να απομονώνονται περικοπές.

12. Οι κοινωνιολόγοι οφείλουν να συνεργάζονται σε εθνικό και διεθνές επίπεδο με βάση υψηλά θεωρητικά, τεχνικά και αναλυτικά πρότυπα και στόχο την επιστημονική ορθότητα και αξιοπιστία στις ερευνητικές, τις διδακτικές και επαγγελματικές τους δραστηριότητες.

13. Για τη σφαιρική διαπραγμάτευση των θεμάτων της κοινωνιολογίας είναι απαραίτητες οι συλλογικές και οι διεπιστημονικές συνεργασίες με άλλους κοινωνικούς επιστήμονες στο πλαίσιο του αμοιβαίου σεβασμού και της αναγνώρισης των ιδιαιτεροτήτων κάθε κλάδου.

14. Δεν επιτρέπονται διακρίσεις μεταξύ κοινωνιολόγων λόγω εθνικότητας, φυλής, ηλικίας, έκφρασης φύλου, πολιτικής ή ιδεολογικής προτίμησης, γλώσσας ή θρησκείας.

15. Η περιφρόνηση της επιστήμης είναι καθήκον όλων των κοινωνιολόγων χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν θα ασκήσουν κριτική σε κοινωνιολογικές θεωρίες ή μεθοδολογίες και δεν θα επισημάνουν κενά και αδυναμίες των αποτελεσμάτων και ερμηνειών.

16. Οι κοινωνιολόγοι οριοθετούν το γνωστικό τους πεδίο και το αντικείμενο της εργασίας τους χωρίς να αποσιωπούν περιορισμούς και αδυναμίες στις ερευνητικές τους προσεγγίσεις. Αν τους ζητηθεί γνώμοδότηση για κάποιο κοινωνικό ζήτημα, προσδιορίζουν με ακρίβεια τις επιστημονικές τους δυνατότητες και το βαθμό προσωπικής τους εξειδίκευσης.

17. Αναγνωρίζουν το δικαίωμα των πολιτών να έχουν πρόσβαση σε δεδομένα που τους αφορούν, αν δεν επιχειρούν να επηρεάσουν την εξέλιξη και τα

συμπεράσματα της έρευνας. Περιφρουρούν το απόρρητο σε προσωπικά δεδομένα

των υποκειμένων έρευνας και στα στοιχεία και τις σημειώσεις των ερευνητών.

18. Οι κοινωνιολόγοι δεν συναργάζονται και δεν παρέχουν πληροφορίες σε άτομα, υπηρεσίες ή οργανισμούς που δεν σέβονται τα δημοκρατικά δικαιώματα ή δεν λειτουργούν με νομιμότητα και διαφάνεια ή υποκρύπτουν υστεροβουλίες σε βάρος των πολιτών ή ερευνητών.

19. Το ενδεχόμενο οι αναλύσεις, οι εισηγήσεις ή οι απόψεις των κοινωνιολόγων να επηρεάσουν το κοινωνικό σύνολο επιβάλλει να διατυπώνουν τις απόψεις τους με αντικειμενικότητα και επιφυλακτικότητα καθώς τα αξιώματά τους δεν έχουν απόλυτο ούτε πάντοτε γενικευμένο χαρακτήρα. Δεν έχουν το δικαίωμα να εκμεταλλευτούν τις γνώσεις και πληροφορίες τους για να ασκήσουν αθέμιτη επιρροή ή άκριτες εξουσίες σε άτομα ή κοινωνικές ομάδες.

Διεξαγωγή κοινωνιολογικών ερευνών

Οι βασικές και οι εφαρμοσμένες κοινωνιολογικές έρευνες είναι αναγκαίες για τη διεύρυνση την προώθηση και τον έλεγχο της κοινωνιολογικής γνώσης. Κατά τη διεξαγωγή κοινωνιολογικών ερευνών παρουσιάζονται όμως δυσκολίες και αντιθέσεις. Η προσπάθεια πρακτικής εφαρμογής των συμπερασμάτων της έρευνας μπορεί να προκαλέσει συγκρούσεις συμφερόντων. Οι τυχόν ανεύθυνες ενέργειες μεμονωμένων ερευνητών ή ερευνητικών ομάδων μπορεί να οδηγήσει σε

πρωτογενή ή μόνιμο αποκλεισμό των κοινωνιολόγων από πηγές πληροφόρησης, υπηρεσίες ή συγκεκριμένες ομάδες ερωτώμενων. Οι κοινωνιολόγοι εφαρμόζουν συγκεκριμένους κανόνες έρευνας.

1. Οι κοινωνιολόγοι είναι υποχρεωμένοι να χρησιμοποιούν και να παρουσιάζουν επιστημονικά έγκυρες μεθόδους και τεχνικές για τη συγκέντρωση, επεξεργασία και ανάλυση των κοινωνικών δεδομένων. Όταν προχωρούν σε ερευνητικές καινοτομίες, οφείλουν να αιτιολογήσουν επιστημονικά και πρακτικά τις πρωτοβουλίες τους.

2. Οι εργασίες των κοινωνιολόγων στηρίζονται και παραπέμπουν στην επιστημονική βιβλιογραφία του κλάδου τους. Τα ερωτηματολόγια και οι συνεντεύξεις, η απλή ή συμμετοχική παρατήρηση, οι ανοιχτές συζητήσεις, το πείραμα, οι στατιστικές καταγραφές, η ταξινόμηση και ανάλυση αρχειακού υλικού είναι οι κυριότερες δόκιμες και αποδεκτές τεχνικές για τη συγκέντρωση πρωτογενών στοιχείων τόσο στις ποσοτικές όσο και τις ποιοτικές κοινωνιολογικές έρευνες.

3. Η αξιόπιστη αναφορά σε κοινωνιολογικές θεωρίες, η επάρκεια των μεθοδολογικών και τεχνικών εργαλείων, όπως και η καταλληλότητα των πηγών της έρευνας είναι αντικείμενο κριτικής αξιολόγησης από την ερευνητική και

πανεπιστημιακή κοινότητα.

4. Οι πηγές των γραπτών και προφορικών δεδομένων καταγράφονται και αναφέρονται. Τα στοιχεία που προέρχονται από βιβλία, αρχεία ή άλλα γραπτά κείμενα ανοιχτά στη δημόσια χρήση δεν θεωρούνται απόρρητα. Χρησιμοποιούνται με βάση τις νομοθετικές ρυθμίσεις και τους κανόνες που ορίζουν οι φορείς προέλευσης των στοιχείων. Σε αρκετές περιπτώσεις απαιτούνται από τη νομοθεσία ειδικές άδειες ή τήρηση προϋποθέσεων και συμμόρφωση σε κανονισμούς για τη διεξαγωγή ενός ερευνητικού προγράμματος που οι κοινωνιολόγοι είναι υποχρεωμένοι να εντάξουν στον προγραμματισμό της έρευνας. Οι ερευνητές αναγκάζονται να χρησιμοποιήσουν πλάγια μέσα για εξασφάλιση δεδομένων που αποκρύπτονται παράνομα ή σκόπιμα αποσιωπούνται.
5. Η πρόσβαση σε προσωπικά δεδομένα των υποκειμένων στις κοινωνιολογικές έρευνες επιτρέπεται μόνο για τους σκοπούς της ακαδημαϊκής έρευνας. Τα στοιχεία αυτά είναι απόρρητα, γίνονται γνωστά μόνο στους αντίστοιχους ερωτώμενους και στις κοινωνιολογικές έρευνες αναλύονται ανώνυμα. Για την κατοχύρωση της ανωνυμίας χρησιμοποιούνται ειδικοί κωδικοί και ελέγχεται η φύλαξη τους. Αν οι ερωτώμενοι επιθυμούν να αναφερθούν ονομαστικά, οι ερευνητές αποφασίζουν για τη δημοσιοποίηση με βάση την αρχή της ισοτιμίας απέναντι τους.
6. Δεν επιτρέπεται για τις ανάγκες της έρευνας να υποστούν οι ερωτώμενοι ή μέλη της ερευνητικής ομάδας υλική ή ηθική βλάβη. Τα μέλη μιας ερευνητικής ομάδας δεν παραβιάζουν χωρίς συγκατάθεση την ιδιωτική ζωή των πολιτών. Σέβονται τις πολιτιστικές ή προσωπικές ιδιαιτερότητες των υποκειμένων της έρευνας και δεν εκμεταλλεύονται την ενδεχόμενη άγνοια ή αδυναμία τους. Δεν επιτρέπεται να δίνουν παραπλανητικές πληροφορίες στους ερωτώμενους για τους σκοπούς της έρευνας.
7. Μεταξύ των μελών μικτών ερευνητικών ομάδων ή και των ερευνητικών Ινστιτούτων γίνονται από την αρχή σαφείς και αμοιβαία αποδεκτές συμφωνίες γύρω από την κατανομή των εργασιών, τις αμοιβές, τα χρονικά όρια, τις δεσμεύσεις, την πρόσβαση στα δεδομένα, τα δικαιώματα για δημοσιεύσεις, την πνευματική ιδιοκτησία ή άλλα δικαιώματα. Αν απαιτηθούν τροποποιήσεις στη διάρκεια διεξαγωγής ενός ερευνητικού προγράμματος χρειάζεται να συζητηθούν και να αποφασιστούν από όλους τους υπευθύνους.

Δημοσιεύσεις και αξιολογήσεις κοινωνιολογικών εργασιών

Τα αποτελέσματα των επιστημονικών εργασιών των κοινωνιολόγων δημοσιεύονται σε βιβλία, μονογραφίες, επιστημονικά και εκλαϊκευμένα άρθρα, μελέτες, εκθέσεις, αναφορές ή εισάγονται στο διαδίκτυο.

1. Τα πρωτογενή δεδομένα, οι αναλύσεις και ερμηνείες τους, οι σχετικές δημοσιεύσεις αποτελούν πνευματικά δικαιώματα των κοινωνιολόγων ερευνητών. Έχουν το δικαίωμα να διαθέτουν το έργο τους για δημοσίευση ή να το δημοσιεύουν με δικά τους έξοδα. Αν μέρος αυτών των πνευματικών δικαιωμάτων έχει παραχωρηθεί στο χρηματοδότη του ερευνητικού προγράμματος

ή στον εργοδοτικό οργανισμό, ο ερευνητής δικαιούται αποζημίωση για τη χρήση του.

2. Οι βάσεις εμπειρικών κοινωνιολογικών δεδομένων κλειδώνονται μέχρι οι ερευνητές να τις συστηματοποιήσουν, να ολοκληρώσουν τη χρήση τους και να τις αποδεσμεύσουν.

3. Είναι απαραίτητο οι κοινωνιολόγοι να δημοσιεύουν τα αποτελέσματα των ερευνών τους, εκτός εάν αυτό μπορεί να βλάψει άλλους πολίτες ή και συνεργάτες ή αν αποτελούν πνευματική τους ιδιοκτησία σύμφωνα με ειδικές συμφωνίες. Οφείλουν επίσης να παρουσιάζουν τις εργασίες τους σε συνέδρια και σεμινάρια και να συμμετέχουν σε ανοιχτές συζητήσεις για τη διάχυση και αξιοποίηση της κοινωνιολογικής γνώσης και έρευνας.

4. Η δημοσίευση των ερευνών πρέπει να γίνεται με τους αρχικούς όρους και τις υποδείξεις όσον τις παρήγαγαν και τις αξιολόγησαν. Σε αντίθετη περίπτωση οι δημιουργοί ενός έργου έχουν το δικαίωμα να το αποσύρουν πριν προχωρήσουν οι εργασίες δημοσίευσης του ή και σε προχωρημένο στάδιο, αν υπάρχουν σοβαροί επιστημονικοί λόγοι ή απειλή βλάβης ατόμων, ομάδων ή γενικά του δημοσίου συμφέροντος. Οι υπεύθυνοι εκδοτικών οίκων ή συντακτικών επιτροπών οφείλουν να απαντούν έγκαιρα και συγκεκριμένα στα αιτήματα για δημοσίευση ενός κειμένου.

5. Ιδιαίτερη βαρύτητα έχουν οι δημοσιεύσεις κοινωνιολογικών έργων μετά την υποβολή και έγκριση τους από επιστημονικές επιτροπές κρίσεων. Οι αξιολογήσεις πραγματοποιούνται με εχεμύθεια και προσεκτική εξέταση του συνόλου του έργου. Οι κριτές οφείλουν να αιτιολογούν με σαφή κριτήρια και επιστημονικά επιχειρήματα τις αποφάσεις τους. Αν ζητηθεί επανάληψη της κρίσης από άλλον εκδότη, οι κοινωνιολόγοι αξιολογητές έχουν την υποχρέωση να τον ενημερώσουν.

6. Είναι δεοντολογικά αδόκιμο να υποβάλλουν οι συγγραφείς ταυτόχρονα σε διάφορους εκδότες ή περιοδικά την ίδια εργασία για δημοσίευση. Αυτό μπορεί να γίνει διαδοχικά, αν υπάρχει απόρριψη του κειμένου από προηγούμενους εκδότες.

7. Τα ονόματα των συντελεστών διεξαγωγής ενός ερευνητικού προγράμματος ή συγγραφής των κειμένων και ο βαθμός συμβολής εκάστου πρέπει να αναγνωρίζονται και να αναφέρονται με ακρίβεια κατά τις δημοσιεύσεις, εκτός αν κάποιος δηλώσει γραπτά ότι δεν το επιθυμούν. Η σειρά αναφοράς προσδιορίζεται από την προσφορά εκάστου, τις εξωτερικές δεσμεύσεις και τις

εσωτερικές συμφωνίες της ερευνητικής ομάδας.

8. Τα αποτελέσματα της βασικής ή της εφαρμοσμένης κοινωνιολογικής έρευνας ενδιαφέρουν άμεσα τους πολίτες ή επηρεάζουν γενικότερα τη δημόσια ζωή και είναι χρήσιμο να διαδίδονται από τα έντυπα ή ηλεκτρονικά Μαζικά Μέσα Ενημέρωσης. Οι κοινωνιολόγοι παρακολουθούν αυτές τις αναφορές και έχουν την υποχρέωση να παρεμβαίνουν για να μην υπάρξουν διαστρεβλώσεις, γενικεύσεις, υπεραπλουστεύσεις, αντιδεοντολογικές ή αντιεπιστημονικές χρήσεις στα δεδομένα ή τις ερμηνείες τους.

9. Η συμβολή των κοινωνιολόγων στο δημόσιο διάλογο και στην εφαρμογή πολιτικών μπορεί να αποδειχτεί σημαντική τόσο για την κοινωνία όσο και για την επιστήμη τους, αρκεί οι συμμετέχοντες να προσδιορίζουν την εμβέλεια, τα όρια ή τη σχετικότητα των ευρημάτων τους και μην κάνουν αυθαίρετες κρίσεις για ειδικά ζητήματα που δεν γνωρίζουν σε βάθος.

10. Θα ήταν χρήσιμο οι κοινωνιολόγοι να κοινοποιούν στις αρμόδιες αρχές και στους αντίστοιχους κοινωνικούς φορείς τα ευρήματα ανάλογων ερευνών τους σε μορφή και ορολογία κατανοητή από τους εκπροσώπους τους και τους πολίτες.

11. Οι κοινωνιολόγοι σέβονται και αξιοποιούν τις πηγές της επιστήμης και της γνώσης, επιδιώκουν τη διάχυση της σύγχρονης κοινωνιολογικής γνώσης και εμπειρίας, αναζητούν και ενθαρρύνουν τη δημιουργική και τεκμηριωμένη κριτική σκέψη. Εμπλουτίζουν με τις γνώσεις τους το δημόσιο διάλογο και προβληματισμό, αξιοποιούν θετικά όλα τα ΜΜΕ για απαγκίστρωση των συμπολιτών μας από πλάνες, προκαταλήψεις και άκριτες τυπολατρίες.

12. Οι κοινωνιολόγοι έχουν οι ίδιοι διαρκή κοινωνική συμμετοχή και αναπτύσσουν οι ίδιοι απελευθερωτική κοινωνική δράση προάγοντας την επιστήμη και τον πολιτισμό και εμπνυχώνοντας τους συμπολίτες να αναλάβουν ανάλογες πρωτοβουλίες.

Διδασκαλία της επιστήμης της κοινωνιολογίας

Τα καθήκοντα των κοινωνιολόγων εκπαιδευτικών και τα αναλυτικά προγράμματα

των ιδρυμάτων όπου ανήκουν προσδιορίζονται από νόμους ή υπουργικά διατάγματα και από κανόνες και αρχές των συγκεκριμένων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και του συνόλου της εκπαιδευτικής κοινότητας.

1. Οι κοινωνιολόγοι κατανοούν την αξία και τη χρησιμότητα των γνώσεων κοινωνιολογίας για τους νέους όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων. Κάνουν κάθε δυνατή προσπάθεια για να γίνει αυτό ευρύτερα αντιληπτό και να προωθηθούν μεταρρυθμίσεις για μια σύγχρονη εκπαίδευση με στόχο την ανάπτυξη κριτικής και δημιουργικής σκέψης.

2. Οι εκπαιδευτικοί κοινωνιολόγοι γνωρίζουν και εφαρμόζουν τους

νόμους και τις διατάξεις των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων κατά την άσκηση του ακαδημαϊκού, ερευνητικού, διδακτικού τους έργου και την ανάληψη άλλων εκπαιδευτικών ή διοικητικών τους καθηκόντων. Όσοι εποπτεύουν συναδέλφους κοινωνιολόγους κατώτερων βαθμίδων τους συμβουλεύουν και εμμένουν στην τήρηση της επαγγελματικής δεοντολογίας.

3. Οι κοινωνιολόγοι οφείλουν να είναι συνεπείς, υπεύθυνοι και επαρκείς στα εκπαιδευτικά τους καθήκοντα φροντίζοντας να ανανεώνουν τις γνώσεις τους και να εμπλουτίζουν τα αναλυτικά προγράμματα μαθημάτων με νέα στοιχεία και σύγχρονες θεωρητικές ερμηνείες που προσελκύουν και διευρύνουν τα ενδιαφέροντα των μαθητευόμενων τους.

4. Οι υπεύθυνοι των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων όπου διδάσκεται η κοινωνιολογία και, ιδιαίτερα, των Τμημάτων Κοινωνιολογίας διασφαλίζουν ότι οι διδάσκοντες έχουν τα απαιτούμενα προσόντα και τις δεξιότητες για τη διδασκαλία της επιστήμης της κοινωνιολογίας ή ειδικών κλάδων της, ότι ασκούν με επάρκεια τα εκπαιδευτικά και άλλα καθήκοντα τους, ότι κατοικούν στο Νομό, όπου έχει έδρα το εκπαιδευτικό ίδρυμα, και ότι έχουν τον απαραίτητο σεβασμό στους εκπαιδευόμενους.

5. Οι κοινωνιολόγοι δίνουν όλες τις πληροφορίες στους σπουδαστές για το εύρος, την προβληματική και τις οπτικές της επιστήμης τους. Οι πανεπιστημιακοί αναφέρονται σε όλα τα γνωστικά πεδία, σε όλες τις θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις της κοινωνιολογίας. Εξοικειώνουν του/τις φοιτητές/τριες με τα μέσα και τις τεχνικές διεξαγωγής κοινωνιολογικών ερευνών. Ενημερώνουν για τις εναλλακτικές διαδρομές ή τις προοπτικές των φοιτητών/τριών κοινωνιολογίας στο πτυχιακό, μεταπτυχιακό και επαγγελματικό επίπεδο. Εξηγούν με σαφήνεια τις υποχρεώσεις τους στο πανεπιστήμιο, παρακολουθούν την πρόοδο τους αξιολογώντας έγκαιρα και δίκαια τις εργασίες τους και τους παρέχουν ευκαιρίες αυτενέργειας καλλιεργώντας σε αυτούς/ές κριτική σκέψη.

6. Οι καθηγητές κοινωνιολογίας επιλέγουν εγχειρίδια, περιεχόμενο μαθημάτων, τρόπους βαθμολόγησης και μεταχείρισης των σπουδαστών/τριών αποκλειστικά με επιστημονικά και αντικειμενικά κριτήρια.

7. Οι κοινωνιολόγοι εκπαιδευτικοί δεν επιτρέπεται να εκμεταλλεύονται τους μαθητές/φοιτητές/τριες για τη διεξαγωγή ερευνών, που δεν έχουν καθαρά εκπαιδευτικό χαρακτήρα ή να τους εξαναγκάζουν να μετατρέπονται σε ερευνητικά υποκείμενα. Δεν παραπλανούν τους φοιτητές/τριες παρουσιάζοντας εργασίες εκείνων ως δικές τους και τους παρέχουν βεβαιώσεις ή συστατικές επιστολές για τη συμβολή τους στο έργο του εκπαιδευτικού ιδρύματος.

8. Οι κοινωνιολόγοι, και κυρίως οι εκπαιδευτικοί, δεν έχουν το δικαίωμα να εκμεταλλεύονται τη θέση υπεροχής τους για να αποκτούν με εξαναγκασμό από τους/τις εκπαιδευόμενους/ές, από ασθενείς, από συνεργάτες από διοικητικό προσωπικό ή από το κοινωνικό τους περιβάλλον επαγγελματικά πλεονεκτήματα ή να αποσπούν προσωπικές, οικονομικές, σεξουαλικές ή άλλες

εξυπηρετήσεις.

9. Οι πανεπιστημιακοί καθηγητές συμβάλλουν στη συμβουλευτική των φοιτητών/τριών, διασφαλίζουν την πλήρη ενημέρωση και την υποστήριξη τους από τα αρμόδια όργανα των Τμημάτων Κοινωνιολογίας και συμβάλλουν στην αναγνώριση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των κοινωνιολόγων όπως και στον

εντοπισμό θέσεων εργασίας. Δεν κοινοποιούν πληροφορίες που αφορούν προσωπικά τους φοιτητές/τριες.

10. Οι κοινωνιολόγοι παίρνουν πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη της κοινωνιολογικής έρευνας σε εκπαιδευτικά ζητήματα, την προώθηση δημοσιεύσεων, τη διάχυση της κοινωνιολογικής γνώσης με τη δημιουργία βιβλιοθηκών, με εκπαιδευτικά σεμινάρια, διαλέξεις και δράσεις.

11. Οι εκπαιδευτικοί κοινωνιολόγοι εφαρμόζουν σύγχρονες παιδαγωγικές μεθόδους και αντιλήψεις. Αντιμετωπίζουν με σεβασμό και ισοτιμία τους/τις μαθητές/τριες-φοιτητές/τριες και τους κηδεμόνες τους, όπως και τους άλλους εργαζόμενους στο χώρο τους.

12. Οι κοινωνιολόγοι αντιμετωπίζουν με κριτική σκέψη την παιδεία και το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας, συμβάλλουν στη διαρκή ποιοτική βελτίωση των αναλυτικών προγραμμάτων και βιβλίων για προαγωγή της γνώσης, υπερασπίζονται τις κατακτήσεις των εκπαιδευτικών και εκφράζουν την αποστροφή τους σε κάθε μορφή διαστρέβλωσης των στόχων της εκπαίδευσης ή παραπαιδείας ή εκμετάλλευσης και κοινωνικού αποκλεισμού των νέων.

13. Οι κοινωνιολόγοι διεκδικούν εκσυγχρονισμό της κτιριακής και υλικοτεχνικής υποδομής των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των μέσων διδασκαλίας. Απαιτούν την αύξηση των πόρων για την εκπαίδευση στα επίπεδα των άλλων αναπτυγμένων χωρών, όπως και την αναβάθμιση των εκπαιδευτικών για αξιοπρεπή διαβίωση και απερίσπαστη εκτέλεση των εκπαιδευτικών τους καθηκόντων.

14. Στο χώρο των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων οι κοινωνιολόγοι αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για την υποστήριξη των ώριμων διεκδικήσεων των νέων, την ομαλή κοινωνικοποίηση, τη συμβουλευτική και τη δημιουργική δράση των μαθητών/τριών, φοιτητών/τριων, όπως και για την αντιμετώπιση προβλημάτων στις σχέσεις των εκπαιδευόμενων και του συνόλου των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας.

15. Οι κοινωνιολόγοι αναπτύσσουν γόνιμη συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς των άλλων κλάδων για την αποδοτική λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος στο πλαίσιο της αλληλοκατανόησης και του

σεβασμού

της επιστημονικής και επαγγελματικής υπόστασης όλων.

Χρηματοδότηση ερευνών

1. Το κράτος, η Τοπική Αυτοδιοίκηση και οι δημόσιοι οργανισμοί έχουν υποχρέωση να χρηματοδοτούν την κοινωνιολογική έρευνα για να μην προχωρούν σε αυθαιρεσίες και αυτοσχεδιασμούς στη λήψη αποφάσεων και την εφαρμογή πολιτικών που επηρεάζουν τις συνθήκες και την ποιότητα ζωής του συνόλου των πολιτών. Οι ιδιωτικοί οργανισμοί και οι συλλογικοί φορείς έχουν συμφέρον να αναζητούν πληροφορίες, κοινωνικά δεδομένα και αναλύσεις που θα τους επιτρέψουν να λειτουργήσουν ορθολογικά και αποτελεσματικά στον τομέα δράσης τους.

2. Οι κοινωνιολόγοι δεν αποδέχονται κρατικές ή ιδιωτικές χρηματοδοτήσεις για έρευνα, συμβόλαια, συμφωνίες ή υποχρεώσεις που παραπέμπουν σε παραβιάσεις του κώδικα δεοντολογίας ή ανορθόδοξες και αντιεπιστημονικές πρακτικές στη διεξαγωγή μιας έρευνας. Οφείλουν να αποχωρούν και ενδιάμεσα από ερευνητικά έργα, αν διαπιστώσουν καταστρατήγηση των αρχών και ηθικών αξιών της επιστήμης τους ή παραχάραξη των ευρημάτων ή εκμετάλλευση τους για κοινωνικές διακρίσεις ή αδιαφανείς σκοπούς.

3. Οι υπεύθυνοι κοινωνιολογικών ερευνών οφείλουν να ενημερώσουν από την αρχή τους χρηματοδότες τους για τις βασικές και μεθοδολογικές αρχές διεξαγωγής ενός ερευνητικού προγράμματος και για την πιθανότητα το αποτέλεσμα να μην ανταποκρίνεται σε συγκεκριμένες προσδοκίες ή αναμενόμενα

οφέλη τους. Είναι προτιμότερο να γίνονται γραπτές συμφωνίες με τους όρους και τις αμοιβαίες δεσμεύσεις, ώστε και οι χρηματοδότες να κατοχυρώνονται και οι ερευνητές να είναι απόλυτα συνεπείς στις υποχρεώσεις τους. Τα κονδύλια για έρευνα πρέπει να χρησιμοποιούνται ακριβώς για το σκοπό που διατέθηκαν.

Άσκηση κοινωνιολογικού επαγγέλματος

1. Για τους επαγγελματίες κοινωνιολόγους δεν απαιτείται ειδική άδεια άσκησης επαγγέλματος και δεν έχει συσταθεί ξεχωριστό ταμείο ασφαλιστικής κάλυψης. Δεν έχουν ακόμα αναγνωριστεί επίσημα από το Υπουργείο Παιδείας τα επαγγελματικά δικαιώματα των κοινωνιολόγων και δεν έχει θεσπιστεί μέχρι τώρα νομοθετικά η δυνατότητα σύναψης συλλογικών συμβάσεων εργασίας.

2. Το πεδίο άσκησης του κοινωνιολογικού επαγγέλματος είναι διακριτό και πολύπλευρο, και τα επαγγελματικά τους δικαιώματα πρέπει να προσδιορίζονται από τη νομοθεσία. Οι χώροι απασχόλησης των κοινωνιολόγων έχουν καταγραφεί και διαρκώς διευρύνονται με την αύξηση των κοινωνικών αναγκών και απαιτήσεων του πληθυσμού για καλύτερες συνθήκες ζωής και δράσης.

3. Τα καθήκοντα των κοινωνιολόγων σε οργανικές θέσεις διαφόρων υπηρεσιών και υπηρεσιών περιγράφονται στους οργανισμούς λειτουργίας και στους εσωτερικούς κανονισμούς τους. Τους εργαζόμενους στο δημόσιο αφορούν και οι διατάξεις του υπαλληλικού κώδικα. Οι αρμοδιότητες όσων απασχολούνται σε κοινωνικούς φορείς ή στον ιδιωτικό τομέα αναφέρονται στις προκηρύξεις ή αγγελίες των ανάλογων θέσεων και είναι αντικείμενο εσωτερικής διαπραγμάτευσης μεταξύ κοινωνιολόγων και εργοδοσίας.

4. Σε κάθε επαγγελματικό χώρο οι κοινωνιολόγοι ασκούν τα καθήκοντα τους με υπευθυνότητα, αξιοπρέπεια, σεβασμό στον πολίτη και στους συνεργάτες τους. Η συνεπής και επαρκής ανταπόκριση των κοινωνιολόγων στα εργασιακά τους καθήκοντα είναι μια βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματικότερη διεκδίκηση επαγγελματικών δικαιωμάτων, καλύτερων υλικών

ή ηθικών απολαβών και αναβάθμισης της επαγγελματικής θέσης και του κοινωνικού γοήτρου του κλάδου αυτού.

5. Οι κοινωνιολόγοι αποφεύγουν να εμπλέκονται σε αξιολογήσεις προγραμμάτων και δράσεων που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με προσωπικά τους συμφέροντα ή αποφεύγουν κρίσεις έργων συναδέλφων τους, αν δεν μπορούν να τηρήσουν την απαιτούμενη αντικειμενικότητα και ικανή αποστασιοποίηση.

6. Η επαρκής γνώση στατιστικών πακέτων και προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών για τις κοινωνικές επιστήμες διευκολύνει τους κοινωνιολόγους και ανεβάζει το επίπεδο του ερευνητικού τους έργου. Η γνώση ξένων γλωσσών επιτρέπει την άμεση εξοικείωση με τα επιστημονικά επιτεύγματα της διεθνούς κοινωνιολογικής κοινότητας, την αξιοποίηση της χρήση βιβλιογραφίας και την παρακολούθηση διεθνών συνεδρίων.

7. Οι κοινωνιολόγοι έχουν την υποχρέωση να σέβονται στην πράξη τις θεωρίες τους, να προστατεύουν τα κοινωνικά και δημοκρατικά δικαιώματα των συμπολιτών και φοιτητών τους, να αντιμετωπίζουν με ιδιαίτερη ευαισθησία τα ΑμεΑ, τις μειονότητες και τα άτομα που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό. Παράλληλα, δεν παρέχουν εγγυήσεις σε άτομα, κοινωνικές ομάδες ή οργανισμούς, αν δεν είναι σε θέση να τις τηρήσουν ουσιαστικά.

8. Η επιστήμη της κοινωνιολογίας επιτρέπει τη γνώση και κριτική αξιολόγηση της κοινωνικής πραγματικότητας. Οι κοινωνιολόγοι διαθέτουν εξειδικευμένη γνώση για ενεργό συμμετοχή τους στα κοινά και πλήρη συμμετοχή τους στην πολιτική ζωή της χώρας.

9. Για την προάσπιση του επαγγέλματος τους οι κάτοχοι πτυχίων και μεταπτυχιακών τίτλων κοινωνιολογίας τα κατοχυρώνουν και ελέγχουν, αν όσοι ασκούν το επάγγελμα έχουν τα απαιτούμενα προσόντα. Καταγγέλλουν στα αρμόδια όργανα κάθε ιδιοποίηση της ιδιότητας του κοινωνιολόγου από άτομα που δεν διαθέτουν τα τυπικά προσόντα ή κατέχουν τίτλους σπουδών από μη αναγνωρισμένα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Οι ενεργοί κοινωνιολόγοι αντιστρατεύονται εκείνους που με τις αντιλήψεις και πράξεις τους

δημιουργούν φραγμούς στον υγιή εκσυγχρονισμό των κοινωνικών και πολιτικών θεσμών, στην ευημερία και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων των πολιτών. Οι κοινωνιολόγοι αποφεύγουν δραστηριότητες που απαξιώνουν την επιστήμη, την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, την ειρήνη και τη δημοκρατία.

10. Οι κοινωνιολόγοι, που αναλαμβάνουν θέσεις προϊσταμένων ή είναι εργοδότες ή χρηματοδότες, δεν κάνουν παρενοχλήσεις ή διακρίσεις κατά την πρόσληψη, τις προαγωγές, τις απολαβές, την αξιολόγηση, την ασφάλιση ή την απόλυση των υφισταμένων τους με κριτήριο το φύλο, το εκπαιδευτικό επίπεδο, την ηλικία, την τάξη, την εθνικότητα ή φυλή, την αναπηρία, την ιδεολογία και πολιτική τοποθέτηση, το θρήσκευμα ή άλλες προσωπικές ιδιαιτερότητες. Διασφαλίζουν και διεκδικούν δίκαιη και ισότιμη μεταχείριση του προσωπικού τους, γνωρίζουν τα καθήκοντα του, σέβονται τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του, το υποστηρίζουν σε όλα τα δίκαια αιτήματα και ενθαρρύνουν τις δημιουργικές πρωτοβουλίες στον εργασιακό τους χώρο.

11. Αναζητώντας εργασία οι κοινωνιολόγοι γνωρίζουν τους χώρους ένταξης τους και απευθύνονται στους πιθανούς εργοδότες τους δίνοντας ακριβείς και αξιόπιστες πληροφορίες για τις γνώσεις, τα επαγγελματικά προσόντα, τα ενδιαφέροντα και τις εργασιακές εμπειρίες τους. Ο τρόπος προσέγγισης και τα συνοδευτικά δικαιολογητικά εξειδικεύονται ανάλογα με το χώρο απασχόλησης. Ως εργαζόμενοι οι κοινωνιολόγοι οφείλουν να είναι συνεπείς, επαρκείς και υπεύθυνοι στα καθήκοντα τους και σε όσα έχουν συμφωνήσει με τους εργοδότες. Φροντίζουν να εμπλουτίζουν δια βίου τις γνώσεις και να βελτιώνουν τις επαγγελματικές τους δεξιότητες. Είναι ενήμεροι για τη νομοθεσία που αφορά τα δικαιώματα τους και απαιτούν από τους εργοδότες να τα σεβαστούν. Έχοντας την πρόθεση να παραιτηθούν από μια θέση ενημερώνονται

έγκαιρα τον εργοδότη, ζητούν βεβαιώσεις προϋπηρεσίας και, αν δικαιούνται, τις σχετικές αποζημιώσεις.

Διαδικασίες για την εφαρμογή του Κώδικα Δεοντολογίας

Οι κοινωνιολόγοι στην Ελλάδα αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα του Κώδικα Δεοντολογίας και είναι υποχρεωμένοι να τον σέβονται, να τον γνωστοποιούν και να τον υποστηρίζουν σε κάθε περίπτωση που διαπιστώνουν καταστρατήγησή του. Τα μέλη του Συλλόγου Ελλήνων Κοινωνιολόγων ή οποιουδήποτε δευτεροβάθμιου ή τριτοβάθμιου οργάνου συσταθεί, δεσμεύονται, σύμφωνα και με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του ΣΕΚ (ημερομ.), να ενεργούν ως θεματοφύλακες των θεσμοθετημένων αυτών κανόνων επαγγελματικής συμπεριφοράς και δράσης. Η εφαρμογή του δεν απαιτεί υπερβολική ή τυπολατρική δέσμευση,

καθώς θωρακίζεται έτσι η επιστήμη της κοινωνιολογίας, η επαγγελματική υπόσταση και το κοινωνικό γόητρο των κοινωνιολόγων. Η τήρηση των κανόνων του Κώδικα δεοντολογίας είναι ζήτημα ουσίας και ευθύνης όλων. Τα μέλη του ΣΕΚ και όλοι οι κοινωνιολόγοι έχουν το δικαίωμα να προσφύγουν στα όργανα του ΣΕΚ και στη δικαιοσύνη, αν διαπιστώσουν ότι βασικές διατάξεις του Κώδικα Δεοντολογίας παραβλέπονται, παραποιούνται ή συνειδητά παραβιάζονται από τους κοινωνικούς ή άλλους επιστήμονες ή άλλους πολίτες. Το Δ.Σ. του Συλλόγου Ελλήνων Κοινωνιολόγων, ή οποιουδήποτε δευτεροβάθμιου

ή τριτοβάθμιου οργάνου συσταθεί, έχει την υποχρέωση να μεριμνήσει για την ερμηνεία και δημοσιοποίηση των διατάξεων του Κώδικα Δεοντολογίας και για τη διασφάλιση της εφαρμογής του από τους κοινωνιολόγους μέλη ή μη μέλη του. Έχει καθήκον να παραλαμβάνει και να ελέγχει με αντικειμενικότητα και αυξημένη υπευθυνότητα την ορθότητα επώνυμων γραπτών ή προφορικών παραπόνων

ή καταγγελιών για παραβιάσεις του Κώδικα Δεοντολογίας πραγματοποιώντας συστάσεις ή επιχειρώντας διευθετήσεις ή χρησιμοποιώντας όλα τα νόμιμα μέσα για τη συμμόρφωση των παραβατών και την αποκατάσταση της προκαλούμενης βλάβης. Για την αξιολόγηση των προσφυγών το Δ.Σ. του ΣΕΚ μπορεί να συστήσει ειδική συμβουλευτική Επιτροπή Επαγγελματικής Δεοντολογίας των Κοινωνιολόγων ή και να προσφύγει σε ειδικούς ή στις αρμόδιες διοικητικές, νομικές και δικαστικές αρχές. Οι προβλέψεις αυτές είναι απαραίτητο να ενταχθούν στο Καταστατικό λειτουργίας του Σ.Ε.Κ ή οποιουδήποτε δευτεροβάθμιου ή τριτοβάθμιου οργάνου συσταθεί.

Παραπομπές:

International Sociological Association, Code of Ethics (Approved by the ISA Executive Committee, Fall 200,

http://www.ucm.es/info/isa/about/isa_code_of_ethics.htm

American Sociological Association, "Κοινωνιόγραμμα", τευχ. 27, Απρίλιος, 1991, Αθήνα

Καταστατικό Συλλόγου Ελλήνων Κοινωνιολόγων, 1983, περιοδ.«Δελτίο Ελλήνων

Κοινωνιολόγων», τευχ. 11, Μάρτιος 1987, Αθήνα, βλεπ. Ιστοσελίδα:
www.sociology.gr

